

**ZARZĄD
POWIATU RADOMSKIEGO**

**RAPORT
O STANIE POWIATU RADOMSKIEGO
W 2018 ROKU**

RADOM, maj 2019 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
CZĘŚĆ 1: POWIAT RADOMSKI – CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	8
1.1. Pojęcia podstawowe	8
1.2 Organizacja powiatu radomskiego	9
1.3 Powiat radomski – informacje ogólne	12
1.3.1 Położenie, obszar, ludność, gospodarka	12
1.3.2. Finanse powiatu.....	13
1.4. Majątek powiatu	15
CZĘŚĆ 2: REALIZACJA POWIATOWYCH STRATEGII, PLANÓW I PROGRAMÓW ROZWOJU ORAZ UCHWAŁ RADY POWIATU W RADOMIU	17
2.1. Polityka zrównoważonego rozwoju powiatu radomskiego	17
2.2. Przebieg wdrażania powiatowych strategii, programów i planów rozwoju	19
2.2.1. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 r.	19
2.2.2. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2018	20
2.2.3. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020	22
2.2.4. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2018	23
2.2.5. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Radomskim na lata 2016-2020.....	25
2.2.6. Powiatowy Program Ochrony Zabytków na lata 2016-2019	26
2.2.7. Program Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2018 rok.....	27
2.2.8. Program Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego	29
2.2.9. Plan zrównoważanego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu radomskiego	30
2.3. Realizacja uchwał Rady Powiatu w Radomiu	31
CZĘŚĆ 3: CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA GŁÓWNYCH WSKAŹNIKÓW ROZWOJOWYCH POWIATU RADOMSKIEGO.....	40
3.1. Ład społeczny	40
3.1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu	40
3.1.2. Edukacja	45
3.1.3. Ochrona zdrowia	51
3.1.4. Pomoc społeczna	54
3.1.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	55
3.1.6. Kultura, kultura fizyczna, sport i turystyka	58

3.2. Ład gospodarczy	62
3.2.1. Stan gospodarki	62
3.2.2. Infrastruktura drogowa	65
3.3. Ład środowiskowy	67
3.3.1. Ochrona środowiska, leśnictwo	67
3.4. Ład instytucjonalny	69
3.4.1. Finanse powiatu – analiza strukturalno-porównawcza	69
3.4.2. Administracja samorządowa	72
3.4.3. Organizacje pozarządowe, partycypacja społeczna	79
ZAKOŃCZENIE	81
Bibliografia	84
Spis tabel	85
Spis wykresów	87

WPROWADZENIE

Raporty o stanie powiatów (także gmin, województw) to instytucja nowa, posiadająca status normy ustawowej. Obowiązek opracowywania i publikowania tych dokumentów wprowadzony został na mocy nowelizacji ustaw samorządowych, które weszły w życie w styczniu 2018 r. Zgodnie z brzmieniem art. 30a ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U.2019 poz. 511 t.j.) „*raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu powiatu w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady powiatu i budżetu obywatelskiego*”. Dokument ten zarząd zobligowany jest przedstawiać radzie powiatu co roku do dnia 31 maja (art. 30a ust. 1 u.s.p.). Rada natomiast rozpatruje raport podczas sesji, na której podejmowana jest uchwała w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi (art. 30a ust 4 u.s.p.).

Ważnym instrumentem pogłębiania społecznej partycypacji i zaangażowania w sprawy samorządu, obok prezentacji samego raportu, jest publiczna debata nad sporządzonym dokumentem, którą przeprowadza się obligatoryjnie (art. 30a ust. 4 u.s.p.). Mogą w niej wziąć udział nie tylko radni. Prawo do wyrażenia opinii mają również mieszkańcy powiatu reprezentujący różne organizacje i środowiska, o ile wcześniej we właściwym trybie zgłoszą chęć uczestnictwa w dyskusji. Raport dedykowany jest więc bardzo szerokiemu gronu odbiorców, daleko liczniejszemu niż gremium konstytuujące organ stanowiący (uchwałodawczy) powiatowej JST.

W świetle nowych regulacji ustawowych, a w szczególności dyspozycji art. 30a ust. 2 u.s.p., nietrudno skonstatować, że *Raport o stanie powiatu radomskiego w 2018 r.* to pierwszy w 20-letniej historii samorządu dokument o takim właśnie kształcie i zawartości treściowej. Wychodząc naprzeciw duchowi i literze ustawy, prezentuje w sposób całościowy, zwarty, spójny oraz analitycznie pogłębiony podsumowanie działalności zarządu w roku poprzedzającym przygotowanie opracowania.

Nie znaczy to jednak, że dokumenty na obraz i podobieństwo *Raportu...* stanowią szczególne *novum* w powiatowym obrocie prawnym. Jeśli szukać analogii, to niniejszemu przedłożeniu, zważywszy na zakres i charakter ujęcia omawianych zagadnień, najbliższy jest coroczny *Monitoring Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 r.* Oprócz informacji o wielkościach strategicznych wskaźników osiągniętych w roku monitorowanym, obejmuje również analizę porównawczą z wynikami lat poprzednich.

Wobec wielu istotnych podobieństw, zarówno w warstwie treściowej, jak i funkcjonalno-metodologicznej, które prowadziłyby do nieuniknionego powtarzania szeregu informacji prezentowanych w obu dokumentach, celowość kontynuowania *Monitoringu Strategii...* zdaje się być wysoce wątpliwa. Biorąc pod uwagę ustawowe umocowanie, strukturę zawartości, o której niżej, a także znacznie szersze *spectrum* omawianych zagadnień oraz większą szczegółowość dokonywanych analiz, znaczenie i ranga *Raportu...* jest nieporównywalnie większa niż *Monitoringu Strategii...* To kolejny powód, dla którego opracowywanie w przyszłości dwóch powielających się w istocie dokumentów wydaje się bezprzedmiotowe.

Ustawa nie określa szczegółowych wymogów zawartości raportu. Dyspozycja art. 30a ust. 2 u.s.p. wyznacza jedynie ogólne jej ramy. Organom wykonawczym samorządów pozostawiono więc szeroki margines swobody w kwestii selekcji i formy prezentowania

informacji. Niniejszy *Raport...*, w tym jego struktura, dobór treści, sposób analizy danych oraz interpretacja wyników, stanowi zatem w istocie autorski dokument Zarządu Powiatu Radomskiego. Warstwie merytorycznej opracowania starano się nadać przede wszystkim walor wszechstronności, transparentności, obiektywizmu, rzetelności, a także atrybut informacyjno-poznawczy (w kontekście prezentacji szerokiej panoramy zagadnień), zaś na poziomie formalnym – przymiot spójności, klarowności oraz przystępności wywodu.

Wobec bardzo szerokiego zakresu różnorodnych zagadnień, do których odnosi się niniejszy *Raport...*, wymóg uczynienia go przejrzystym i uporządkowanym nabiera szczególnego znaczenia. W tym celu za punkt odniesienia i wspólny mianownik dla sposobu przedstawiania większości informacji, danych i wskaźników przyjęto podział według komponentów polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego, czyli w świetle łądów: społecznego, gospodarczego, ekologicznego oraz instytucjonalnego. Założeniu temu podporządkowano wywód zawarty zwłaszcza w drugiej i trzeciej części niniejszego dokumentu. By wyrazistość przekazu dodatkowo wzmocnić, dane prezentowane są głównie w formie tabel i wykresów. Dzięki temu wskaźniki stają się bardziej czytelne niż w opisowych omówieniach.

Na całościowy natomiast układ *Raportu...* składają się:

- **część 1**, zawierająca informacje ogólne, oparte na podstawowych danych o powiecie radomskim jako jednostce terytorialno-samorządowej, takich jak: położenie, obszar ludność, gospodarka, struktura organizacyjna, finanse, stan powiatowego mienia;
- **część 2**, obejmująca informacje o strategiach, programach i planach wdrażanych w 2018 r. przez powiat radomski, a także o realizacji przez zarząd uchwał rady. W tym kontekście rysuje się również obraz współpracy powiatu z innymi środowiskami, społecznościami samorządowymi czy organizacjami pozarządowymi;
- **część 3**, analityczna, prezentująca informacje oraz wskaźniki statystyczne (szczegółowe), obrazujące sytuację w tych obszarach życia publicznego, na które, zgodnie z ustawą, samorząd powiatowy, a w szczególności zarząd powiatu, ma wpływ. Są to m.in.: edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, wsparcie osób niepełnosprawnych, utrzymanie dróg publicznych, komunikacja i transport zbiorowy, ład architektoniczno-budowlany, przeciwdziałanie bezrobociu, ochrona środowiska naturalnego, porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli, kultura, sport i rekreacja;
- **zakończenie** – w oparciu o szczegółowe analizy i wnioski interpretujące dane zawarte w tabelach i wykresach prezentowanych w poprzednich częściach *Raportu...*, w tym miejscu sformułowano konkluzje horyzontalne; identyfikują one powiatowe „obszary strategicznej interwencji”, które wymagają szczególnego wsparcia i priorytetowego traktowania w najbliższych latach.

W *Raporcie...* brakuje odniesień do wskazanego w ustawie budżetu obywatelskiego. W powiecie radomskim formuła ta, wdrażana przez samorzady fakultatywnie, dotychczas nie była praktykowana.

Treść *Raportu...*, struktura zawartości, selekcja wskaźników oraz metoda ich analizy to efekt, jak już wspomniano, autorskiego podejścia i kierunkowych wyborów dokonanych przez zarząd powiatu. Przygotowanie dokumentu w przedkładanym kształcie nie byłoby jednak możliwe, gdyby nie cenne sugestie oraz wskazówki metodologiczne, których dostarcza literatura przedmiotu. Układ niniejszego *Raportu...* oraz jego treściowa zawartość

stanowi w dużej mierze odzwierciedlenie rekomendacji przedstawionych w opracowaniu Związku Miast Polskich¹. Dedykowane jest ono wprawdzie gminom, ale dostosowania proponowanych zaleceń do specyfiki funkcjonowania powiatu można było dokonać bez trudu. Bardzo pomocną okazała się również podręcznikowa publikacja Fundacji im. Stefana Batorego². Wskazówki w niej zawarte były przede wszystkim cenną inspiracją do przyjęcia w *Raporcie...* określonych założeń metodologicznych.

Uwzględniając te rekomendacje, opracowanie niniejszego dokumentu oparto m.in. na następujących przesłankach³:

- po pierwsze, niezawężanie prezentacji mierników, zwłaszcza „sztandarowych”, wyłącznie do roku 2018; jeśli tylko było to możliwe, dokonywano zestawień wieloletnich, umożliwiających ewaluację danych (np. w kategoriach: postęp-regres) oraz obserwację trendów (dynamiki zmian) występujących w danej dziedzinie;
- po drugie, odnoszenie wskaźników – w miarę dostępu do zasobu analogicznych danych statystycznych – do średniej wojewódzkiej czy krajowej bądź też sytuacji innych powiatów, porównywalnych z radomskim pod względem liczby ludności lub obszaru;
- po trzecie, zestawianie nie tylko samych liczb i wskaźników, ale także interpretacja (omówienia) prezentowanych danych;
- po czwarte, eksponowanie tych mierników, które informują o efektach działania władz samorządowych wpływających na jakość życia mieszkańców, tzn. pokazują postęp lub regres w procesie zaspokajania społecznych potrzeb.

Źródłem informacji zawartych w niniejszym *Raporcie...* są przede wszystkim dane własne, zagregowane przez poszczególne wydziały Starostwa Powiatowego w Radomiu, jednostki organizacyjne powiatu oraz powiatowe służby, inspekcje i straże. Przy dokonywaniu analiz porównawczych oraz prezentacji szerszego kontekstu danego zagadnienia, niezwykle pomocne były także w szczególności informacje Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Statystyki własne dotyczą najczęściej całego roku 2018. W przypadku danych publikowanych przez inne instytucje, w tym GUS, wskaźniki według stanu na koniec roku ubiegłego, w czasie, gdy opracowywano *Raport...*, niejednokrotnie nie były jeszcze dostępne. W tej sytuacji z konieczności posiłkowano się danymi z okresów nieco wcześniejszych, na ogół z czerwca 2018 r. lub grudnia 2017 r.

¹ *Raport o stanie gminy - założenia* (opracowanie Związku Miast Polskich), <http://www.zmp.poznan.pl>.

² Dawid Sześciło, *Raport o stanie samorządu terytorialnego*, Fundacja im. Stefana Batorego (Forum Idei), <http://www.batory.org.pl>.

³ Zob.: *ibidem*, s. 1-2.

CZEŚĆ 1: POWIAT RADOMSKI – CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

1.1. Pojęcia podstawowe

Wyjaśnienie znaczeń podstawowych pojęć, które powinno ułatwić lekturę niniejszego *Raportu...*, zawiera poniższe zestawienie (w kolejności od terminów bardziej ogólnych do szczegółowych):

Tabela 1. Słownik pojęć

Termin	Wyjaśnienie
Powiat	Lokalna wspólnota samorządowa oraz odpowiednie terytorium ⁴
Samorządność terytorialna	Prawo i zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych, na ich własną odpowiedzialność i w interesie ich mieszkańców ⁵ .
Samorząd	System służący reprezentowaniu wspólnotowych interesów mieszkańców i rozwiązywaniu ich własnych spraw. Samorząd, w tym powiatowy, obejmuje zatem: ▪ wspólnotę zainteresowanych obywateli; ▪ władze, które ci obywatele wybierają w celu rozwiązywania wspólnych spraw; ▪ majątek należący do wspólnoty; ▪ urzędy; ▪ wielorakie narzędzia, w tym instrumenty prawne, służące realizacji wspólnych celów⁶.
Samodzielność samorządu	Najważniejszymi atrybutami samodzielności samorządów są w szczególności: ▪ osobowość prawna, ▪ prawo własności i niezależne dysponowanie własnym majątkiem, ▪ prawo uchwalania własnego budżetu i dysponowania swymi środkami finansowymi, a także zaciągania pożyczek, kredytów, emisji obligacji itp., zgodnie z ustawą o finansach publicznych, ▪ własna administracja, ▪ prawo do ustalania sposobu realizacji zadań wynikających przede wszystkim z właściwej ustawy samorządowej, ▪ prawo do ustalania organizacji urzędu i innych własnych jednostek⁷.
Subsydiarność (pomocniczość)	Model polskiego samorządu oparty jest na trójstopniowym podziale struktur terytorialno-administracyjnych: gminy – powiaty – województwa. Zadania powiatu nie mogą jednak naruszać ani pokrywać się z zadaniami gmin, w tym tych, które leżą w granicach danego powiatu. W kontekście zadań wykonywanych przez gminy mają charakter uzupełniający i pomocniczy. O jakimkolwiek podporządkowaniu wójta staroście nie może być mowy. Zasada pomocniczości odrzuca więc klasyczny układ hierarchiczny. Neguje bowiem zależność opartą na podporządkowaniu jednostki „niższej”, np. gminy, podmiotowi „wyższemu”, np. powiatowi czy województwu, co zrozumiałe, skoro ten „wyższy” ma być tylko pomocniczy (subsydiarny) wobec tej „niższej” ⁸ .
Rada powiatu	Organ władzy stanowiącej powiatu, powołany do tworzenia aktów prawa miejscowego (uchwał), obowiązujących na obszarze powiatu.
Zarząd powiatu	Organ władzy wykonawczej powiatu, powołany do wykonywania uchwał rady powiatu i zadań powiatu.
Jednostka organizacyjna powiatu	Struktura urzędowo-administracyjna, utworzona przez radę, która pomaga zarządowi wykonywać zadania powiatu.

⁴ Art. 1 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U.2019 poz. 511 t.j.).

⁵ Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r., art. 3 ust 1, Dz.U. 1994 nr 124 poz. 607.

⁶ Zob.: J. Reguński, *Samorząd terytorialny*, [w:] *ABC samorządu terytorialnego. Poradnik nie tylko dla radnych*, (red.) B. Imiołczyk, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, http://www.frdl.org.pl/pliki/frdl/document/publikacjeFRDL/Poradnik%20dla%20radnych_ABC_samorządu.pdf, s. 9.

⁷ Ibidem, s. 10.

⁸ Ibidem, s. 11.

Termin	Wyjaśnienie
Starosta	Wybierany przez radę powiatu. Kieruje powiatem, reprezentuje go na zewnątrz, jest przewodniczącym zarządu powiatu oraz zwierzchnikiem pracowników starostwa, w tym sekretarza powiatu i skarbnika powiatu, a także kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, powiatowych służb, inspekcji i straży.
Starostwo powiatowe	Jednostka pomocnicza powiatu (aparatus pomocniczy) stanowi wyłącznie strukturę pracowniczą. Celem funkcjonowania tego urzędu jest wykonywanie poleceń zarządu, jego przewodniczącego oraz uchwał rady. Służy ponadto obsłudze organów powiatu. Starostwo nie posiada statusu jednostki organizacyjnej, nie ma też osobowości prawnej.

Źródło: Opracowanie własne.

1.2. Organizacja powiatu radomskiego

Ustrój wewnętrzny powiatu radomskiego, w tym strukturę organizacyjną oraz tryb pracy jego organów: stanowiącego (rady) oraz wykonawczego (zarządu) określa Statut Powiatu Radomskiego. Zgodnie z zapisami § 1-2 tego dokumentu, powiat radomski stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez mieszkańców powiatu oraz terytorium obejmujące:

- 1) miasto Pionki;
- 2) miasta i gminy: Iłża, Skaryszew;
- 3) gminy: Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew.

Organem wykonawczym powiatu radomskiego jest 5-osobowy zarząd, w którego skład wchodzi: przewodniczący – starosta, a także wicestarosta i trzech pozostałych członków. Do listopada 2018 r., czyli do końca piątej kadencji władz samorządu, funkcję starosty radomskiego pełnił Mirosław Ślifirczyk, wicestarosty – Leszek Margas, zaś pozostałymi członkami byli: Marek Jarosz, Adam Siczek, Henryk Słomka. Obecny skład zarządu to: Waldemar Trelka – przewodniczący, starosta radomski, Roman Frąk – wicestarosta, oraz: Zbigniew Dziubasik, Krzysztof Kozera, Zdzisław Mroczkowski. W jego pracach, z głosem doradczym, uczestniczą także: sekretarz i skarbnik powiatu.

Do zadań zarządu, w myśl § 81 ust. 3 Statutu Powiatu Radomskiego⁹, należy w szczególności:

Tabela 2. Wyszczególnienie zadań zarządu powiatu

Zadania zarządu powiatu
• przygotowanie projektów uchwał rady,
• określenie sposobu wykonywania uchwał rady,
• realizacja uchwał podjętych przez radę,
• gospodarowanie mieniem powiatu,
• sporządzanie projektu uchwały budżetowej i jej zmian, projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej zmiany oraz sprawozdania rocznego z wykonania budżetu powiatu i przekazywanie go, wraz z informacją o stanie mienia, do Regionalnej Izby Obrachunkowej,
• sporządzanie i przedstawianie radzie co roku do 31 maja raportu o stanie powiatu,
• wykonanie budżetu powiatu,
• zatrudnianie i zwalnianie kierowników powiatowych jednostek organizacyjnych,

⁹ Statut Powiatu Radomskiego, <https://www.spradom.finn.pl/res/serwisy/pliki/20380893?version=1.0>

• udzielenie przewodniczącemu zarządu upoważnień do składania jednoosobowo oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności powiatu,
• prawidłowe prowadzenie gospodarki finansowej powiatu.
• zaciąganie zobowiązań do wysokości ustalonej przez radę,
• przedkładanie radzie sprawozdań z działalności finansowej powiatu,
• zaciąganie pożyczek i kredytów krótkoterminowych do maksymalnej wysokości ustalonej przez radę,
• emitowanie papierów wartościowych na podstawie upoważnienia udzielanego przez radę,
• przedkładanie wniosków o zwołanie sesji rady,
• udzielanie informacji radnym powiatu o założeniach projektu budżetu, kierunkach polityki społecznej gospodarczej oraz o wykorzystaniu środków budżetowych,
• wnoszenie i zbywanie udziałów i akcji według zasad określonych przez radę,
• zawarcie umowy o bankowej obsłudze budżetu z bankiem,
• wydawanie decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu na podstawie przepisów szczególnych,
• opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
• uchwalanie regulaminu organizacyjnego starostwa powiatowego.

Zródło: Statut Powiatu Radomskiego.

Swoje zadania zarząd wykonuje przy pomocy powiatowej administracji zespolonej. Istotą zespolenia jest skupienie pod jednym zwierzchnictwem całego aparatu administracyjnego i pomocniczego. Zwierzchnictwo nad administracją zespoloną sprawuje starosta. W powiecie radomskim składają się na nią:

- Starostwo Powiatowe w Radomiu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu, będący jednostką organizacyjną powiatu radomskiego,
- jednostki organizacyjne stanowiące aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Najważniejszym komponentem administracji zespolonej w powiecie jest starostwo. Jako jednostka pomocnicza powiatu (aparat pomocniczy) stanowi wyłącznie strukturę pracowniczą. Celem funkcjonowania tego urzędu jest wykonywanie poleceń zarządu, jego przewodniczącego oraz uchwał rady. Służy ponadto obsłudze organów powiatu. Starostwo nie posiada statusu jednostki organizacyjnej, nie ma też odrębnego bytu prawnego. Finansowane jest w formie jednostki budżetowej. Wspólnie z jednostkami organizacyjnymi powiatu wspiera zarząd powiatu w wykonywaniu jego zadań. Kierownikiem starostwa powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym jego pracowników, w tym wicestarosty, sekretarza powiatu i skarbnika powiatu, jest starosta¹⁰.

Powiatowy Urząd Pracy realizuje zadania powiatu radomskiego w zakresie polityki rynku pracy. Nie posiada osobowości prawnej, a finansowany jest, podobnie jak starostwo, w formie jednostki budżetowej. Zwierzchnictwo nad PUP sprawuje starosta. Wojewoda natomiast pełni nadzór w zakresie realizacji założeń polityki rynku pracy.

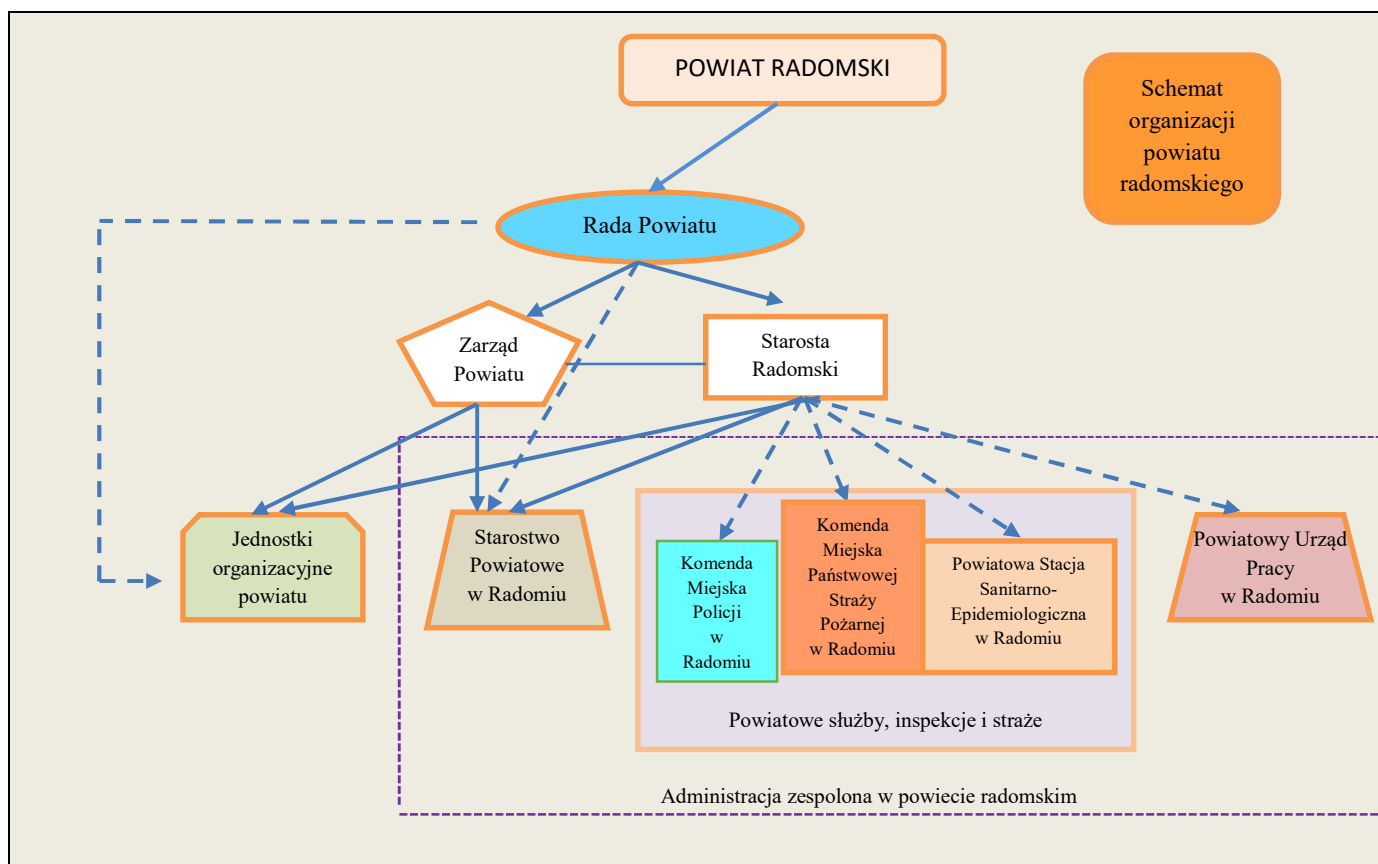
Powiatowe służby, inspekcje i straże w powiecie radomskim tworzą: Komenda Miejska Policji w Radomiu, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Radomiu

¹⁰ *Encyklopedia Zarządzania*, https://mfiles.pl/pl/index.php/Starostwo_powiatowe

oraz Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Radomiu. Funkcjonują one również jako jednostki organizacyjne, ale nie powiatu, lecz na podstawie odrębnych ustaw i stanowią aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży, w tym przypadku komendantów miejskich: Policji i Państwowej Straży Pożarnej oraz państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. Są to organy administracji rządowej pozostające pod zwierzchnictwem starosty. Szczegółowy zakres zwierzchnictwa regulują ustawy dotyczące poszczególnych służb, inspekcji i straży. Zwierzchnictwo to nie wynika jednak z podległości służbowej kierowników służb, inspekcji i straży staroście, lecz z realizacji zadań starosty z ich pomocą.

Poniżej schemat organizacji powiatu radomskiego:

Wykres 1. Schemat organizacyjny powiatu radomskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Jednostki organizacyjne powiatu radomskiego, wspierające zarząd w wykonywaniu zadań powiatu, to:

Tabela 3. Wykaz jednostek organizacyjnych powiatu radomskiego

Lp.	Jednostka organizacyjna powiatu radomskiego
1.	Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu
3.	Dom Pomocy Społecznej w Jedlance
4.	Dom Pomocy Społecznej w Krzyżanowicach
5.	Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy
6.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Jedlance
7.	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital w Ilży

Lp.	Jednostka organizacyjna powiatu radomskiego
8.	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach
9.	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Iłży
10.	Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Pionkach
11.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Bohaterów Ziemi Iłżeckiej w Chwałowicach
12.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Iłży
13.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Marii Curie Skłodowskiej w Pionkach
14.	Zespół Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach
15.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy
16.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iłży
17.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pionkach
18.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Radomiu
19.	Międzypowiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu z/s w Iłży
20.	Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu
21.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu

Źródło: Statut Powiatu Radomskiego.

1.3. Powiat radomski – informacje ogólne

1.3.1. Położenie, obszar, ludność, gospodarka

Podstawowe informacje dotyczące położenia, obszaru, ludności oraz gospodarki powiatu radomskiego zawiera poniższe zestawienie:

Tabela 4. Powiat radomski - położenie, obszar, ludność, gospodarka

Powiat radomski	
Położenie:	południowa część woj. mazowieckiego. Graniczy z siedmioma powiatami: szydłowieckim, przysuskim, białobrzeskim, kozienickim, zwoleńskim, lipskim oraz starachowickim (woj. świętokrzyskie). Usytuowany na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Przecinające teren powiatu drogi krajowe nr: 7, 9 i 12 mają charakter tranzytowy. Dzięki nim powiat bezpośrednio włączony jest w „krwiobieg” komunikacyjny na poziomie ogólnopolskim, a nawet międzynarodowym.
Obszar:	1 530 km ² pod względem obszaru zajmuje 4. miejsce na Mazowszu, większymi terytorialnie jednostkami są tylko powiaty: ostrołęcki, plocki i siedlecki.
Ludność:*	151 975 mieszkańców, w tym: 76 258 kobiet największym ośrodkiem jest miasto Pionki - 18 618 mieszkańców; miasto i gmina Iłża oraz Skaryszew: odpowiednio 14 810 i 14 656 mieszkańców. Wśród gmin wiejskich największą pod względem liczby ludności jest Jedlińsk (14 443 os.), a najmniejszą Jastrzębia (7 000 os.).
Inne JST na terenie powiatu:	13 jednostek samorządu terytorialnego (gmin): miasto Pionki, miasto i gmina Iłża oraz Skaryszew, gminy: Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew.
Gospodarka:	ma charakter rolniczy - 54,3% ogółu pracujących zatrudnionych w rolnictwie; w przemyśle – 18,8%** . Ok. 16 000 gospodarstw rolnych. Dominują uprawy zbóż oraz warzyw, głównie ziemniaków i papryki. Łącznie: 11 093 podmioty gospodarcze w rejestrze REGON***; wiodące branże: handel, usługi, przemysł metalowy, chemiczny, drzewny, skórzan, rolno-spożywczy.

*Źródło: GUS wg stanu na 30 czerwca 2018 r.

** Źródło: GUS wg stanu na 2016 r.

*** Źródło: GUS wg stanu na 2017 r.

Poniżej mapa powiatu radomskiego z granicami gmin:

1.3.2. Finanse powiatu¹¹

a) budżet powiatu

Informacje o finansach powiatu według stanu na koniec 2018 r. prezentują następujące podstawowe wskaźniki ujęte w poniższym zestawieniu:

Tabela 5. Budżet powiatu - plan i wykonanie w 2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość wskaźnika	Uwagi
Plan			
1.	Dochody ogółem budżetu (w zł)	133.959.991,75	Plan w budżecie przyjętym w grudniu 2017 r.
2.	Wydatki ogółem budżetu (w zł)	148.818.091,55	j.w.
3.	Deficyt budżetowy (w zł)	-14.858.099,80	j.w.
4.	Dochody ogółem budżetu (w zł)	147.893.128,67	Plan po zmianach na skutek działań zarządu w ciągu 2018 r.
5.	Wydatki ogółem budżetu (w zł)	169.563.164,48	j.w.
6.	Wydatki bieżące w wydatkach ogółem (w zł)	123.121.689,27	j.w.
7.	Wydatki majątkowe w wydatkach ogółem (w zł)	46.441.475,21	j.w.
8.	Deficyt budżetowy (w zł)	-21.670.035,81	Plan po zmianach na skutek działań zarządu w ciągu 2018 r.
9.	Kredyty (w zł)	10.000.000,00	-
Wykonanie na koniec 2018 r.			
10.	Dochody ogółem budżetu (w zł)	147.468.564,72	• 110% planowanych w budżecie przyjętym w grudniu 2017 r.; • 99,7% planowanych na koniec grudnia 2018 r.

¹¹ Szczegółowe informacje o stanie finansów powiatu zawiera: *Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu powiatu radomskiego za 2018 rok*, stanowiące załącznik do uchwały nr 62/2019 Zarządu Powiatu Radomskiego z dnia 26 marca 2019 r., <https://www.spradom.finn.pl/rok-2019> – przyp. red.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość wskaźnika	Uwagi
11.	Dochody własne budżetu (w zł)	44.442.907,65	-
12.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (w %)	30,1	-
13.	Dochody budżetu powiatu z tytułu udziału w podatku PIT (w zł)	25.099.523,00	-
14.	Udział dochodów z podatku PIT w dochodach ogółem budżetu oraz w dochodach własnych (w %)	17,0	-
		56,5	
15.	Dochody budżetu powiatu z tytułu udziału w podatku CIT (w zł)	258.785,19	-
16.	Udział dochodów z podatku CIT w dochodach ogółem budżetu oraz w dochodach własnych (w %)	0,18	-
		0,58	
17.	Dochody majątkowe (w zł)	8.851.206,41	-
18.	Dochody ze sprzedaży majątku w dochodach majątkowych (w zł)	4.028,73	-
19.	Wydatki ogółem budżetu (w zł)	144.987.910,85	• 97,4% planowanych w budżecie przyjętym w grudniu 2017 r.; • 85,5% planowanych na koniec grudnia 2018 r.
20.	Wydatki bieżące w wydatkach ogółem (w zł)	116.136.061,97	
21.	Wydatki majątkowe w wydatkach ogółem (w zł)	28.851.848,88	-
22.	Wykonanie wydatków bieżących w stosunku do planu (w %)	94,3	-
23.	Wykonanie wydatków majątkowych w stosunku do planu (w %)	62,1	Relatywnie niski poziom wykonania wydatków majątkowych w stosunku do planowanych to wynik głównie: ▪ opóźnień w rozpoczęciu robót budowlanych ze względów formalno-proceduralnych; ▪ otrzymania refundacji za zrealizowane zadania dopiero w listopadzie i grudniu 2018 r.; ▪ niezrealizowania, najczęściej z przyczyn formalno-proceduralnych, planowanych inwestycji dot. modernizacji placówek ochrony zdrowia, w szczególności szpitali, działających w ramach SPZZOZ w Iłży i Pionkach.
24.	Nadwyżka budżetowa (w zł)	2.480.653,87	Nadwyżka budżetowa: różnica wykonania dochodów i wydatków na koniec grudnia 2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość wskaźnika	Uwagi
25.	Kredyty (w zł)	10.000.000,00	Wykonanie: 100% planu
26.	Nadwyżka budżetowa oraz nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym – wynik budżetu na 31.12.2018 r. (w zł)	25.642.557,16	Nadwyżka = (dochody + przychody) - (wydatki + rozchody).
27.	Wynik operacyjny (w zł)	22.481.296,34	Nadwyżka operacyjna = dochody bieżące – wydatki bieżące
28.	Zadłużenie ogółem (w zł)	18.700.000	12,7% dochodów ogółem - poziom bezpieczny
29.	Środki zewnętrzne pozyskane spoza budżetu powiatu (w zł)*	31.780.018*	-

*Środki zewnętrzne, tzn.: środki unijne; środki Funduszu Pracy na aktywizację zawodową bezrobotnych; środki samorządu województwa i pozostałych jednostek wliczanych do sektora finansów publicznych (m.in. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa); dotacje oraz pomoc finansowa z gmin na zadania inwestycyjne i bieżące, które powiat pozyskał nie obligatoryjnie, np. w oparciu o dyspozycje i algorytmy ustawowe, lecz fakultatywnie, w wyniku własnej aktywności: składając wnioski o przyznanie (przekazanie) środków pomocowych, konkurując o nie z innymi podmiotami i skutecznie aplikując o finansowe wsparcie, np. w drodze konkursów – przyp. red.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

b) wieloletnia prognoza finansowa

Wieloletnia prognoza finansowa obejmuje perspektywę lat 2019-2023. W 2019 r. zaplanowano zaciągnięcie **kredytu** na kwotę 5.000.000 zł, z czteroletnim okresem spłaty. Pozostałe założenia WPF powiatu radomskiego obrazuje poniższa tabela (dane wg stanu na 31 grudnia 2018 r.):

Tabela 6. Wieloletnia prognoza finansowa wg stanu na 31.12.2018: dług, koszt obsługi, rozchody

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
(w zł)					
Dług	18.325.000	12.400.000	7.375.000	3.250.000	0
Koszt obsługi długu	551.262,00	483.332,32	335.214,86	200.338,32	81.250,00
Rozchody	5.375.000	5.925.000	5.025.000	4.125.000	3.250.000

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu

Planowanym wynikiem budżetu w 2019 roku jest deficyt w wysokości 11.025.159,35 zł, natomiast w latach kolejnych planowana jest nadwyżka.

1.4. Majątek powiatu

Dane o zasobie mienia powiatu radomskiego oraz spadku/wzroście jego wartości inwentarzowej według stanu na koniec grudnia 2018 r. zawierają dwa poniższe zestawienia:

Tabela 7 Zasób mienia powiatu i jego wartość

Dysponent mienia powiatu radomskiego		Starostwo Powiatowe w Radomiu	Jednostki organizacyjne powiatu radomskiego
Nieruchomości		I ▪ grunty wraz z budynkami, budowlami i urządzeniami siedziby Starostwa Powiatowego, SPZZOZ-Szpitala w Iłży, SPZZOZ w Pionkach; ▪ teren niezabudowany w Jedlance, gm. Jedlińsk, oraz Pionkach przy ul. M. Garszwo; ➤ łącznie 67 działek o pow. 13,9640 ha II ❖ grunty pod drogami powiatowymi; ➤ łącznie 4886 działek o pow. 396,9140 ha	▪ grunty wraz z budynkami, budowlami i urządzeniami: ➤ DPS w Jedlance, Wierzbicy i Krzyżanowicach; ➤ CKZiU w Chwałowicach i Pionkach, ➤ Zespołu Szkół w Pionkach, ➤ ZSP w Iłży, ➤ LO w Pionkach i Iłży, ➤ MODN w Radomiu z/s w Iłży, ➤ PUP w Radomiu i filii w Pionkach, ➤ PZDP w Radomiu; ✓ łącznie 39 działek o pow. 91,2115 ha
Wartość inwentarzowa mienia (w zł)	grunty stanowiące własność	160.994.364,28	1.771.737,31
	grunty w wieczyst. użytkowaniu	260.530,00	27.566,32
	budowle, budynki i urządzenia stanowiące własność	31.673.343,30	68.263.527,10
	nakłady na budowę i przebudowę dróg	-	207.750.285,33
	Razem:	192.928.237,58 zł	277.813.116,06
Razem wartość inwentarzowa mienia powiatu w 2018 r. (w zł):		470.741.353,64	

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Tabela 8. Wzrost/spadek wartości inwentarzowej mienia powiatu w 2018 r.

Wzrost/spadek wartości inwentarz. mienia powiatu w 2018 r. (w zł)	wzrost wartości na mocy decyzji własnościowych dot. gruntów zajmowanych pod rozbudowę dróg powiatowych - uwłaszczenia na łącznej pow. 94,2195 ha (1316 działek)	+ 36.745.605,00
	wzrost wartości w związku z przeprowadzonymi pracami remontowymi i modernizacyjnymi obiektów i urządzeń będących w dyspozycji Starostwa oraz jednostek organizacyjnych powiatu, a także w związku z budową i przebudową dróg powiatowych	+ 27.320.124,80
	spadek wartości majątku na skutek usunięcia ze stanu inwentarzowego Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu wartości informatycznego systemu kolejkowego w wyniku jego likwidacji z powodu zużycia i wyeksploatowania pod względem technicznym	- 51.764,60
Wzrost per saldo wartości inwentarzowej mienia powiatu w 2018 r. (w zł)		+ 64.013.965,20

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

CZĘŚĆ 2: REALIZACJA POWIATOWYCH STRATEGII, PLANÓW I PROGRAMÓW ROZWOJU ORAZ UCHWAŁ RADY POWIATU W RADOMIU

2.1. Polityka zrównoważonego rozwoju powiatu radomskiego

Rozwój zrównoważony w wymiarze lokalnym (rozwój lokalny) to *prowadzenie działań na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki terytorialnej, z wykorzystaniem jej zasobów oraz uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i równocześnie przy ich udziale*¹². Według nieco innej definicji rozwój lokalny to *zharmonizowane i systematyczne działanie, prowadzone w społeczności lokalnej, z udziałem zainteresowanych, którego rezultaty służą zaspokajaniu potrzeb społecznych miejscowej ludności i przyczyniają się do ogólnego postępu;* przy czym pod pojęciem „lokalny” rozumie się przestrzeń historyczną, ekonomiczną, społeczną, ekologiczną, kulturową i symboliczną, posiadającą własną dynamikę¹³.

W powiecie radomskim planowy charakter rozwojowi lokalnemu nadaje polityka zrównoważonego rozwoju, którą określić można jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju powiatu, jego spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali lokalnej¹⁴. Filarami polityki zrównoważonego rozwoju są tzw. łądy: zintegrowany, będący wizją pozytywnego stanu docelowego zmian rozwojowych, łączący w harmonijny sposób łądy składowe, tzn.: społeczny, ekonomiczny, środowiskowy oraz instytucjonalny.

Formalny kształt polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego tworzą strategie i programy. Opracowywanie ich, zgodnie z art. 32 ust. 2 pkt 2a ustawy o samorządzie powiatowym, należy do zadań zarządu powiatu. Wśród tych dokumentów planistycznych wyjątkowy status i pozycję posiada:

- ❖ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 r., przyjęta uchwałą nr 192/XIX/2008 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 maja 2008 r.

Po pierwsze, egzemplifikując łąd zintegrowany, jako jedyna ujmuje całokształt zagadnień rozwojowych, w dodatku z uwzględnieniem perspektywy 12 lat. Po drugie, dokument ten stanowi zasadniczy punkt odniesienia dla innych programów i planów, które muszą być z nią zgodne.

W 2018 r., oprócz strategii zrównoważonego rozwoju, powiat radomski wdrażał 8 innych programów, strategii oraz planów. Wykaz ich prezentuje poniższe zestawienie:

¹² A. Sztando, *Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego* [w:] *Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101, Wrocław 2010, s. 189.

¹³ A. Łuczyszyn, *Nowe kierunki rozwoju lokalnego ze szczególnym uwzględnieniem peryferyjnych ośrodków w metropoliach*, CedeWu Sp. z o.o., Warszawa 2013, s. 63.

¹⁴ Zob.: art. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity), Dz. U. z 2018 r. poz. 1307 tj.

Tabela 9. Zestawienie i struktura (wg ładów polityki zrównoważonego rozwoju) powiatowych strategii oraz programów wdrażanych w 2018 r.

Ład polityki zrównoważonego rozwoju powiatu	Nazwa strategii / programu	Jednostka wdrażająca	Liczba strategii/programów
zintegrowany	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 r. przyjęta uchwałą nr 192/XIX/2008 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 maja 2008 r.3333	Powiat Radomski	1
społeczny	Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2018 przyjęty uchwałą nr 322/XXXVII/2014 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 24 stycznia 2014 r.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)	5
	Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 przyjęty uchwałą nr 269/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 r.	PCPR	
	Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2018 przyjęta uchwałą nr 323/XXXVII/2014 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 24 stycznia 2014 r.	PCPR	
	Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Radomskim na lata 2016-2020 przyjęty uchwałą nr 106/XIII/2016 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 stycznia 2016 r.	PCPR	
	Powiatowy Program Ochrony Zabytków na lata 2016-2019 przyjęty uchwałą nr 89/XI/2015 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 27 listopada 2015 r.	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego	
instytucjonalny	Program Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego w 2018 r. (roczny) przyjęty uchwałą nr 254/XXIX/Rady Powiatu w Radomiu z dnia 30 listopada 2017 r.	PCPR, wydziały: Promocji i Rozwoju Powiatu; Organizacji i Nadzoru Starostwa Powiatowego	1
ekologiczny	Program Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego przyjęty uchwałą nr 138/XV/2004 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 12 stycznia 2004 r.	Wydz. Rolnictwa, Leśnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Starostwa Powiatowego	1
gospodarczy	Plan Zrównoważonego Rozwoju Transportu Publicznego dla Powiatu Radomskiego przyjęty uchwałą nr 298/XXXIII/2013 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 1 października 2013 r.; aktualizacja planu przyjęta uchwałą nr 79/X/2015 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 października 2015 r.	Wydział Komunikacji Starostwa Powiatowego	1
Razem powiatowych strategii, programów i planów rozwoju:			9

Źródło: Opracowanie własne.

2.2. Przebieg wdrażania powiatowych strategii, programów i planów rozwoju

2.2.1. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 r.

Misja strategii wskazuje na konieczność dążenia do pewnego stanu idealnego, w którym Powiat Radomski jawi się jako „obszar zrównoważonego rozwoju, zapewniający stałą poprawę jakości życia mieszkańców, chroniący zasoby środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wspierający dalszy rozwój funkcji osadniczej, gospodarczej i turystyczno-rekreacyjnej”.

Cele strategiczne (nr 1 i 2) oraz powiązane z nimi **cele operacyjne** (nr 1.1.-1.5. oraz 2.1.-2.6.) to:

1. wzrost konkurencyjności gospodarki, zatrudnienia i przedsiębiorczości mieszkańców;
 - 1.1. likwidacja niedoborów w sferze infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego;
 - 1.2. poprawa efektywności i specjalizacja sektora rolnego;
 - 1.3. rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu;
 - 1.4. rozwój infrastruktury turystycznej;
 - 1.5. promocja walorów i zasobów oraz rozwój współpracy międzynarodowej powiatu;
2. rozwój usług społecznych oraz tworzenie społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego;
 - 2.1. podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy i umiejętności praktycznych mieszkańców;
 - 2.2. poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz opieki społecznej;
 - 2.3. poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego;
 - 2.4. wspieranie działań na rzecz integracji i aktywizacji prospołecznej mieszkańców;
 - 2.5. edukacja ekologiczna i promocja proekologicznego stylu życia mieszkańców;
 - 2.6. upowszechnienie technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Poszczególnym celom operacyjnym strategia przyporządkowuje **kierunki działań realizacyjnych**. W 2018 r. działania powiatu, wpisujące się w strategię, koncentrowały się na następujących obszarach i polegały m.in. na:

- w zakresie likwidacji niedoborów w sferze infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska przyrodniczego (polityka zrównoważonego rozwoju w dziedzinie ładu gospodarczego i ekologicznego):
 - modernizacji dróg powiatowych wraz z budową urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i samochodów;
 - współpracy z gminami w zakresie poprawy standardu gminnego układu drogowego;
 - ograniczaniu ilości odprowadzonych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, wody i gleby;
 - ochronie cennych przyrodniczo obszarów przed zabudową i degradacją, poprawa retencji wód, zalesianie przestrzeni rolniczo nieprzydatnych;
- w zakresie poprawy efektywności i specjalizacji sektora rolnego (polityka zrównoważonego rozwoju w obszarze ładu gospodarczego):

- wspieraniu rozwoju systemu szkoleń i doszkalania ogólnego i zawodowego rolników w zakresie upowszechniania postępu organizacyjnego, technicznego i biologicznego w gospodarstwach rolnych (wzrost jakości produkcji rolniczej);
- upowszechnianie i wspieranie stosowania metod rolnictwa ekologicznego (rozwoju produkcji żywności ekologicznej);
- rozwoju aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (polityka zrównoważonego rozwoju w sferze ładu społecznego i gospodarczego):
 - wsparciu publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy - szkolenia i doskonalenia zawodowe pracowników służb zatrudnienia, wyposażenie w odpowiednie narzędzia i systemy informatyczne;
 - rozwój i doskonalenie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy oraz instrumentów aktywizacji zawodowej;
 - promocji przedsiębiorczości i samozatrudnienia;
 - aktywizacji zawodowej kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
- w zakresie podniesienia poziomu wykształcenia, wiedzy i umiejętności praktycznych mieszkańców (polityka zrównoważonego rozwoju w obszarze ładu społecznego):
 - podnoszeniu jakości kształcenia w szkołach i placówkach oświatowych – doskonalenie kadr nauczycielskich, komputeryzacja i wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt, wymiana młodzieży i współpraca międzynarodowa szkół, itd.;
 - dostosowaniu bazy edukacyjnej i sportowej do zmieniających się standardów i potrzeb - modernizacja budynków, budowa i modernizacja przyszkolnych obiektów sportowych, rozwój sportu szkolnego;
 - wyrównywaniu szans edukacyjnych młodzieży - zajęcia wyrównawcze, stypendia;
 - rozwoju nauczania języków obcych i zajęć pozalekcyjnych;
 - korelowaniu kierunków kształcenia i nauczania praktycznego w szkołach ponadgimnazjalnych z potrzebami lokalnego rynku pracy;
- w zakresie poprawy stanu zdrowia mieszkańców oraz pomocy społecznej (polityka zrównoważonego rozwoju w obszarze ładu społecznego):
 - poprawie dostępności i jakości świadczonych usług medycznych - zakup sprzętu medycznego;
 - likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych;
 - wspieraniu rozwoju rodzinnych form opieki;
 - poprawie standardu funkcjonowania (modernizacja) domów pomocy społecznej;
 - aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych – wspieranie warsztatów terapii zajęciowej.

Wymierne efekty ww. działań osiągnięte w 2018 r., m.in. w oparciu o prezentację wielkości najważniejszych wskaźników, ich porównania oraz zestawienia (w podziale na poszczególne łady polityki zrównoważonego rozwoju,) omówione zostały szczegółowo w części 3 niniejszego *Raportu*...

2.2.2. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2018

Cele programu to:

1. poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych,
2. zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji,

3. zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
4. zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych,
5. przeciwdziałanie dyskryminacji i poszanowanie praw osób niepełnosprawnych.

Działania dedykowane realizacji ww. celów to:

- udział powiatu w programach celowych PFRON: „Aktywny Samorząd”, „Wyrównywanie Różnic Między Regionami III”, „Zajęcia Klubowe w WTZ”, a także innych programach wspierających likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych (dotyczy celu 1);
- dofinansowywanie: turnusów rehabilitacyjnych, zakupów sprzętu ortopedycznego niezbędnego do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych (protez, kul, wózków inwalidzkich itp.) oraz sprzętu rehabilitacyjnego (dotyczy celu 2);
- dofinansowywanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych i in., wspierających aktywność osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach, oraz kosztów uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w warsztatach terapii zajęciowej (WTZ) działających na terenie powiatu radomskiego i innych powiatów (dotyczy celu 3);
- udzielanie osobom niepełnosprawnym bezrobotnym lub poszukującym pracy jednorazowego finansowego wsparcia na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej bądź też wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (dotyczy celu 4);
- działania informacyjno-konsultacyjne prowadzone przez pracowników PCPR na rzecz zainteresowanych osób niepełnosprawnych zarówno w siedzibie placówki, jak i na spotkaniach integracyjnych, konferencjach, imprezach kulturalnych (dotyczy celu 5).

Efekty ww. działań osiągnięte w 2018 r. (i porównanie z rokiem 2017) to m.in.:

- ❖ środki pomocowe pozyskane z PFRON na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową w kwocie 328.674 zł dla 78 beneficjentów;
 - w 2017 r.: kwota 238.783 zł dla 60 osób;
- ❖ dofinansowanie z PFRON na pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w kwocie 214.082 zł dla 85 beneficjentów;
 - w 2017 r.: kwota 195.002 zł dla 88 osób;
- ❖ dofinansowanie projektu pn. „Dostawa i montaż dźwigu wraz z konstrukcją przeszkloną przy budynku Starostwa Powiatowego w Radomiu, przeznaczonego dla osób niepełnosprawnych” - 85.291,46 zł;
 - w 2017 r.: dofinansowanie likwidacji barier transportowych (w DPS w Jedlance oraz warsztatach terapii zajęciowej w Jedlance Starej i Pionkach) ze środków PFRON - 410 300 zł;
- ❖ dofinansowanie projektu pn. „Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością” - 20.000 zł;
 - w 2017 r.: dofinansowanie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością – 7.500 zł.
- ❖ dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się – 181.552 zł dla 40 beneficjentów;
 - w 2017 r. odpowiednio: 124.327 zł dla 50 osób;
- ❖ dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych - 231.069 zł dla 204 beneficjentów;
 - w 2017 r. odpowiednio: 159.592 zł dla 150 osób;

- ❖ dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny – 616.239 zł dla 485 osób;
 - w 2017 r. odpowiednio: 726.179 zł dla 584 beneficjentów;
- ❖ dofinansowanie imprez sportowych, kultur. itp. – 43.900 zł (w 2017 r. - 38.100 zł);
- ❖ liczba uczestników imprez sportowych, kultur. itp. – 732 os. (w 2017 r. – 735 os.);
- ❖ dofinansowanie kosztów uczestnictwa w WTZ (łącznie) – 1.612.332 zł (w 2017 r. – 1.583.422 zł);
- ❖ liczba beneficjentów dofinansowania uczestnictwa w WTZ (łącznie) - 127 os. (w 2017 r. – 120 os.);
- ❖ finansowe wsparcie na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej bądź też wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – 30.000 zł dla jednego beneficjenta (w 2017 r. - 22.000 zł również dla jednej osoby).

2.2.3. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020

Cele szczegółowe programu to:

1. promowanie i rozwój pieczy zastępczej, w szczególności rodzinnej jako alternatywy w sytuacji braku możliwości sprawowania opieki nad dziećmi ze strony rodziców biologicznych;
2. rozwijanie systemu wsparcia dla już istniejących form pieczy zastępczej;
3. wsparcie dla wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej;
4. zwiększenie szans na powrót dzieci do środowiska rodzinnego;
5. doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji osób realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.

Działania dedykowane realizacji ww. celów w 2018 r. to:

- przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne: wyposażanie wszystkich ośrodków pomocy społecznej z powiatu radomskiego w materiały informacyjne promujące rodzicielstwo zastępcze, tj. plakaty, ulotki itp., celem rozpowszechnienia w gminach; publikowanie przedmiotowych informacji w prasie oraz na stronach internetowych Starostwa Powiatowego i BIP PCPR; organizacja festynu rodzinnego w Królewskich Źródłach promującego pieczę zastępczą (dotyczy celu 1);
- zapewnienie dzieciom możliwości funkcjonowania w rodzinach zastępczych, właściwie przygotowanych do opieki nad wychowankami w różnym wieku i o różnych potrzebach, stwarzających im optymalne warunki rozwoju przy zaistnieniu trwałej lub przejściowej przeszkody w sprawowaniu władzy rodzicielskiej przez rodziców biologicznych; kompleksowo działający system wsparcia zapewniający zróżnicowane formy pomocy osobom podejmującym się trudnej życiowo roli opiekuna zastępczego (dotyczy celu 2);
- przygotowanie młodych ludzi – podopiecznych rodzin zastępczych do samodzielnego odpowiedzialnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym. Odpowiednie zmotywowanie ich do wykorzystywania swoich mocnych stron, tak aby byli gotowi na budowanie swojej niezależności oraz kształtowanie pozytywnego obrazu siebie samego (dotyczy celu 3);
- pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie biologicznej; motywowanie jej do podjęcia obowiązków przypisanych roli rodzica i zadbania o stworzenie warunków umożliwiających powrót dziecka do naturalnego środowiska przy współpracy różnych służb; współpraca z sądami i ich organami pomocniczymi,

gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi, ośrodkami pomocy społecznej, a szczególnie asystentami rodzin, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami; działania profilaktyczne mające na celu m. in. wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży realizowane w formie grupy wsparcia we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Rodzin „Nowe Perspektywy” (dotyczy celu 4);

- podnoszenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań z zakresu rozwiązywania problemów dziecka i rodziny m.in. poprzez seminaria i konferencje, stwarzające możliwość wymiany doświadczeń, ustalania zasad współdziałania, realizacji różnych działań w partnerstwie, poszerzenie współpracy o nowe obszary; organizacja zespołów ds. oceny sytuacji dziecka, z udziałem przedstawicieli sądu, ośrodków pomocy społecznej, szkół, ośrodków adopcyjnych i innych instytucji w celu wymiany doświadczeń, omówienia zasad współpracy, wspólnej realizacji różnorodnych działań (dotyczy celu 5).

Efekty ww. działań osiągnięte w 2018 r. (i porównanie z rokiem 2017) to m.in.:

- ❖ liczba nowo powstałych rodzin zastępczych – 17 (w 2017 r. – 8.);
- ❖ liczba dzieci umieszczonych w nowo powstałych rodzinach – 25 (w 2017 r. – 15);
- ❖ liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wspieraj. rodziny – 6 (2017 r. - 6);
- ❖ liczba rodzin zastępczych będących pod opieką koordynatorów – 86 (w 2017 r. - 80);
- ❖ liczba dzieci w pieczy zastępczej pod opieką koordynatorów – 139 (w 2017 r. - 125);
- ❖ kwota miesięcznych świadczeń społecznych wypłacona rodzinom zastępczym na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich podopiecznych - 1.318.461,02 zł (w 2017 r. – 1.262.646,43)
- ❖ liczba pełnoletnich wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą, będących pod opieką pracowników socjalnych – 57 (w 2017 r. - 58);
- ❖ kwota świadczeń dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie się i usamodzielnienie - 231.501,16 zł (w 2017 r. – 267.773,42 zł);
- ❖ kwota świadczeń dla wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie się i usamodzielnienie – 78.311,79 zł (w 2017 r. – 97.061,26 zł);
- ❖ liczba porad i konsultacji udzielonych w ramach prac zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka – 250 (w 2017 r. – 232);
- ❖ liczba zespołów interdyscyplinarnych działających przy ośrodkach pomocy społecznej – 11 (w 2017 r. – 12)
- ❖ liczba dzieci, które opuściły pieczę zastępczą i powróciły do domu rodzinnego – 4 (w 2017 r. – 1);
- ❖ liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy PCPR – 31 (w 2017 r. – 28);
- ❖ liczba przeszkolonych pracowników PCPR – 21 (w 2017 r. – 22).

2.2.4. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2018

Cele strategiczne to:

1. zintegrowany system wsparcia podstawowej komórki społecznej, jaką stanowi rodzina;
2. zbudowanie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej;

3. wsparcie środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - aktywizacja i integracja;
4. rozwój kapitału społecznego i ludzkiego;
5. partnerstwo na rzecz realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej i rozwiązywania problemów natury społecznej.

Działania dedykowane realizacji ww. celów w 2018 r. to:

- zapewnienie oferty pomocowej, odpowiadającej zgłaszanym i dostrzeganym potrzebom, w oparciu o współpracę różnych służb; organizacja grupy wsparcia rodziców biologicznych starających się o odzyskanie władzy rodzicielskiej nad dziećmi we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Rodzin „Nowe Perspektywy” – wsparcie grupowe oraz indywidualne ze strony specjalistów: psychologa, pedagoga, terapeuty uzależnień, terapeuty rodzinnego; organizacja zespołów ds. oceny sytuacji dziecka w kontekście rozpatrywania spraw rodziny jako całości we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, rodzicami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej, opiekunami zastępczymi, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, pedagogami, psychologami, przedstawicielami ośrodków adopcyjnych i innych instytucji zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie (dotyczy celu 1);
- zróżnicowane formy pomocy zgodnie z zasadą, że pierwszeństwo przed umieszczeniem dziecka w instytucjonalnych formach pieczy ma forma rodzinna – patrz: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej (dotyczy celu 2);
- podnoszenie jakości usług socjalnych, zwiększanie ich dostępności, poszerzenie oferty działań wspierających i opiekuńczych na rzecz osób starszych, niesamodzielnych, niepełnosprawnych m.in. w prowadzonych przez powiat domach pomocy społecznej w Jedlance, Krzyżanowicach i Wierzbicy (dotyczy celu 3);
- doskonalenie zawodowe pracowników PCPR, pogłębianie już posiadanych oraz zdobywanie nowych umiejętności i kompetencji poprzez uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach, seminariach itp. (dotyczy celu 4);
- rozwijanie szerokiej współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w działania pomocowe, w tym na podstawie formalnie zawieranych umów (dotyczy celu 5).

Efekty ww. działań osiągnięte w 2018 r. (i porównanie z rokiem 2017) to m.in.:

- ❖ liczba osób korzystających z grupy wsparcia - 13 (w 2017 r. - 8);
- ❖ liczba zespołów ds. oceny sytuacji dziecka i udzielonych na nich porad i konsultacji – 250 (w 2017 r. - 232);
- ❖ liczba udzielonych porad psychologa - 94 (w 2017 r. - 85);
- ❖ liczba osób korzystających z poradnictwa prawnego – 17 (w 2017 r. - 19);
- ❖ liczba rodzin zastępczych ogółem – 101 (w 2017 r. - 94);
- ❖ liczba podopiecznych rodzin zastępczych – 162 (w 2017 r. 146);
- ❖ liczba rodzin zastępczych zawodowych, realizujących swoje zadania na podstawie umów cywilno-prawnych – 9 (również w 2017 r.);
- ❖ liczba osób korzystających z palcówki opiekuńczo-wychowawczej (Caritas) – 51 (tyleż w 2017 r.);
- ❖ liczba osób korzystających z domów pomocy społecznej – 471 (w 2017 r.- 482), szczegółowe dane dot. poszczególnych DPS w tabeli nr 26;

- ❖ liczba osób pełnoletnich, którzy opuścili pieczę zastępczą i instytucjonalną – 57 (w 2017 r. - 58);
- ❖ liczba osób pełnoletnich, którzy pozostali w rodzinie zastępczej – 22 (w 2017 r. - 31);
- ❖ liczba szkoleń i przeszkolonych pracowników PCPR – odpowiednio 31 i 21 (w 2017 r. – 28 i 22);
- ❖ liczba podmiotów współpracujących na rzecz rozwiązywania problemów społecznych – 5 (tyleż w roku 2017).

2.2.5. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Radomskim na lata 2016-2020

Cele programu to:

1. diagnozowanie, monitorowanie rozmiarów przemocy domowej w powiecie radomskim oraz analizowanie form i efektów udzielonego wsparcia;
2. rozwój działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy;
3. ochrona osób doświadczających przemocy w rodzinie;
4. podniesienie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat zjawiska i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagowanie wzorca postaw negujących zjawisko przemocy;
5. korekcyjno–edukacyjne wpływanie na pozytywną zmianę zachowań i postaw przez sprawców przemocy domowej;
6. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr pomocy społecznej oraz innych podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Działania dedykowane realizacji ww. celów w 2018 r. to:

- gromadzenie przez PCPR informacji dotyczących skali zjawiska przemocy w rodzinie w poszczególnych gminach powiatu radomskiego głównie w oparciu o procedurę tzw. Niebieskiej Karty, a także dane uzyskane od instytucji działających w środowisku lokalnym, gdzie osoby pokrzywdzone najczęściej zgłaszają wystąpienie problemu przemocy (posterunki policji, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych i inne). Z przekazywanych informacji wynika, że nasilenie przemocy w rodzinie nadal jest poważnym problemem społecznym, nie wykazującym tendencji spadkowej; (dotyczy celu 1);
- profilaktyka mająca na celu m.in. wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą: na zlecenie powiatu radomskiego Parafia Rzymskokatolicka św. Stanisława Bpa Męczennika. w Wierzbicy prowadzi świetlicę środowiskową „Betania” dla dzieci i młodzieży z terenu gm. Wierzbica i gmin ościennych; organizacja grupy wsparcia we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Rodzin „Nowe Perspektywy”; umożliwienie korzystania ze specjalistycznych porad i wsparcia psychologa w zakresie psychologii kryzysu i interwencji kryzysowej (dotyczy celu 2);
- organizacja bezpłatnego poradnictwa psychologicznego dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej; udział 3 pracowników PCPR (w charakterze członków) w pracach zespołów interdyscyplinarnych działających przy ośrodkach pomocy społecznej w: Iłży, Skaryszewie i Goździe (dotyczy celu 3);
- pomoc ludziom w zrozumieniu, czym jest przemoc i jak się przed nią bronić - edukacja społeczności lokalnej m.in. poprzez opracowanie i udostępnienie broszur

oraz ulotek informacyjnych dotyczących tego problemu społecznego oraz dostępnych form wsparcia, poradnictwa, pomocy w sytuacji kryzysowej; organizacja, z myślą o dzieciach i ich opiekunach, festynów rodzinnych, wycieczek, spotkań itp., mających celu wzmocnienie więzi rodzinnych, propagowanie wzorca postaw negujących zjawisko przemocy (dotyczy celu 4);

- we współpracy z Mazowieckim Stowarzyszeniem Terapii i Readaptacji Społecznej MASTERS w Radomiu, podjęto starania na rzecz realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. Niestety, z uwagi na brak zgłoszeń ze strony gmin nie udało się zorganizować grupy uczestników (działania korekcyjno-edukacyjne nie były realizowane (dotyczy celu 5);
- udział pracowników PCPR w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dotyczy celu 6).

Efekty ww. działań osiągnięte w 2018 r. (i porównanie z rokiem 2017) to m.in.:

- ❖ liczba przypadków wszczęcia przez PCPR tzw. procedury Niebieskiej Karty – 0 (w 2017 r. – 0);
- ❖ liczba wniosków o umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej – 0 (w 2017 r. – 0);
 - komentarz: pierwszym ogniwem w łańcuchu pomocy osobom doznającym przemocy ze strony najbliższych jest gmina, a ściślej zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – tym można tłumaczyć brak osób zgłaszających się do PCPR z prośbą o udzielenie pomocy w obliczu przemocy w rodzinie;
- ❖ liczba osób korzystających dziennie z zajęć w świetlicy „Betania” – 10-60 (w 2017 r. – 10-70);
- ❖ liczba psychologicznych porad z zakresu profilaktyki przemocy, metod postępowania z dziećmi, rozwiązywania problemów życiowych itp. – 76 (w 2017 r. - 61);
- ❖ liczba bezpłatnych konsultacji w zakresie poradnictwa psychologicznego udzielonych osobom będącym w sytuacji kryzysowej – 15 (w 2017 r. - 16);
- ❖ liczba psychologicznych porad na rzecz dzieci, które m.in. z powodu przemocy domowej objęte zostały pieczęcią zastępczą – 50 (w 2017 r. - 31);
- ❖ liczba zorganizowanych imprez integracyjnych, wzmacniających więzi rodzinne, propagujących wzorce postaw negujących zjawisko przemocy itp. - 7 (w 2017 r. – 6);
- ❖ liczba uczestników imprez integracyjnych – 309 (w 2017 r. - 258);
- ❖ liczba szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 3 (w 2017 r. – 3);
- ❖ liczba przeszkolonych pracowników PCPR z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 4 (w 2017 r. – 3).

2.2.6. Powiatowy Program Ochrony Zabytków na lata 2016-2019

Celem priorytetowym programu, opracowanego w oparciu o standardy Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Warszawie i zatwierdzonego przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, jest utrwalenie i zdyskontowanie powiatowego potencjału dziedzictwa kulturowego, służące wszechstronnemu rozwojowi regionu, a w szczególności upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa kultury.

Działania i efekty:

- podjęto próby wydania publikacji pt. „Dwory i pałace południowej części województwa mazowieckiego. Powiat radomski (i okolice)” oraz starania o pozyskanie środków

zewnątrznych na ten cel (aplikacje konkursowe do Urzędu Marszałkowskiego). Niestety, nie przyniosły one oczekiwanych rezultatów. Ww. praca, mająca przede wszystkim walor naukowy, to pierwsze tak dogłębne i pełne opracowanie poświęcone zespołom dworsko-pałacowym tego regionu Polski. Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane, gdy tylko powiatowi uda się pozyskać środki umożliwiające edycję publikacji;

- kontynuowano działania zmierzające do ewentualnego ustanowienia społecznych opiekunów zabytków, co będzie *novum* w polityce ochrony zabytków powiatu, mogącym przynieść pozytywne rezultaty. Uznano, że optymalnym rozwiązaniem na tym etapie może być ustanowienie społecznych opiekunów zabytków w postaci szkół. Jednym z nich mogłaby być szkoła w Rudzie Wielkiej, która już opiekuje się obiektami i miejscami historycznymi, m.in. mauzoleum z okresu I wojny światowej;
- współpraca z Mazowieckim Urzędem Ochrony Zabytków oraz stowarzyszeniami zajmującymi się dziedzictwem kulturowym;
- publikowanie informacji na stronach internetowych Starostwa Powiatowego dotyczących zabytków w powiecie radomskim;
- podnoszenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań z zakresu ochrony zabytków poprzez udział w specjalistycznych konferencjach konserwatorskich.

2.2.7. Program Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2018 rok

Celem głównym (nadrzędnym) programu jest: zapewnienie efektywnego wykonywania zadań powiatu wynikających z przepisów prawa poprzez włączenie organizacji pozarządowych w ich realizację oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem powiatu a organizacjami pozarządowymi (NGO).

Cele szczegółowe to:

1. poprawa jakości życia mieszkańców powiatu poprzez pełniejsze zaspakajanie ich potrzeb;
2. integracja podmiotów realizujących zadania publiczne;
3. prezentacja dorobku podmiotów działalności pożytku publicznego i promowanie ich osiągnięć;
4. wzmacnianie pozycji organizacji pozarządowych i zapewnianie równych szans w realizacji zadań publicznych przez powierzanie i wspieranie zadań z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację;
5. stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców powiatu;
6. zwiększenie udziału mieszkańców powiatu w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
7. promowanie postaw obywatelskich i prospołecznych;
8. tworzenie warunków i zachęt do rozwoju już istniejących oraz powstawania nowych organizacji pozarządowych;
9. udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz kształtowanie świadomości prawnej obywateli.

Działania dedykowane realizacji ww. celów to:

- zlecanie realizacji zadań publicznych należących do kompetencji powiatu organizacjom pozarządowym w trybie otwartego konkursu ofert poprzez powierzenie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na jego realizację bądź

też wsparcie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji;

- ogłoszenie i rozstrzyganie konkursów ofert na realizację zadań publicznych (zleczanych organizacjom pozarządowym) w zakresie: pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania przemocy; upowszechniania kultury oraz kultury fizycznej, udzielania bezpłatnej pomocy prawnej;
- zawieranie umów z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych zleczonych im przez powiat;
- nadzorowanie, bieżąca ocena oraz kontrola stanu realizacji zadań, efektywności, rzetelności i jakości ich wykonania, a także prawidłowości wykorzystania środków przekazanych na realizację poszczególnych zadań oraz prowadzenia dokumentacji poprzez wizytacje, kontrole okresowe i sprawdzające, weryfikację sprawozdań z realizacji zadań publicznych;

Efekty ww. działań osiągnięte w 2018 r. (i porównanie z rokiem 2017) syntetycznie prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 10. Efekty wdrażania Programu Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2018 r.

Priorytet programu / obszar zleczonych zadań	Liczba zadań zleczonych przez powiat		Liczba NGO realizujących zadania powiatu		Planowane wydatki (w zł)		Wartość zawartych umów (w zł)		Wykonanie planu (w %)	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Pomoc społeczna, rodzina, piecza zastępcza, przeciwdział. przemocy	5	4	4	4	1.997.648	2.013.842	1.871.229	1.946.065	93,67	96,63
Kultura fizyczna (środki z budżetu powiatu)	17	17	8	9	47.470	47.000	47.470	45.999	100	97,87
Kultura i dziedzictwo narodowe (środki z budżetu powiatu)	6	4	5	4	20.000	20.000	20.000	9.000*	100	45*
Prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej (środki z budżetu Wojewody)	1	1	1	1	182.178	182.178	182.178	182.178	100	100
Razem program:	29	26	18	18	2.247.296	2 263 020	2 120 877	2 183 242	-	-

* W 2017 r. wszystkie oferty dot. realizacji zadań publicznych w priorytecie „Kultura i dziedzictwo narodowe” zostały w pełni uwzględnione. Relatywnie niski poziom wykonania planu to efekt stosunkowo niewielkiej łącznej wartości wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

2.2.8. Program Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego

Celem głównym (nadrzędnym) programu jest: poprawa stanu i ochrona środowiska w powiecie radomskim, przy jednoczesnym zapewnieniu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cele szczegółowe oraz kierunki interwencji prezentuje poniższa tabela:

Tabela 11. Cele i kierunki interwencji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Budowa energooszczędnych obiektów
		Poprawa efektywności energetycznej obiektów na terenie powiatu
		Wdrażanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu
		Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania ruchu drogowego na środowisko
		Edukacja ekologiczna
Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
		Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej
		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla mieszkańców powiatu	Rozbudowa sieci wodociągowej
		Rozbudowa infrastruktury wodociągowej
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Minimalizacja składowanych odpadów	Tworzenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
	Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu	Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Efekty programu: rok 2018 zakończył 15-letni okres wdrażania POŚ PR. Od 2019 r. w jego miejsce realizowany jest Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018-2021 (z perspektywą do roku 2025). Szczegółowe zestawienie wartości wskaźników „środowiskowych”, na które bezpośredni lub pośredni wpływ miała implementacja przez powiat radomski „starego” programu, zamieszczone zostało w części trzeciej niniejszego *Raportu...* (patrz: ład środowiskowy, tabela 41). W tym miejscu ograniczymy się więc tylko do kilku ogólnych stwierdzeń.

Realizacja celów i zadań ujętych w programie przyniosła szereg korzyści, przyczyniając się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu radomskiego. Systematyczna rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz budowa nowych przyłączy pozytywnie wpłynęła na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Stale zwiększa się liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków. Zmniejsza się liczba zbiorników bezodpływowych na nieczystości (szamb) na rzecz powstających przydomowych

oczyszczalni ścieków. Spadek liczby oczyszczalni ścieków spowodowany był wyłączeniem z eksploatacji oczyszczalni w m. Jastrzębia z uwagi na zły stan techniczny. Ścieki włączono do miejskiej kanalizacji sanitarnej kierującej ścieki do komunalnej oczyszczalni ścieków w Radomiu.

Wzrost masy odpadów przypadających na jednego mieszkańca wynika z uszczelnienia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia masy odpadów przedostających się w sposób nielegalny do środowiska. Na stałym poziomie utrzymywana jest powierzchnia obszarów chronionych (parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych). Powierzchnia lasów w powiecie wzrosła o ponad 600 ha.

2.2.9. Plan zrównoważanego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu radomskiego

W 2013 r. powiat radomski, realizując zadania wynikające z ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, opracował Plan zrównoważanego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, zwany planem transportowym. Jego nadrzędnym celem jest poprawa zarówno jakości systemu transportowego, jak i standardu życia mieszkańców w kontekście zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Dokument zakłada zorganizowanie powiatowych przewozów pasażerskich na trasach przebiegających przez teren co najmniej dwóch gmin i niewykraczających poza obszar powiatu. Służyć temu miało utworzenie na głównych szlakach, tzn. drogach krajowych nr 9 i 12 oraz wojewódzkich nr: 733, 740, 744, czterech linii komunikacyjnych, łączących gminy: Przytyk-Zakrzew, Wierzbicę-Kowalę, Iłżę-Skaryszew, Gózd-Jedlnię Letnisko z Radomiem.

W Ministerstwie Infrastruktury trwają daleko zaawansowane już prace nad nowelizacją ustawy o publicznym transporcie drogowym. Projekt zakłada wprowadzenie szeregu istotnych zmian m.in. w finansowaniu rekompensat z tytułu stosowania ustawowych ulg w opłatach za przewozy. Określenie przejrzystych reguł dystrybucji środków z budżetu państwa na finansowanie bonifikat powinno umożliwić jednostkom samorządu terytorialnego organizację transportu publicznego na miarę potrzeb i oczekiwań pasażerów.

Konieczność przeprowadzenia dodatkowych analiz oraz konsultacji społecznych doprowadziła jednak do przesunięcia wejścia w życie nowych przepisów o publicznym transporcie zbiorowym. W konsekwencji również wdrażanie ww. założeń planu transportowego dla powiatu radomskiego uległo wstrzymaniu do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia kształtu zapisów regulacji ustawowych.

Powyższy przegląd strategii, programów i planów oraz charakterystyka przebiegu ich wdrażania w 2018 r. odnoszą się, zgodnie z przyjętą interpretacją art. 30a ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym, wyłącznie do tych opracowań, które po pierwsze, są dokumentami *stricte* planistyczno-programowymi, po drugie, mają specyfikę ściśle powiatową. Przesądza o niej nie tylko przedmiotowo-terytorialny zasięg danej strategii czy programu, ale również status formalny dokumentu, wynikający z przyjęcia go przez radę w drodze uchwały. Nie obejmują one więc, siłą rzeczy, wszystkich zagadnień, które leżą w obszarze zadań powiatu, a w szczególności zarządu. Dlatego też istotne dane zawarte

w dokumentach niemających statusu powiatowej strategii czy programu, ale np. rocznej informacji (sprawozdania) o sytuacji na rynku pracy, w tym skali bezrobocia, stanie bezpieczeństwa publicznego czy postępach modernizacji infrastruktury drogowej, stanowią przedmiot analizy prezentowanej w innych miejscach niniejszego *Raportu...*, w szczególności w części trzeciej.

Wprawdzie budżet powiatu i wieloletnia prognoza finansowa to również plany, spełniające wszystkie ww. kryteria, ale w odróżnieniu od dokumentów omawianych w tej części *Raportu...*, przekładają się one na całokształt zadań powiatu, a nie tylko na konkretne, „sektorowe” dziedziny. Z tego m.in. powodu nie przyporządkowano im precyzyjnie sprecyzowanych celów oraz zadań, jak w przypadku „klasycznych” programów. O wyodrębnieniu w *Raporcie...* analizy wdrażania budżetu i WPF nie ma też mowy w ustawie. Założenia i stan realizacji obu tych dokumentów bardzo wyraźnie jednak wybrzmiewają czy to w pkt. 1.3.2., dotyczącym finansów powiatu (część pierwsza *Raportu...*), czy to w całej części trzeciej - w kontekście analizowania wskaźników polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego w zakresie łądów: społecznego, gospodarczego środowiskowego, instytucjonalnego.

Zważywszy na powyższe kryteria doboru szerzej omawianych w tej części *Raportu...* powiatowych strategii i programów, poza obszarem szczegółowej analizy pozostawiono również dokumenty planistyczno-analityczne opracowywane przez wydział zarządzania kryzysowego starostwa, które nie są uchwalane przez radę, lecz powstają w ścisłej współpracy i porozumieniu z Wojewodą Mazowieckim oraz Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim w Warszawie. Gwoli więc tylko informacji:

- w zakresie obronności są to m.in. plan akcji kurierskiej na terenie powiatu radomskiego, plan przygotowań podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa;
- w zakresie obrony cywilnej - ocena stanu przygotowań ochrony ludności i obrony cywilnej za rok 2018 z terenu powiatu radomskiego, aktualizacja planu obrony cywilnej powiatu radomskiego, aktualizacja planu ewakuacji III stopnia na wypadek masowego zagrożenia, program kontroli zewnętrznych w zakresie obrony cywilnej za rok 2018;
- w zakresie zarządzania kryzysowego - plan zarządzania kryzysowego powiatu radomskiego.

2.3. Realizacja uchwał Rady Powiatu w Radomiu

W 2018 r. rada powiatu przyjęła łącznie 95 uchwał, czyli o jedną więcej niż w 2017 r. Ponad połowa z nich (55) związana była z łądem instytucjonalnym polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego i dotyczyła: administracji samorządowej (32 uchwały), finansów powiatu (21 uchwał), partycypacji obywatelskiej (2 uchwały).

Do łądu społecznego nawiązywało 29 uchwał, z tego 1 dedykowana była kwestiom rynku pracy, w tym bezrobocia, 5 – rodziny i pomocy społecznej, 11- edukacji, 3 – ochrony zdrowia, 3 – bezpieczeństwa publicznego, 6 – kultury i sportu.

Z łądem ekonomicznym (gospodarczym) związanych było 5 uchwał (wszystkie dotyczyły infrastruktury dróg lokalnych), zaś z łądem ekologicznym – 6 uchwał z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska.

Zarząd zrealizował wszystkie uchwały rady. Kontrole realizacji uchwał, przeprowadzone przez komisję rewizyjną na posiedzeniach: w dniu 31.08.2018 r. (za I półrocze 2018r.) oraz w dniu 22.02.2019 r. (za II półrocze 2018 r.), nie wykazały żadnych nieprawidłowości w realizacji uchwał Rady Powiatu w Radomiu w 2018 roku. Komisja nie zgłosiła uwag i uznała realizację uchwał przez zarząd za prawidłową.

Uchwał z roku 2018 uchylonych przez organ nadzoru (Wojewoda, Regionalna Izba Obrachunkowa, Wojewódzki Sąd Administracyjny) nie było. Spośród aktów normatywnych przyjętych natomiast przez radę w 2017 r. uchylone zostały dwie uchwały (przez Wojewodę i Wojewódzki Sąd Administracyjny).

Statystykę uchwał Rady Powiatu w Radomiu w 2018 r. zawiera poniższe zestawienie:

Tabela 12. Statystyka i struktura uchwał Rady Powiatu w Radomiu wg ładów polityki zrównoważonego rozwoju przyjętych w 2018 r.

Ład polityki zrównoważonego rozwoju powiatu	Obszar przedmiotowy	Liczba uchwał rady	% wszystkich uchwał
instytucjonalny	administracja samorządowa	32	33,68
	finanse powiatu	21	22,10
	partycypacja obywatelska	2	2,11
Razem ład instytucjonalny:		55	57,89
społeczny	rynek pracy	1	1,05
	rodzina i pomoc społeczna	5	5,26
	edukacja	11	11,58
	ochrona zdrowia	3	3,16
	bezpieczeństwo publiczne	3	3,16
	kultura i sport	6	6,32
Razem ład społeczny:		29	30,53
gospodarczy	infrastruktura drogowa	5	5,26
Razem ład gospodarczy:		5	5,26
ekologiczny	ochrona środowiska	6	6,32
Razem ład ekologiczny:		6	6,32
Razem uchwały Rady Powiatu w Radomiu:		95	100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Szczegółowy wykaz uchwał przyjętych w 2018 r. przez Radę Powiatu w Radomiu prezentuje poniższa tabela:

Tabela 13. Uchwały Rady Powiatu w Radomiu przyjęte w 2018 r. (wg ładów polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego oraz obszarów zagadnień)

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
Ład społeczny	Rynek pracy	1	300/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie do sprawozdania z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu za 2017 rok
	Rodzina i pomoc społeczna	5	280/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu, którego załącznik stanowi sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
			306/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie określenia zadań na 2018 rok, na które przeznaczają się, przyznane według algorytmu środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
			313/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie oceny zasobów pomocy społecznej
			331/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zadań na 2018 rok, na które przeznaczają się, przyznane według algorytmu środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
			26/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zadań, na które przeznaczają się przyznane według algorytmu środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na 2018 r.
	Edukacja	11	284/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie likwidacji Technikum Uzupełniającego dla Dorosłych wchodzącego w skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach
			285/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie likwidacji Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Chwałowicach wchodzącego w skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach
			286/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie likwidacji I Technikum Uzupełniającego dla Dorosłych w Pionkach wchodzącego w skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Pionkach
			287/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie likwidacji II Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Pionkach wchodzącego w skład Zespołu Szkół w Pionkach
			288/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. wprowadzenie zmiany do Regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat radomski
			305/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmian w załączniku do Uchwały Nr 168/XVII/2012 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 27 kwietnia 2012r. w sprawie określenia zasad rozliczania i rozmiaru zniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych powiatu radomskiego oraz obowiązkowy wymiar godzin
			314/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie zawarcia porozumienia dotyczącego przekazania zadania powiatu Gminie Jedlińsk na założenie i prowadzenie branżowej szkoły I stopnia

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
			315/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie ustalenia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz ustalenia maksymalnej kwoty dofinansowania opłat w 2018 roku za kształcenie nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest powiat radomski
			316/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Statutu Międzypowiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu z siedzibą w Iłży
			324/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad rozliczania tygodniowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych oraz ustalenia zniżek obowiązkowego wymiaru godzin dla nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych, dla których powiat radomski jest organem prowadzącym
			325/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia zmian do statutu Międzypowiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu z siedzibą w Iłży
	Ochrona zdrowia	3	303/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu statutu Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej - Szpital w Iłży
			304/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu statutu Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach
			25/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie Powiatu Radomskiego na 2019 rok
	Bezpiecz. publiczne	3	281/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdania z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Radomskiego za 2017 rok
			299/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie rozpatrzenia informacji o stanie bezpieczeństwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej przedłożonej przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Radomiu
			310/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie do materiałów przedłożonych przez Komendanta Miejskiego Policji w Radomiu
	Kultura i sport	6	289/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie powierzenia Gminie Wierzbica zadania w zakresie kultury w 2018 r.
			290/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie powierzenia Gminie Wolanów zadań w zakresie kultury w 2018 r.
			291/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie powierzenia Gminie Przytyk zadania w zakresie kultury w 2018 r.
			292/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie powierzenia Miastu i Gminie Iłża zadań w zakresie kultury w 2018 r.

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
			293/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie powierzenia Miastu Pionki zadań w zakresie kultury w 2018 r.
			294/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie powierzenia Gminie Miasta Radom zadań w zakresie prowadzenia powiatowej biblioteki publicznej
Ład ekonomiczny.	Infrastrukt. drogowa	5	295/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Województwu Mazowieckiemu w postaci wykonania i przekazania dokumentacji projektowej rozbudowy skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 733 z drogą powiatową 3503W w miejscowości Golędzin na terenie gminy Zakrzew,
			307/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Jastrzębia na realizację zadania pn. „Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Lesiów”
			330/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie udzielenie Zarządowi Powiatu upoważnienia do zawarcia z Prezydentem Miasta Radomia porozumienia w sprawie przekazania Prezydentowi Miasta Radom zarządzania częścią drogi powiatowej nr 3528 W oraz prowadzenia zadania pod nazwą „budowa odcinka drogi powiatowej nr 3528W w celu zachowania ciągłości komunikacyjnej, w związku z realizacją inwestycji pn. „Rozbudowa lotniska Radom”
			337/XXXV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 września 2018 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat obowiązujących w 2018 roku za usunięcie pojazdu z drogi i jego parkowanie na parkingu strzeżonym
			24/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat obowiązujących w 2019 roku za usunięcie pojazdu z drogi i jego parkowanie na parkingu strzeżonym
Ład ekologiczny	Ochrona środowiska	6	311/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie materiałów przedłożonych przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Radomiu
			312/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie ograniczenia zakazu używania jednostek pływających o napędzie spalinowym na zbiorniku wodnym Siczki, gm. Jedlnia Letnisko, powiat radomski
			319/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie informacji o stanie sanitarnym powiatu radomskiego przedłożonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu
			320/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie materiałów przedłożonych przez Kierownika Oddziału w Radomiu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie
			321/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie informacji przedłożonej przez Kierownika Delegatury w Radomiu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie
			326/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie czasowego ograniczenia zakazu używania jednostek pływających o napędzie spalinowym na zbiorniku wodnym pn. Staw Górny w Pionkach, powiat radomski wprowadzonego uchwałą nr 449/XLV/2010 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 października 2010 r.

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
Ład instytucjon.	Finanse powiatu	21	296/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 roku dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			308/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 roku dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			317/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 roku dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			333/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 roku dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			338/XXXV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 roku dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			340/XXXVI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 12 października 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 roku dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			33/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 274/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 r. dotyczącej Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			297/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			309/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			318/XXXIII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			334/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			339/XXXV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			341/XXXVI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 12 października 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			34/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2018 rok
			298/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018r. w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego powiatu radomskiego za lata 2017-2018
			322/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018r. w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu Powiatu z wykonania budżetu za 2017 rok i sprawozdania finansowego

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
			323/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018r. w sprawie absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2017 rok
			329/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018r. w sprawie zaciągnięcia kredytu
			21/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Radomskiego
			22/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. - uchwała budżetowa na 2019 rok
			32/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ustalenia wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego 2018
	Administr. samorząd.	32	282/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie sprawozdania z działalności Komisji Rewizyjnej za rok 2017
			283/XXXI/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia planów pracy Komisji stałych Rady Powiatu w Radomiu na 2018 rok
			302/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Statutu Powiatu Radomskiego
			327/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie powołania doraźnej Komisji Statutowej
			328/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie podziału Powiatu Radomskiego na okręgi wyborcze w wyborach do rady powiatu
			332/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia płacy dla Starosty Radomskiego
			335/XXXV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zmian w Statucie Powiatu Radomskiego
			1/I/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Powiatu w Radomiu
			2/I/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Wiceprzewodniczących Rady Powiatu w Radomiu
			3/I/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Starosty Radomskiego
			4/I/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 listopada 2018 r. w sprawie wyboru wicestarosty i pozostałych członków Zarządu Powiatu Radomskiego
			5/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 listopada 2018 r. w sprawie ustalenia płacy dla Starosty Radomskiego
			6/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej
			7/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania Komisji Rewizyjnej
			8/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru zastępcy przewodniczącego i sekretarza Komisji Rewizyjnej

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
			9/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów
			10/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania stałej Komisji Budżetu i Finansów, ustalenia jej składu osobowego oraz przedmiotu działania
			11/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Administracji, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności
			12/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania stałej Komisji Administracji, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności, ustalenia jej składu osobowego oraz przedmiotu działania
			13/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Rozwoju Powiatu, Rolnictwa i Ochrony Środowiska
			14/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania stałej Komisji Rozwoju Powiatu, Rolnictwa i Ochrony Środowiska, ustalenia jej składu osobowego oraz przedmiotu działania
			15/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Edukacji, Kultury, Kultury Fizycznej i Sportu
			16/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania stałej Komisji Edukacji, Kultury, Kultury Fizycznej i Sportu ustalenia jej składu osobowego, oraz przedmiotu działania
			17/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej
			18/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania stałej Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej ustalenia jej składu osobowego, oraz przedmiotu działania
			19/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie powołania doraźnej Komisji Statutowej
			20/II/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie delegowania dwóch radnych Rady Powiatu w Radomiu do składu Komisji Bezpieczeństwa i Porządku
			27/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej projektu planu pracy Rady Powiatu w Radomiu na 2019 rok
			28/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia planu pracy Komisji Rewizyjnej
			29/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie zmian w Statucie Powiatu Radomskiego
			30/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Skarg, Wniosków i Petycji
			31/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie powołania Komisji Skarg, Wniosków i Petycji

Ład polityki zrównoważ. rozwoju powiatu	Obszar	Liczba uchwał	Numer, data i przedmiot uchwały Rady Powiatu w Radomiu
	Partycyp. obywatelska	2	23/III/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2019 rok
			301/XXXII/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie sprawozdania dotyczącego realizacji rocznego programu współpracy Powiatu Radomskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w 2017 roku przedłożonego przez Zarząd
Podsumowanie:			Liczba uchwał rady - 95, w tym z zakresu: ładu społecznego - 29; ładu ekonomicznego - 5; ładu ekologicznego - 6; ładu instytucjonalnego - 55

CZĘŚĆ 3: CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA GŁÓWNYCH WSKAŹNIKÓW ROZWOJOWYCH POWIATU RADOMSKIEGO

Przedmiotem części 3. *Raportu...* jest szczegółowa analiza, głównie porównawcza, wybranych, reprezentatywnych wskaźników, które definiują stan powiatu radomskiego w 2018 r. Dla większego porządku i przejrzystości, mierzalne efekty realizacji ustawowych zadań JST, w tym zarządu, przedstawione zostały w kontekście polityki zrównoważonego rozwoju. Typowe i reprezentatywne dla poszczególnych dziedzin dane pogrupowano i przyporządkowano czterem filarom tej polityki, czyli ładom: społecznemu, gospodarczemu, środowiskowemu oraz instytucjonalnemu (analogicznie jak w przypadku powiatowych strategii i programów rozwojowych w części 2). I tak:

- ❖ ład społeczny – wskaźniki z obszaru:
 - przeciwdziałania bezrobociu (rynek pracy),
 - edukacji publicznej,
 - ochrony zdrowia,
 - pomocy społecznej i wspierania rodziny,
 - porządku i bezpieczeństwa publicznego,
 - kultury fizycznej i turystyki;
- ❖ ład gospodarczy – wskaźniki z obszaru:
 - rozwoju gospodarczego (przemysł i rolnictwo),
 - infrastruktury transportowej, w szczególności drogowej,
- ❖ ład środowiskowy – wskaźniki z obszaru:
 - ochrony środowiska i przyrody,
 - leśnictwa;
- ❖ ład instytucjonalny – wskaźniki z obszaru:
 - finansów powiatu,
 - administracji samorządowej,
 - współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych (w zakresie otwartości, partycypacji i aktywności obywatelskiej).

3.1. Ład społeczny

3.1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu

Stopa bezrobocia. Najbardziej miarodajnym oraz obiektywnym, bo zrelatywizowanym, wskaźnikiem obrazującym skalę tego rodzącego szczególnie dotkliwie i bolesne skutki społeczne zjawiska, jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Określa ona udział (odsetek) liczby osób zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo na danym obszarze. Wielkość stopy bezrobocia w powiecie radomskim w 2018 r. oraz kształtowanie się jej w ostatnich latach prezentuje poniżej zestawienie.

Tabela 14. Stopa bezrobocia w powiecie radomskim w 2018 r. i porównanie z latami 2007,2010,2013,2017.

Stopa bezrobocia w powiecie radomskim (w %)						
2007	2010	2013	2017	2018		
				Powiat	Mazowsze	Polska
28,3	29,6	30,1	19,0	17,7	4,9	5,8

Zródło: GUS.

Jak widać stopa bezrobocia w powiecie radomskim w ostatnich latach wykazuje systematyczną tendencję spadkową: w latach 2013-2018 aż o 12,4 p.p. Jej wskaźnik (17,7%) odnotowany w 2018 r. jest najniższy od ponad dekady, ale mimo to kilkakrotnie wyższy niż w woj. mazowieckim i kraju.

Sytuację na rynku pracy, poza stopą bezrobocia, ilustrują również inne wskaźniki, które zawarte zostały w poniższej tabeli:

Tabela 15. Sytuacja na rynku pracy w świetle wybranych wskaźników - rok 2018 do 2017.

Lp.	Wskaźnik	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2018 do 2017	
				Zmiana wartości wskaźnika (w liczbach bezwzględnych)	Zmiana wartości wskaźnika (w p.p. lub procentach)
	1	2	3	4=2-3	5=2-3
1.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych wg stanu na koniec roku	10 046	9 489	-557	-5,5
2.	Udział (odsetek) osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy spełniających przynajmniej jedno z ustawowych kryteriów ¹⁵ w ogólnej liczbie bezrobotnych	87,2	86,1	-	-1,1
3.	Liczba i udział (odsetek) długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	6 277	5 595	-682	-3,5
		62,5	59,0		
4.	Liczba osób nabywających status bezrobotnego (napływ do bezrobocia)	11 542	10 489	-1 053	-9,1
5.	Liczba i udział (odsetek) osób, które nie nabyły prawa do zasiłku w ogólnej liczbie rejestrujących się bezrobotnych	8 977	8 008	-969	-1,5
		77,8	76,3		
6.	Liczba osób powracających do bezrobocia po raz kolejny i jej odsetek w ogólnej liczbie rejestrujących się w danym roku (napływie do bezrobocia)	10 013	8 968	-1 045	-1,3
		86,8	85,5		

¹⁵ Kategorie osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, to: 1) bezrobotny do 30 roku życia; 2) bezrobotny długotrwale; 3) bezrobotny powyżej 50 roku życia; 4) bezrobotny korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej; 5) bezrobotny posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia; 6) bezrobotny niepełnosprawny – przyp. red.

Lp.	Wskaźnik	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2018 do 2017	
				Zmiana wartości wskaźnika (w liczbach bezwzględnych)	Zmiana wartości wskaźnika (w p.p. lub procentach)
7.	Liczba osób nabywających status osoby bezrobotnej po raz pierwszy i jej odsetek w ogólnej liczbie rejestrujących się (napływie do bezrobocia)	1 529	1 521	-8	1,3
		13,2	14,5		
8.	Liczba osób poprzednio pracujących nabywających status bezrobotnych i jej udział (odsetek) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w danym roku	8 834	8 255	-579	2,2
		76,5	78,7		
9.	Liczba osób wyłączonych z ewidencji PUP w danym roku	13 415	11 046	-2 369	-17,7
10.	Liczba osób, które utraciły status bezrobotnych w danym roku z powodu podjęcia zatrudnienia i jej udział (odsetek) w ogólnej liczbie wyłączonych z ewidencji PUP	6 895	5 778	-1 117	0,9
		51,4	52,3		
11.	Liczba wydanych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemców i jej udział (odsetek) w ogólnej liczbie złożonych wniosków	b.d.*	2 710	-	-
		b.d.*	97		
12.	Liczba wydanych zezwoleń na pracę sezonową cudzoziemców i jej udział (odsetek) w ogólnej liczbie złożonych wniosków *	b.d.*	421	-	-
		b.d.*	65,5		

* Dane gromadzone są od 2018 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu.

Legenda do kol. 4 i 5:

	spadek wartości wskaźnika
	wzrost wartości wskaźnika

Jak widać prawie wszystkie wskaźniki oceny sytuacji na rynku pracy wykazują jej wyraźną poprawę. Cieszą zwłaszcza spadki: liczby bezrobotnych (co znajduje odzwierciedlenie w zmniejszającej się stopie bezrobocia, choć relatywnie nadal jest ona bardzo wysoka), udziału osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz długotrwale bezrobotnych, a także liczby osób powracających do bezrobocia.

Tym natomiast, co niepokoi jest zmniejszenie się liczby osób, które utraciły status bezrobotnych z powodu podjęcia zatrudnienia, a także (dane dotyczą m. Radomia i powiatu radomskiego łącznie): wciąż wysoki udział w ogólnej liczbie bezrobotnych osób bez kwalifikacji zawodowych (30,7%); bez doświadczenia zawodowego (25,2%); z wykształceniem jedynie gimnazjalnym lub niższym (28,3%). Osoby należące do tych kategorii nie mają zbyt obiecujących perspektyw na szybkie znalezienie pracy.

W 2018 r. Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu, z myślą o osobach pozostających bez zatrudnienia, realizował projekty i programy służące wdrażaniu aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w powiecie radomskim, które prezentuje poniższa tabela:

Tabela 16. Projekty i programy aktywizujące bezrobotnych wdrażane przez PUP w Radomiu w 2018 r.

Lp.	Program / projekt	Cel	Działania (formy wsparcia)	Beneficjenci / stanowiska pracy	Koszty (w zł)	Uwagi
Projekty i programy skierowane tylko do mieszkańców powiatu radomskiego						
1.	Program regionalny „MAZOWSZE 2018”	Aktywizacja zawodowa bezrobotnych	szkolenia	40	2 500 000 Fundusz Pracy	
			jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	50		
			roboty publiczne	85		
			bony na zasiedlenie	35		
2.	Aktywna Rodzina - fundamentem życia społecz. i zawodowego	Aktywizacja zawodowa grupy 30 osób i ich rodzin zagrożonych ubóstwem i wielorakim wykluczeniem społecznym z powodu niepełnosprawności członka rodziny, przemocy, bezrobocia	prace społecznie użyteczne na terenie gm. Kowala	30 (mieszk. gm. Kowala i ich rodziny)		
			grupowe poradnictwo psycholog.			
			warsztaty trenerskie z doradcą zawodowym			
Projekty i programy skierowane do mieszkańców powiatu radomskiego oraz miasta Radomia						
1.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie radomskim i m. Radom (III)	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, które nie ukończyły 30 roku życia	szkolenia	20	11 252 116 Europejski Fundusz Społeczny	projekt wieloletni - w fazie realizacji
			jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	338		
			staże u pracodawcy	525		
			bony na zasiedlenie	45		

Lp.	Program / projekt	Cel	Działania (formy wsparcia)	Beneficjenci / stanowiska pracy	Koszty (w zł)	Uwagi
2.	Aktywizacja osób w wieku 30 lat i powyżej pozostających bez pracy w powiecie radomskim i m. Radom (II)	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w wieku 30 lat i powyżej, w szczególności z grup defaworyzowanych, tj.: długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50 roku życia, o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiet	staże	223	8 179 879 Europejski Fundusz Społeczny	
			jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	440		
			refundacja kosztów wyposażenia i doposaż. stanowiska pracy	208		
			szkolenia	10		
3.	Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia finansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy (I)	Aktywizacja bezrobotnych na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia	jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	18	650 200 Fundusz Pracy	
			refundacja kosztów wyposaż. lub doposażenia stanowiska pracy	7		
			staż	43		
4.	Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia finansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy (II).	Aktywizacja bezrobotnych na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia	jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	78	2 372 100 Fundusz Pracy	
			refundacja kosztów wyposaż. lub doposażenia stanowiska pracy	35		

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu.

Więcej szczegółowych informacji o bezrobociu i rynku pracy w powiecie radomskim zawiera sprawozdanie z działalności PUP w Radomiu za 2018 r.¹⁶.

¹⁶ Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy za 2018 r., <https://www.spradom.finn.pl/rok-20192>.

3.1.2. Edukacja

Stan edukacji w powiecie radomskim prezentują poniższe zestawienia:

Tabela 17. Wykaz placówek edukacyjnych prowadzonych przez powiat radomski w roku szkolnym 2018/2019.

Lp.	Nazwa placówki	Lokalizacja
1.	Liceum Ogólnokształcące	Ilża
2.	Liceum Ogólnokształcące	Pionki
3.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Pionki
4.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Chwałowice, gm. Ilża
5.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Ilża
6.	Zespół Szkół	Pionki
7.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy	Wierzbica
8.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Ilża
9.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Pionki
10.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Radom
11.	Międzypowiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli	Radom z/s w Ilży

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Jak wynika z powyższej tabeli powiat radomski jest organem prowadzącym łącznie dla 11 placówek edukacyjnych, w tym: 7 szkół ponadgimnazjalnych, 3 poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz ośrodka doskonalenia nauczycieli, który pomaga w podnoszeniu kwalifikacji pedagogicznych nauczycielom również z sąsiednich powiatów. Powiaty nie prowadzą szkół podstawowych i przedszkoli (są to zadania gmin).

Tabela 18. Liczba uczniów i nauczycieli w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat Radomski w roku szkolnym 2018/2019.

Lp.	Szkoła	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli pełnoetatow. / niepełnoetatow.	Średnia liczba uczniów / 1 nauczyciela
1	2	3	4	5=3/4
1.	Liceum Ogólnokształcące w Ilży	211	23	9,17
2.	Liceum Ogólnokształcące w Pionkach	88	18	4,88
3.	Zespół Szkół w Pionkach	281	57	4,93
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ilży	316	36	8,78
5.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Pionkach	524	55	9,53
6.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach	117	37	3,16
7.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy	25	25	1,00
Razem:		1 562	251	6,22

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Jak wynika z powyższego zestawienia w siedmiu szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez powiat radomski, spośród których największą jest CKZiU w Pionkach, uczy się łącznie 1 562 uczniów. Kształcą ich 251 nauczycieli, co oznacza, że na jednego nauczyciela przypada średnio 6,2 statystycznego ucznia. Wyjąwszy MOW w Wierzbicy, który jest placówką specjalną, szczególnie komfortowe warunki pod tym względem ma młodzież w Chwałowicach i Pionkach, gdzie na jednego nauczyciela przypada średnio tylko ok. 3 - 5 uczniów.

Tabela 19. Liczba uczniów w latach 2007-2018 - porównanie.

Lp.	Szkoła	Liczba uczniów			Spadek liczby uczniów 2007-2018 (w %)
		2007	2013	2018	
1	2	3	4	5	$6=(3-5)/3*100$
1.	Liceum Ogólnokształcące w Ilży	438	304	211	51,8
2.	Liceum Ogólnokształcące w Pionkach	377	302	88	76,7
3.	Zespół Szkół w Pionkach	539	439	281	47,9
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ilży	546	332	316	42,1
5.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Pionkach	701	556	524	25,2
6.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach	633*	372	117	81,5
7.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Chwałowicach	134	nie istnieje	nie istnieje	-
8.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Wierzbicy	124	nie istnieje	nie istnieje	-
9.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Przytyku	165	nie istnieje	nie istnieje	-
10.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy	nie istnieje	37	25	32,4
Razem uczniów:		3 657	2 342	1 562	57,3
Średnio na 1 oddział:		30	21	18	40,0

*Liczba uczniów w ówczesnym Centrum Kształcenia Ustawicznego w Chwałowicach.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

W latach 2007-2018 liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez powiat radomski, jak wynika z powyższych danych, wykazuje wyraźną tendencję zniżkową. W ciągu minionej dekady zmniejszyła się aż o ponad 57%. W największym

stopniu zjawisko to dotknęło CKZiU w Chwałowicach (spadek o ponad 80%) oraz LO w Pionkach (spadek o blisko 77%).

Konsekwencją stale zmniejszającej się liczby uczniów była konieczność zamknięcia trzech placówek, tj. ZSP w Wierzbicy, Przytyku i Chwałowicach. Z 30 do 18 osób, czyli o 40%, zmniejszyła się w ślad za tym również średnia liczba uczniów przypadających na jeden szkolny oddział.

Powodem jest głównie niż demograficzny, ale także konkurencja szkół ponadgimnazjalnych z innych ośrodków, zwłaszcza z Radomia, w których decyduje się kontynuować naukę młodzież z terenu powiatu.

Tabela 20. Zdawalność egzaminów maturalnych w roku szkolnym 2017/2018.

Szkoła	Liceum Ogólnokształcące			Technikum			Razem		
	Przystąpiło uczniów	Świadectwo uzyskało	Odsetek zdawaln.	Przystąpiło	Świadectwo uzyskało	Odsetek zdawaln.	Przystąpiło	Świadectwo uzyskało	Odsetek zdawaln.
1	2	3	$4=(3/2)*100$	5	6	$7=(6/5)*100$	8	9	$10=(9/8)*100$
CKZiU w Pionkach	5	4	80	72	67	93	77	71	92
ZS w Pionkach	-	-	-	20	16	80	20	16	80
LO w Pionkach	44	42	95	-	-	-	44	42	95
LO w Iłży	87	87	100	-	-	-	87	87	100
ZSP w Iłży	-	-	-	57	53	93	57	53	93
CKZiU w Chwałowicach	12	12	100	-	-	-	12	12	100
Razem:	148	145	98	149	136	91	297	281	95
Średnio woj. mazowieckie:									82,5

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Jak widać wskaźnik zdawalności matur w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez powiat radomski wynosi 95% i jest o ponad 12 p.p. wyższy niż średnia wojewódzka, co należy uznać za sukces.

W odniesieniu do poszczególnych typów szkół tradycyjnie już lepsze wyniki uzyskują abiturienti liceów ogólnokształcących niż techników; średnia zdawalność kształtuje się w nich na poziomie odpowiednio: 98% i 91%. W grupie liceów, uwzględniając także liczbę przystępujących do matur, największymi osiągnięciami poszczycić się może LO w Iłży (100% zdawalności), zaś w przypadku techników – placówki działające w ramach CKZiU w Pionkach oraz ZSP w Iłży (93% zdawalności).

Tabela 21. Wyniki egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów kończących technika w roku szkolnym 2017/2018.

Lp.	Nazwa Szkoły	Kierunek kształcenia	Liczba uczniów, którzy ukończyli szkołę	Liczba uczniów, którzy uzyskali dyplomy potwierdzające kwalifikacje zawodowe	Odsetek zdawalności
1	2	3	4	5	6=(5/4)*100
1.	CKZiU w Pionkach	technik mechanik	17	17	100
		technik żywienia i usług gastronom.	12	11	92
		technik hotelarstwa	17	17	100
		technik logistyk	10	10	100
		technik cyfrowych procesów graficz.	21	20	95
2.	Zespół Szkół w Pionkach	fototechnik	12	11	92
		technik elektronik	10	2	20
		technik informatyk	9	2	22
		technik eksploatacji portów i terminali	9	2	22
3.	ZSP w Iłży	technik pojazdów samochodowych	18	18	100
		technik elektryk	12	9	75
		technik informatyk	20	16	80
		technik mechanik	10	10	100
		technik handlowiec	17	15	80
Razem:			194	160	82
Średnio woj. mazowieckie:					46,41%

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Z powyższych danych wynika, że odsetek zdawalności egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów kończących technika prowadzone przez powiat radomski (82%) jest zdecydowanie, bo o ponad 36 p.p. wyższy niż średnia dla Mazowsza (46,41%).

Najlepiej z tego typu egzaminami radzi sobie młodzież CKZiU w Pionkach, gdzie przeciętna zdawalność wynosi 97,4%. W ZSP w Iłży wskaźnik ten kształtuje się na poziomie o ponad 10 p.p. niższym, tzn. średnio 87%. Zdecydowanie najwięcej kłopotów z egzaminami kwalifikacyjnymi mają uczniowie kończący technikum w ZS w Pionkach, gdzie przeciętna zdawalność wynosi tylko 39%.

.....

Tabela 22. Wyniki egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów kończących szkoły branżowe/zasadnicze szkoły zawodowe w roku szkolnym 2017/2018.

Lp.	Nazwa Szkoły	Tytuł zawodowy	Liczba uczniów, którzy ukończyli szkołę	Liczba uczniów, którzy zdali egzamin zawodowy zewnętrzny	Odsetek zdawalności
1	2	3	4	5	6=(5/4)*100
1.	CKZiU w Pionkach	kucharz	10	10	100
		ślusarz	12	9	75
2.	ZSP w Iłży	mechanik pojazdów samochodowych	14	11	78
		klasa wielozawodowa	5	3	60
Razem:			41	33	80,5
Średnio woj. mazowieckie:					74,75

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Jak widać odsetek zdawalności egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów kończących szkoły branżowe (zasadnicze szkoły zawodowe) prowadzone przez powiat radomski (80,5%) jest wyższy niż średnia w woj. mazowieckim (74,75%), czyli o ponad 5,7 p.p. Zestawiając natomiast wyniki poszczególnych szkół, CKZiU w Pionkach, ze średnią zdawalnością na poziomie 87,5%, wyraźnie wyprzedza ZSP w Ilży legitymując się przeciętną 69%.

Tabela 23. Wyniki egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez dorosłych w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego - kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

Lp.	Nazwa szkoły	Tytuł zawodowy	Liczba osób, które przystąpiły do egzaminu	Liczba osób, które zdały egzamin	Odsetek zdawalności
1	2	3	4	5	6=(5/4)*100
1.	CKZiU w Pionkach	monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	9	9	100
		kucharz	10	10	100
		krawiec	7	7	100
2.	CKZiU w Chwałowicach	prowadzenie produkcji rolniczej	35	35	100
		organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej	35	33	94
		wykonywanie zabiegów kosmetycznych twarzy	10	6	60
		sporządzanie potraw i napojów	8	8	100

Lp.	Nazwa szkoły	Tytuł zawodowy	Liczba osób, które przystąpiły do egzaminu	Liczba osób, które zdały egzamin	Odsetek zdawalności
1	2	3	4	5	6=(5/4)*100
		montaż i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych	2	2	100
Razem:			116	110	95
Średnio woj. mazowieckie:					90,28

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Osoby dorosłe zdobywające kwalifikacje zawodowe w szkołach prowadzonych przez powiat radomski, jak wynika z powyższych danych, również lepiej radzą sobie na egzaminach (zdawalność: 95%) niż wykazuje średnia wojewódzka (90,28%). W CKZiU w Pionkach wszyscy słuchacze kursów zawodowych przystępujący do sprawdzianu zdali egzaminy (100%). Zdawalność egzaminów w CKZiU w Chwałowicach była wprawdzie nieco niższa, bo średnio na poziomie 90,8%, ale zważywszy na dużą liczbę słuchaczy oraz zróżnicowanie kierunków szkoleń wynik ten uznać należy za satysfakcjonujący.

Tabela 24. Finansowanie placówek edukacyjno-oświatowych w 2018 r.

Lp.	Nazwa placówki	Wydatki na prowadzenie placówki (w zł)	Przeciętny koszt utrzymania ucznia (w zł)	Subwencja oświatowa ogółem (w zł)	Wydatki powiatu radomskiego na oświatę poza subwencją (w zł)	Dotacje (w zł)
1.	Liceum Ogólnokształcące w Iłży	2 307 063	10 934	21 088 890	5 326 179	50 437
2.	Liceum Ogólnokształcące w Pionkach	1 696 421	19 278			
3.	Zespół Szkół w Pionkach	5 209 456	18 539			
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Iłży	3 462 550	10 957			
5.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Pionkach	5 850 612	11 165			
6.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach	2 758 095	23 573			
7.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy	502 829	20 113			
8.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Radomiu	907 785	-			
9.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iłży	557 086	-			

Lp.	Nazwa placówki	Wydatki na prowadzenie placówki (w zł)	Przeciętny koszt utrzymania ucznia (w zł)	Subwencja oświatowa ogółem (w zł)	Wydatki powiatu radomskiego na oświatę poza subwencją (w zł)	Dotacje (w zł)
10.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pionkach	578 569	-			
11.	Międzypowiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu z/s w Ilży	569 830	-			
Razem:		26 465 506	13 948*	21 088 890	5 326 179	50 437

*Przeciętny koszt utrzymania ucznia jako średnia dla wszystkich szkół prowadzonych przez powiat.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2018 r. wydatki na prowadzenie 7 szkół wyniosły ogółem 21.787.036 zł, zaś na pozostałe placówki oświatowe, w tym MOW w Wierzbicy, 4.678.470 zł. Łączne nakłady to 26.465.506 zł.

Subwencja oświatowa przyznana została powiatowi w kwocie 21.088.890 zł. Poza subwencją powiat na prowadzenie placówek edukacyjnych dodatkowo wydatkował 5.326.179 zł, co stanowi ok. 20% ogólnych nakładów (średnia w kraju to ok. 30% - 35%).

Przeciętny koszt utrzymania ucznia w szkołach prowadzonych przez powiat radomski zwiększał się z 4.080 zł w 2007 r. do 7.691 zł w 2013 r. oraz do 13.948 zł w 2018 r. Oznacza to, że w porównaniu do roku 2007 nakłady na ten cel poniesione w 2018 r. wzrosły o 242%.

3.1.3. Ochrona zdrowia

Powiatowe placówki ochrony zdrowia to:

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital w Ilży;
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach.

Liczbę łóżek w obu jednostkach oraz stan zatrudnienia personelu medycznego (umowy o pracę lub umowy cywilno-prawne) prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 25. Łóżka oraz zatrudnienie personelu medycznego w SPZZOZ w Ilży i Pionkach.

Dział / Oddział	Liczba łóżek		Liczba lekarzy	Liczba pielęgniarek i położnych	Liczba lekarzy na 1 łóżko	Liczba pielęgniarek i położnych na 1 łóżko
	na oddziałach	łącznie				
SPZZOZ – Szpital w Ilży						
Chorób wewnętrznych	42	117	66	126	0,56	1,08
Chirurgiczny ogólny	28					
Ginekologii i położnictwa z opieką nad noworodkiem	26					
Pediatrici	18					

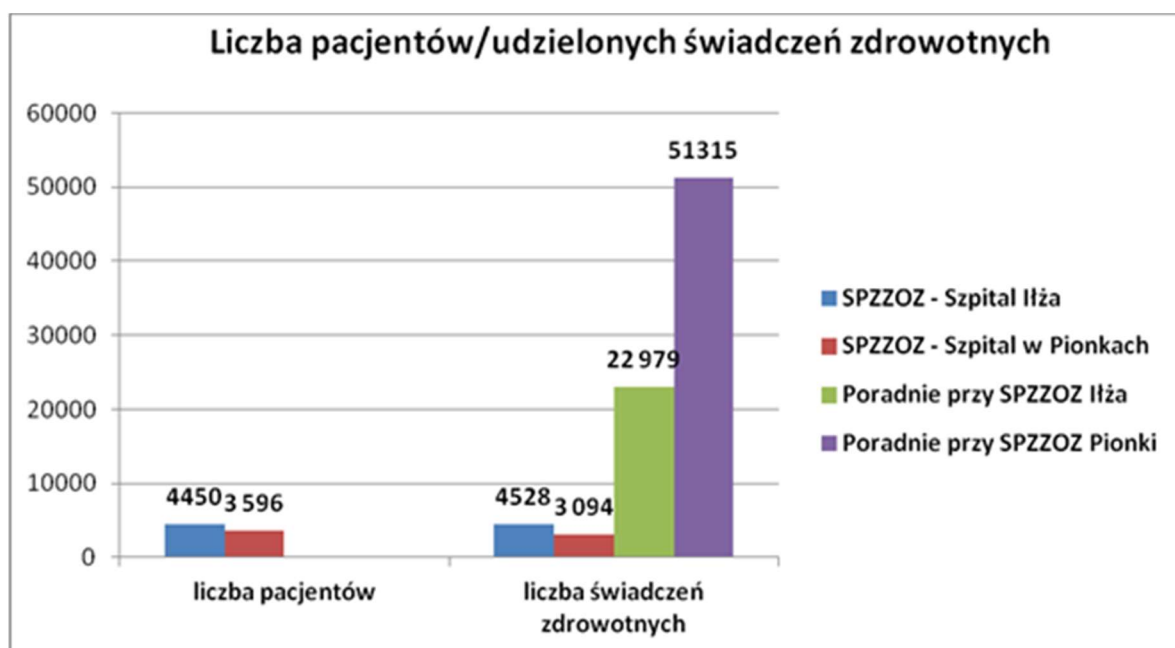
Dział / Oddział	Liczba łóżek		Liczba lekarzy	Liczba pielęgniarek i położnych	Liczba lekarzy na 1 łóżko	Liczba pielęgniarek i położnych na 1 łóżko
	na oddziałach	łącznie				
SPZZOZ – Szpital w Iłży						
Anestezjologii i intensywnej terapii	3					
SPZZOZ w Pionkach						
Wewnętrzny	40	113	62	95	0,55	0,84
Chirurgii ogólnej	23					
Ginekologiczno-położniczy	20					
Rehabilitacji	30					

Źródło: SPZZOZ w Iłży i Pionkach.

Pod względem liczby pacjentów oraz udzielonych świadczeń zdrowotnych, w 2018 r. szpital w Iłży nieznacznie przewyższał lecznicę w Pionkach. Nie bez znaczenia przy tym jest zapewne fakt, iż ten pierwszy dysponuje większą liczbą oddziałów, a i oddalenie od dużych ośrodków, jak choćby Radom, ułatwia nieco konkurencję z placówkami świadczącymi specjalistyczną opiekę medyczną.

Całkowicie odmiennie kształtuje się porównanie skali świadczeń zdrowotnych udzielanych przez poradnie obu SPZZOZ w ramach leczenia otwartego. W tym przypadku ponaddwukrotnie większą ich liczbę odnotowały placówki w Pionkach. Tak znaczną różnicę tłumaczyć można znaczną różnicą liczby ludności zamieszkującej miasto Pionki oraz m. i gm. Iłża. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres:

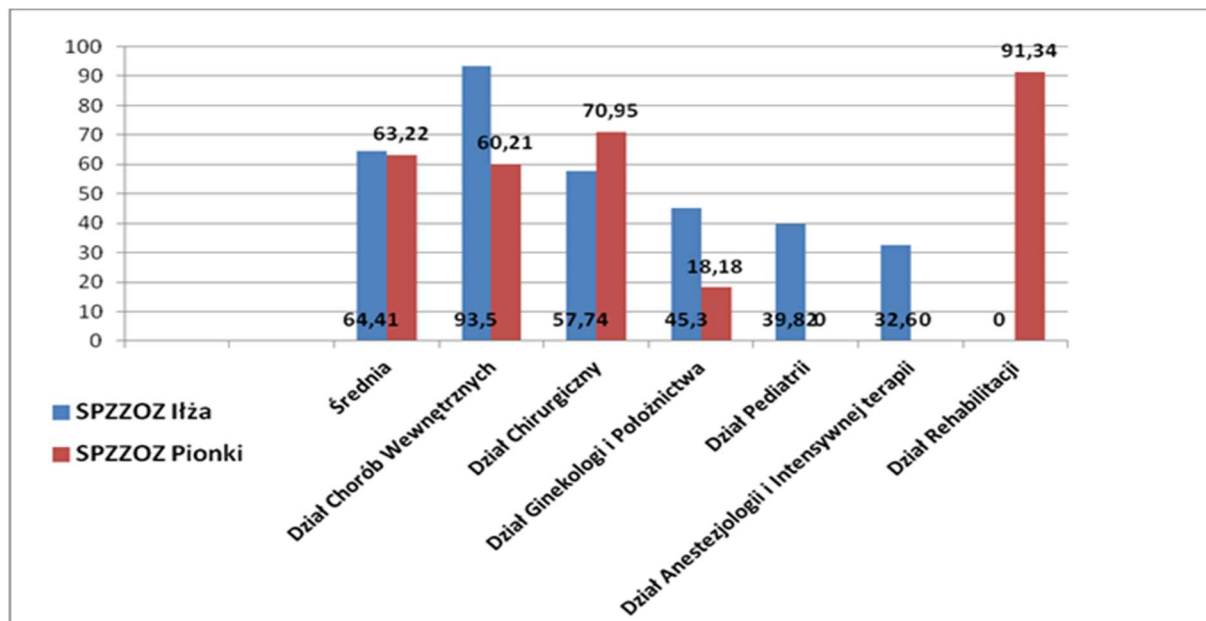
Wykres 2. Pacjenci i świadczenia zdrowotne w SPZZOZ- Szpital w Iłży i w Pionkach.

Źródło: SPZZOZ w Iłży i Pionkach.

Statystyki dotyczące liczb pacjentów leczonych w obu powiatowych szpitalach znajdują odzwierciedlenie w obłożeniu łóżek na poszczególnych oddziałach oraz średnio w szpitalach. Ten ostatni wskaźnik sytuuje lecznicę w Iłży nieco wyżej niż pionkowską. Zwraca uwagę bardzo wysoki stopień wykorzystania łóżek na oddziale chorób wewnętrznych w Iłży (93,5%) oraz rehabilitacji w Pionkach (91,3%). Z kolei zdecydowanie najniższe obłożenie ma dział ginekologii w Pionkach, bo zaledwie na poziomie 18,2%.

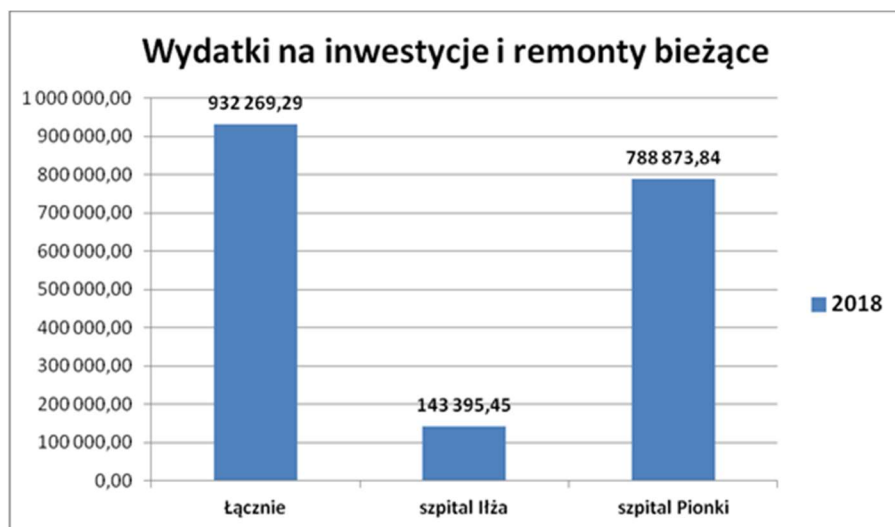
Wykres 3. Wykorzystanie łóżek na oddziałach szpitalnych w Iłży i w Pionkach.

Źródło: SPZZOZ w Iłży i Pionkach.

W 2018 r. na inwestycje i remonty bieżące oba SPZZOZ wydatkowały łącznie tylko niespełna 1 mln zł. Zwraca uwagę relatywnie bardzo niski poziom wykorzystania wydatków majątkowych wobec zaplanowanych w powiatowym budżecie, bo jedynie w 17,4%. W odniesieniu do SPZZOZ w Pionkach złożyły się na to głównie niezrealizowane wydatki (1,8 mln zł) na rozbudowę obiektu przy ul. Harcerskiej (w związku ze zmianą koncepcji przedsięwzięcia), zaś w przypadku SPZZOZ-Szpital w Iłży – przesunięcie na czas późniejszy zaplanowanej przebudowy i modernizacji bloku operacyjnego i działu chirurgicznego (1,5 mln zł).

Wykres 4. Wydatki na inwestycje i remonty bieżące w SPZZOZ - Szpital w Ilży oraz w Pionkach.

Źródło: SPZZOZ w Ilży i Pionkach.

3.1.4. Pomoc społeczna

Zadania realizowane przez powiat radomski w obszarze pomocy społecznej ilustrują poniższe zestawienia:

Tabela 26. Placówki opieki społecznej prowadzone przez powiat radomski wraz z liczbą miejsc i ich faktycznym wykorzystaniem.

Lp.	Nazwa placówki	Specyfika podopiecznych	Liczba miejsc		Liczba osób korzystających z opieki	
			2017	2018	2017	2018
1.	Dom Pomocy Społecznej w Krzyżanowicach	kobiety niepełnosprawne intelektualnie	130	130	137	136
2.	Dom Pomocy Społecznej w Jedlance	osoby przewlekłe psychicznie chore	140	140	154	151
3.	Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy (łącznie z filią)	dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie; filia: osoby przewlekłe somatycznie chore	126	126	148	146
4.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Jedlance	placówka wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	35	35	43	38
Razem:			431	431	482	471

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu.

Powiat radomski, jak wynika z powyższych danych, prowadzi 4 placówki świadczące usługi w zakresie pomocy społecznej. Dysponują one łącznie 431 miejscami. Liczba podopiecznych natomiast, którzy z nich faktycznie korzystali, w 2018 r. wyniosła 471 osób,

zaś w 2017 r. – 482 osoby. Różnica między liczbą miejsc w poszczególnych DPS-ach (wielkość stała) a liczbą pensjonariuszy (wielkość zmienna) wynika z rotacji podopiecznych, do której z różnych przyczyn dochodzi w ciągu roku.

Tabela 27. Wydatki na prowadzenie powiatowych placówek pomocy społecznej - porównanie lat 2017 i 2018.

Lp.	Nazwa placówki	Wydatki na prowadzenie działalności (w zł)		Przeciętny miesięczny koszt utrzymania 1 podopiecznego (w zł)		Uwagi
		2017	2018	2017	2018	
1.	DPS w Krzyżanowicach	5.376.054,81	5.308.148,24	3.268	3.293	Średni miesięczny koszt utrzymania jednego podopiecznego w domach pomocy społecznej na rok 2018 został ustalony zarządzeniem Starosty Radomskiego nr 12/2018 z dnia 05 marca 2018 r.
2.	DPS w Jedlance	5.449.370,57	5.914.044,05	3.384	3.521	
3.	DPS w Wierzbicy (łącznie z filią)	5.570.944,01	5.661.348,21	3.400	3.400	Średni miesięczny koszt utrzymania jednego podopiecznego w domach pomocy społecznej na rok 2017 został ustalony zarządzeniem Starosty Radomskiego nr 18/2017 z dnia 14 marca 2018 r.
4.	Środowiskowy Dom Samopom. w Jedlance	626.348,79	748.938,39	1.491	1.583	
Razem:		17.022.718,18	17.632.478,89	-	-	-

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu.

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2018 r. łączne wydatki na prowadzenie powiatowych placówek pomocy społecznej wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,6%.

3.1.5. Bezpieczeństwo publiczne¹⁷¹⁸

W 2018 r. na terenie powiatu radomskiego stwierdzono ogółem 1 660 **przestępstw**, co w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców daje statystycznie 10,9 (w mieście Radom: 23,9). Najczęściej popełnianymi przestępstwami były kradzieże mienia i kradzieże z włamaniem – 403 przestępstwa. W porównaniu z rokiem 2007 i 2013 liczba przestępstw ogółem w powiecie ulegała systematycznemu spadkowi – o 44,3% (rok 2007 do roku 2018).

Spadkowi liczby przestępstw ogółem towarzyszył wzrost ich **wykrywalności** – z 62,7% w 2007 r. do 75,1% w 2018 r., czyli o 12,4 p.p. Obie tendencje prezentuje poniższa tabela:

¹⁷ Szczegółowe dane w: *Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Radomiu w 2018 r.*, <https://www.spradom.finn.pl/rok-20192>.

¹⁸ Szczegółowe dane w: *Analiza stanu bezpieczeństwa obszaru miasta Radomia i powiatu radomskiego w zakresie ochrony przeciwpożarowej w 2018 r.*, <https://www.spradom.finn.pl/rok-20192>.

Tabela 28. Przestępstwa i ich wykrywalność - porównanie lat 2007, 2013 i 2018.

Rok	2007	2013	2018
Liczba przestępstw ogółem	2 978	2 022	1 660
Wykrywalność przestępstw	62,7	69%	75,1%

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Radomiu w 2018 r.; dane historyczne Starostwa Powiatowego w Radomiu.

Jak wynika z oceny stanu bezpieczeństwa na drogach w 2018 r. na terenie powiatu doszło do 1 313 **zdarzeń drogowych**, w tym 210 wypadków i 1 103 kolizje. Do najczęstszych przyczyn wypadków drogowych należą: niedostosowanie prędkości do warunków ruchu oraz nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, a po stronie pieszych – nieostrożne wejście na jezdnię przed rozpędzonym pojazdem. W porównaniu z rokiem 2007 liczba tego typu zdarzeń zmniejszyła się z 268 do wspomnianych już 210, czyli o 21,6%. Niestety, nie jest to tendencja stała, ponieważ w 2013 r. odnotowano jeszcze mniej, bo 181 wypadków:

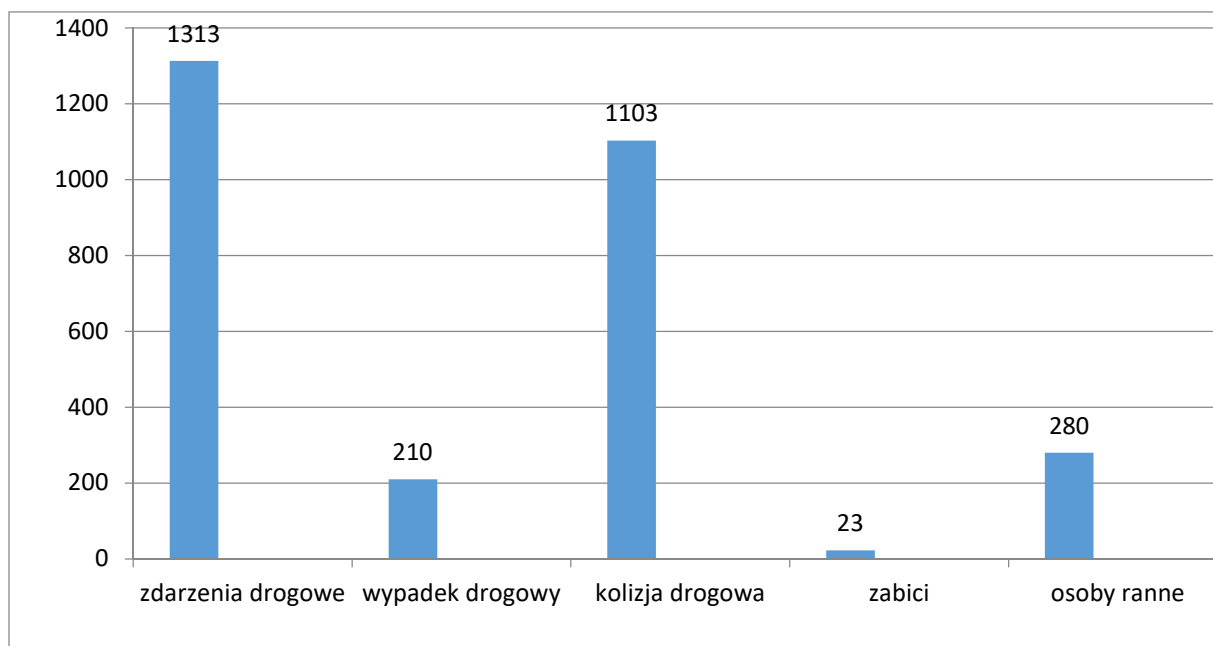
Tabela 29. Wypadki drogowe - porównanie lat: 2007, 2013 i 2018.

Rok	2007	2013	2018
Liczba wypadków drogowych	268	181	210

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Radomiu w 2018 r.; dane historyczne Starostwa Powiatowego w Radomiu.

Charakterystykę zdarzeń drogowych ilustruje poniższy wykres:

Wykres 5. Charakterystyka zdarzeń drogowych w 2018 r.

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Radomiu w 2018 r.

Jednym z **przedsięwzięć prewencyjno-profilaktycznych** jest program „Bezpieczny Powiat”, realizowany od 2001 r. Cel to stworzenie warunków niezbędnych do funkcjonowania szkoły wolnej od zjawisk patologicznych, a przede wszystkim od demoralizacji nieletnich, oraz opracowanie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zdarzeń przestępczych na terenie szkoły. Za realizację programu odpowiada zespół „Bezpieczny Powiat”, działający przy Staroście Radomskim. Praca zespołu polega na współpracy z Policją, Strażą Pożarną, szkołami i innymi jednostkami oraz instytucjami w celu poprawy bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży poprzez organizowanie i inicjowanie różnego rodzaju festynów, konkursów, wystaw, przeglądów itp.

Program obejmuje dwa podprogramy:

- **„Czuję się bezpiecznie”** – jego głównym elementem jest konkurs wiedzy prewencyjnej, który ma na celu propagowanie wśród dzieci bezpiecznych zachowań na ulicy, w szkole i domu;
- **„Bezpieczna szkoła”** - jego głównym elementem jest konkurs, w którym głównymi partnerami są szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Szkoły przesyłają do Starostwa Powiatowego w Radomiu prace plastyczne o tematyce związanej głównie z bezpiecznym spędzaniem czasu poza zajęciami szkolnymi.

W ramach środków przeznaczonych na realizację programu dokonywany jest również zakup nagród dla najpopularniejszego dzielnicowego z terenu powiatu radomskiego, a także nagród wręczanych laureatom powiatowych eliminacji w konkursie z wiedzy pożarniczej.

Działania z zakresu **ochrony przeciwpożarowej** i ratownictwa prowadzą 4 jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej: trzy JRG PSP zlokalizowane są w Radomiu, a jedna w Pionkach. Wykonują one zadania z zakresu ratownictwa wodnego, wysokościowego oraz chemicznego; jedna jednostka stanowi bazę magazynową środków gaśniczych, sorbentów i neutralizatorów. Działania ratownicze JRG PSP wspiera 88 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w gminach.

Zbiorecze zestawienie zdarzeń z 2018 r., w których interweniowały jednostki ochrony przeciwpożarowej zawiera poniższa tabela:

Tabela 30. Statystyka interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej

Interwencje jednostek ochrony przeciwpoż.	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Falszywe alarmy	Razem
	796	977	119	1 892

Źródło: Analiza stanu bezpieczeństwa obszaru miasta Radomia i powiatu radomskiego w zakresie ochrony przeciwpożarowej w 2018 r.

3.1.6. Kultura, kultura fizyczna, sport i turystyka

Działania powiatu radomskiego w obszarze kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki obrazują następujące zestawienia:

Tabela 31. Statystyka imprez kulturalnych: powiatowych oraz zleconych w 2018 r.

Organizator imprezy	Powiat	Stowarzyszenia wylonione w drodze konkursu	Inne samorządy (na podstawie zawartych porozumień)	Stowarzyszenia, szkoły (w ramach działań promujących powiat)	Razem
Liczba imprez	14	6	23	15	58

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Tabela 32. Imprezy z obszaru kultury i dziedzictwa narodowego organizowane przez powiat w 2018 r.

Lp.	Nazwa imprezy	Termin	Miejsce	Koszt (w zł)
1.	IX Gala Mistrzów Sportu Powiatu Radomskiego	17. 02.	Zespół Szkół Muzycznych w Radomiu	27 800
2.	VII Gala Konkursu Gospodarczego Starosty Radomskiego „Perła Powiatu”	07. 04.	Dom Kultury w Iłży	14 584
3.	XII Festyn Rodzinny Powitanie Lata „Domaniów 2018”	01.07.	Plaża nad Zalewem w Domaniowie	32 000
4-13.	Blok dziesięciu wydarzeń społeczno – kulturalnych „Niedziela z powiatem”	17. 05–02. 09.	m. Pionki, gm. Pionki, Jastrzębia, Skaryszew, Wierzbica, Gózd, Jedlińsk, Kowala, Jedlnia Letnisko	49 950 (powiat) 30 000 (Urząd Marszałk.)
14.	Uroczysta Gala z okazji jubileuszu 20-lecia powiatu radomskiego	28. 09.	Zespół Szkół Muzycznych w Radomiu	43 050
Razem koszty:				197 384,-
w tym koszty powiatu:				167 384,-

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Tabela 33 .Imprezy z obszaru kultury i dziedzictwa narodowego organizowane przez stowarzyszenia jako zadania publiczne zlecone przez powiat w drodze konkursu w 2018 r.

Lp.	Nazwa imprezy	Organizator	Termin	Miejsce	Koszt (w zł)
1.	„Zabytkowo i Klockowo” - Przegląd Sakralnego Dziedzictwa Architektonicznego Powiatu Radomskiego w Formie Warsztatów dla Dzieci	Fundacja Nowoczesny Konin	01.03. - 31.05.	Zakrzew, Przytyk, Wierzbica	1 300
2.	XXIII Festiwal Folkloru im. Józefa Myszki	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łżeckiej	20.04. - 22.08.	Łża	4 500
3.	XXXII Ogólnopolskie Dni Leśmianowskie	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łżeckiej	20.04. - 30.06.	Łża	6 500
4.	II Przegląd Twórczości Zespołów Wokalno-Muzycznych w Jedlni	Stowarzyszenie Orkiestry Dętej „Boni Angeli”	01.06. - 15.12.	Jedlnia, gm. Pionki	3 000
5.	XXIV Łżecki Jarmark Sztuki Ludowej	Towarzystwo Ochrony i Promocji Zawodów Ginących	25.06. - 31.08	Łża	3 000
6.	XV Festiwalu Piosenki Turystycznej i Patriotycznej	Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych	12.11. - 20.12	Radom	1 700
Razem koszty:					20 000

Zródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

W ramach **działań promujących** powiat radomski wsparcie uzyskały przedsięwzięcia o zasięgu międzygminnym, wojewódzkim i centralnym, w tym obchody jubileuszy istnienia organizacji, stowarzyszeń i instytucji, konferencje, konkursy i festiwale, koncerty, turnieje, festyny itp¹⁹.

W ramach **porozumień zawartych z innymi samorządami** powiat wspierał m.in.:

- miasto i gminę Łża - Turniej Wiedzy o Powiecie Radomskim, Turniej Rycerski, Festiwal Artystyczny Dzieci i Młodzieży „Słowo i Piosenka”, rekonstrukcja historyczna „Bitwa pod Łżą 1939”, Ogólnopolski Plener Malarski „Zabytki Powiatu Radomskiego”;
- miasto Pionki: XX Dni Ziemi, XI Przegląd Pieśni Patriotycznej Klubów Seniora, X „Sobótki, Janki, Wianki”, XVII Ogólnopolski Turniej Recytatorski Literatury Klasycznej im. Jana Kochanowskiego;
- gminę Wierzbica - Przegląd Dorobku Artystycznego Mieszkańców Powiatu;

¹⁹ Szczegółowy wykaz imprez zawiera „Informacja o realizacji Rocznego Programu Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi w 2018 r.”, załącznik do uchwały nr 55/VI/2019 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 marca 2019 r., <https://www.spradom.finn.pl/bipkod/029>.

- gminę Przytyk - XIX Ogólnopolskie Targi Papryki 2018;
- gminę Wolanów - Powiatowo-Gminne Dożynki 2018²⁰.

Łącznie na ten cel wydatkowano 230 122 zł.

Tabela 34. Podmioty organizujące i liczba imprez sportowo-rekreacyjnych w 2018 r.

Organizator imprezy	Kluby sportowe wylonione w drodze konkursu	Kluby sportowe, stowarzyszenia, szkoły (w ramach działań promujących powiat)	Razem
Liczba imprez	8	27	35

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Tabela 35. Imprezy sportowe organizowane przez stowarzyszenia jako zadania publiczne zlecone przez powiat w drodze konkursu

Lp.	Nazwa imprezy	Organizator	Termin	Miejsce	Koszt (w zł)
1.	Organizacja udziału reprezentacji powiatu radomskiego w zapasach w zawodach wojewódzkich i centralnych	Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Wierzbica	10.02. – 30.11.	-	10 000
2.	Organizacja udziału reprezentacji powiatu radomskiego w dyscyplinie sportowej – judo w zawodach wojew. i centralnych	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Judo Kowala”	01.02. – 30.11.	-	7 000
3.	Organizacja Ogólnopolskiego Turnieju Judo dla Dzieci i Młodzików	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Judo Kowala”	01.02. – 30.11.	-	3 000
4.	Organizacja udziału reprezentacji powiatu radom. w kickboxingu i taekwondo w zawod. wojew. i centralnych	Klub Sportowy Centrum Tang Soo Do	15.02. – 30.11.	-	7 000
5.	VI Memoriał im. Sławomira Rutki w halowej piłce nożnej oldboyów	Klub Sportowy „PROCH” Pionki	01.02. – 09.03.	Pionki	500
6.	Organizacja Finałów Powiatu Radomskiego szkół podstawowych i gimnazjów w ramach Mazowieckich Igrzysk	Szkolny Związek Sportowy w Jedlińsku	15.02. – 30.11.	-	7 870

²⁰ Ibidem.

Lp.	Nazwa imprezy	Organizator	Termin	Miejsce	Koszt (w zł)
	Dzieci oraz Mazowieckich Igrzysk Młodzieży Szkolnej w grach zespołowych, sportach indywid.; udział reprezentacji powiatu w zawodach wojew. i centralnych				
7.	XV Międzypowiatowy Turniej Halowej Piłki Nożnej Chłopców	Uczniowski Klub Sportowy „BETA” Pionki	16.03. - 23.03.	Pionki	1 000
8.	XXI Cross Rowerowy po Puszczy Kozienickiej	Uczniowski Klub Sportowy „BETA” Pionki	28.05. - 08.06	Pionki	1 000
9.	XIII Memoriał Andrzeja „Dzidka” Grosiaka w piłce nożnej dla dzieci	Klub Sportowy „PROCH” Pionki	28.05. - 08.06	Pionki	800
10.	Biegi przełajowe dla dzieci i młodzieży	Klub Sportowy „ORLIK PIONKI”	11.04. - 26.04.	Pionki	1 000
11.	Powiatowy Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn o Puchar Starosty Radomskiego	Gminny Klub Sportowy „JAGUAR” Wolanów	06.08. – 19.09.	Domaniów	1 000
12.	Turniej Piłki Nożnej Chłopców o Puchar Starosty Radomskiego	Gminny Klub Sportowy „JAGUAR” Wolanów	10.05 - 24.06.	Wolanów	1 000
13.	XXII Memoriał Henryka Zatorskiego w halowej piłce nożnej dzieci	Klub Sportowy „PROCH” Pionki	01.10. - 30.11.	Pionki	1 000
14.	Międzypowiatowy Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn o Puchar Starosty Radomskiego	Gminny Klub Sportowy „JAGUAR” Wolanów	10.09. - 23.10.	Wolanów	1 500
15.	Regionalne Mistrzostwa w Piłce Siatkowej Dziewcząt i Chłopców o Puchar Starosty Radomskiego	Gminny Klub Sportowy „JAGUAR” Wolanów	30.09. - 18.11.	Wolanów	1 800
16.	Turniej Piłki Siatkowej Dziewcząt im. T. Machnio	Klub Sportowy „BETA” Pionki	17.11. - 17.12.	Pionki	1 000
17.	XX Ogólnopolski Turniej Mikołajkowy w halowej piłce nożnej dzieci	Klub Sportowy „PROCH” Pionki	19.11. – 20.12.	Pionki	1 000
Razem koszty:					47 470

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

W ramach **działań promujących powiat radomski** wspierano kluby sportowe, stowarzyszenia i szkoły w organizacji takich imprez turystyczno-sportowo-rekreacyjnych, jak m.in.: XVIII Rajd po Ziemi Radomskiej, XI Rajd Śladami Witolda Gombrowicza, XXV Rajd Skórzanych „Wędrówka z pedagogiem”, XV Rajd Europejski, powiatowe biegi na orientację – INO – Pionki – Puszcza Kozienicka, cross rowerowy po Puszczy Kozienickiej, Rajd Korczakowski Integracyjny, Harcerski Bieg Patrolowy „Gacek” Pionki - Puszcza Kozienicka, Rowerowy Złot Gwiazdzisty Domaniów-2018, VI Rajd Rowerowy Szlakami Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Łącznie na ten cel wydatkowano 9 226 zł.

3.2. Ład gospodarczy

3.2.1. Stan gospodarki²¹

Wpływ powiatowego samorządu, zaliczanego do tzw. otoczenia biznesu, na lokalną gospodarkę należy rozpatrywać bardziej w kategoriach stwarzania dogodnego klimatu i przyjaznej atmosfery dla przedsiębiorców niż bezpośredniego na nią oddziaływania. Dlatego przywoływane niżej dane odzwierciedlają jedynie ogólny obraz gospodarki, a prezentowane są głównie z informacyjnego obowiązku. Nie służą one natomiast pogłębionym analizom i ewaluacji. Formułowanie wyczerpujących ocen w odniesieniu akurat do stanu gospodarki nie jest przedmiotem niniejszego opracowania. Trudno bowiem w dokumencie, jakim jest *Raport...*, czyli podsumowanie z działalności zarządu powiatu, szczegółowo odnosić się do zagadnień, na które samorząd powiatowy ma ograniczony i tylko pośredni wpływ.

Tabela 36. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych według rodzajów działalności.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON		Podmioty gospodarki narodowej wg rodzajów działalności			Podmioty gospodarki narodowej wg rodzajów działalności		
2017 r.		2009 r.			2017 r.		
Osoby prawne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
1 945	9 148	558	2 709	6 030	284	3 525	7 284
Ogółem: 11 093		Ogółem: 9 297			Ogółem: 11 093		

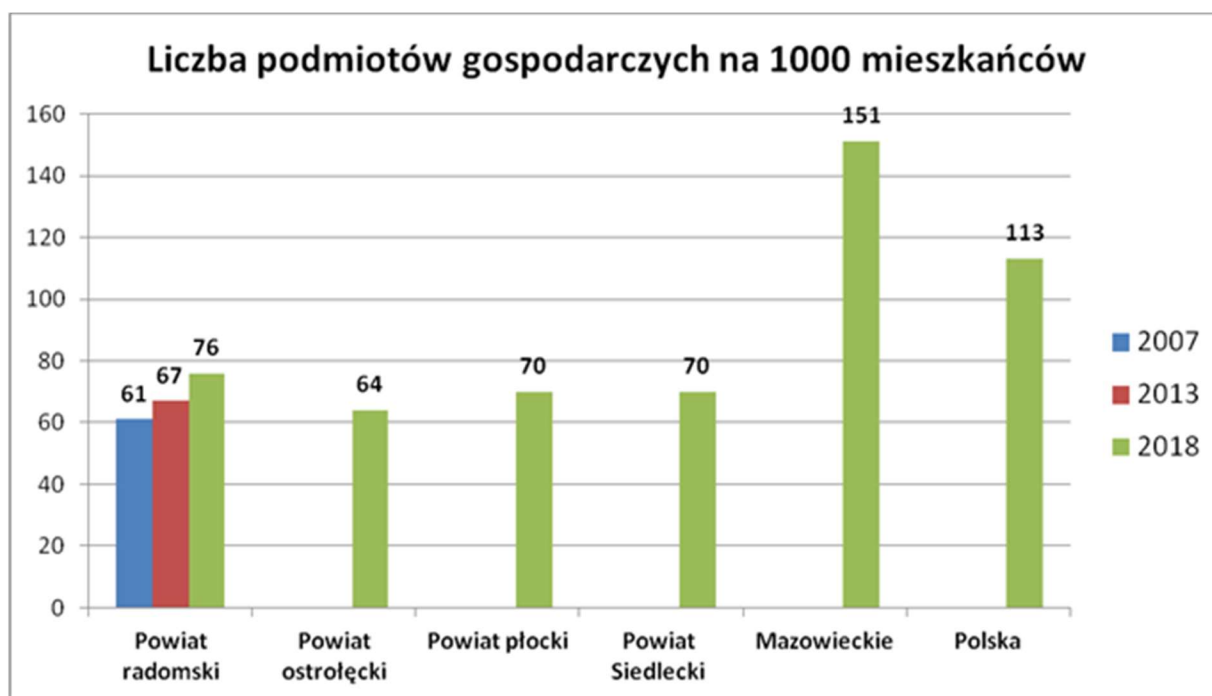
Źródło: GUS.

²¹ Dane statystyczne prezentowane w tym punkcie *Raportu...* odnoszą się najczęściej do stanu na koniec roku 2017 (dla celów porównawczych ewentualnie także lat wcześniejszych). W okresie opracowywania dokumentu informacje aktualne na grudzień 2018 r. nie były jeszcze dostępne. Wskaźnik P (dochodów podatkowych) dotyczy roku 2018 – przy. red.

Jak wynika z powyższego zestawienia łączna **liczba podmiotów gospodarczych** w powiecie radomskim w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2009 zwiększyła się o 19,3%. W przypadku „pozostałej działalności” dynamika wzrostu sięgnęła 20,8%, zaś „przemysłu i budownictwa” – nawet 30,1%.

Znacznie ubyło natomiast przedsiębiorstw w sektorze rolnictwa i leśnictwa. Liczba ich zmniejszyła się o prawie 50%.

Wykres 6. Podmioty gospodarcze na 1 000 mieszkańców w powiecie radomskim oraz wybranych powiatach woj. mazowieckiego w latach 2007-2017.

Źródło: GUS.

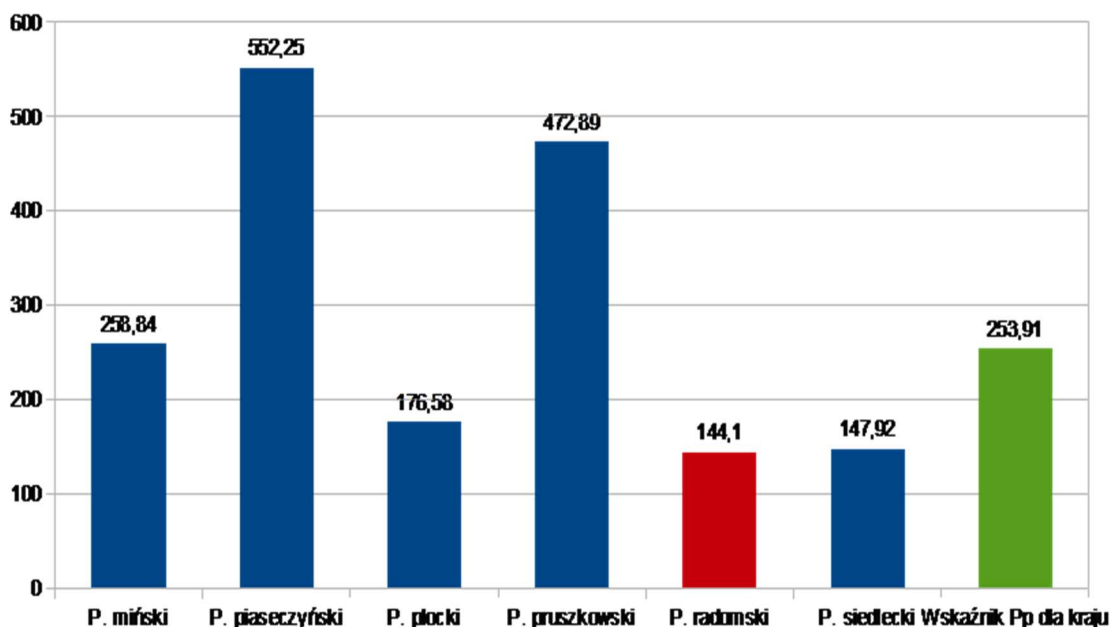
Jak wynika z powyższego wykresu, pod względem **liczby podmiotów gospodarczych przypadającej na 1 000 mieszkańców**, radomski - na tle innych wybranych powiatów Mazowsza, zbliżonych pod względem liczby ludności i/lub powierzchni, a zarazem leżących poza obszarem metropolitalnym Warszawy - wypada relatywnie dobrze. Z systematycznie rosnącym wskaźnikiem do poziomu 76 w 2018 r. wyprzedza o 6-12 p.p. odpowiednio powiaty: plocki/siedlecki oraz ostrołęcki.

Statystyki nie są jednak już tak optymistyczne, gdy zestawimy je ze średnią ogólnopolską, a zwłaszcza wojewódzką. W 2018 r., mierzona przedmiotowym wskaźnikiem, przedsiębiorczość mieszkańców powiatu radomskiego, osiągała poziom 67,3% przeciętnej w kraju oraz 50,3% średniej na Mazowszu.

Wskaźnik P, czyli dochody podatkowe *per capita* z tytułu udziału samorządu w podatkach m.in. CIT i PIT, wydaje się obiektywnie i syntetycznie oddawać kondycję, siłę oraz prężność lokalnej gospodarki. W odniesieniu do powiatu radomskiego miernik ten na rok 2018 kształtuje się na poziomie 144,1 zł, tzn. zaledwie 56,8% średniej krajowej (253,91 zł).

Również w porównaniu z innymi wybranymi powiatami na Mazowszu, zbliżonymi pod względem liczby ludności i/lub powierzchni, radomski wypada słabo. Dowodzi tego poniższy wykres:

Wykres 7. Dochody podatkowe budżetów powiatowych na mieszkańca (wskaźnik P) w powiecie radomskim i innych wybranych powiatach woj. mazowieckiego.

Źródło: Ministerstwo Finansów

Biorąc pod uwagę **strukturę zatrudnienia**, powiatowa gospodarka, jak wynika z poniższych danych, ma charakter zdecydowanie rolniczy. W sektorze tym zatrudniona jest ponad połowa pracujących, przy czym udział ich systematycznie i wyraźnie spada: z 60,3% w 2007 r. do 54,3% w 2016 r., czyli o 6 p.p.

Znaczna grupa osób zmieniała zatrudnienie i, jak można sądzić, w wielu przypadkach z rolnictwa „odpływa” do sektora usług, który w latach 2007-2016 odnotował najbardziej dynamiczny wzrost liczby pracujących. W 2016 r. liczba zatrudnionych w usługach w porównaniu do roku 2007 zwiększyła się aż o 116,7%.

Tabela 37. Liczba pracujących i struktura zatrudnienia według sektorów ekonomicznych

Sektor Rok	Rolniczy	Przemysłowy	Usługowy	Finansowy	Pozostałe	Ogółem
2007	18 025	5 194	1 375	339	4 938	29 871
2011	17 635	5 433	2 284	386	5 109	30 847
2016*	17 697	6 121	2 979	292	5 520	32 609

* Ostatnie publikowane dane.

Źródło: GUS.

3.2.2. Infrastruktura drogowa

Łączna długość dróg powiatowych, którymi zarządza powiat radomski, a ściślej Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu, wynosi 540,8 km²². Nakłady inwestycyjne związane z przebudową lub rozbudową dróg mają od lat zdecydowanie największy, bo 90-procentowy, udział w wydatkach majątkowych ogółem. W 2018 r. budżet powiatu wyasygnował na ten cel 26,2 mln zł. Efekty rzeczowe, także w odniesieniu do lat wcześniejszych, prezentuje następujące zestawienie:

Tabela 38. Długość przebudowanych/rozbudowanych odcinków dróg powiatowych w 2018 r. i latach: 2007, 2010, 2013.

Rok Wskaźnik	2007	2010	2013	2018
Długość przebudowanych/rozbudowanych odcinków dróg powiatowych (w km)	18,8	42	8,9	12,3

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu.

Jak wynika z powyższego zestawienia rekordowym pod względem wielkości inwestycji drogowych był rok 2010. Niebagatelny wpływ na uzyskany wynik miał fakt, że właśnie na ten okres przypadło zakończenie realizacji kilku zadań współfinansowanych ze środków unijnych, bez których modernizacja dróg powiatowych na taką skalę nie byłaby możliwa. W latach późniejszych możliwości pozyskiwania środków pomocowych UE na inwestycje drogowe, w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, stały się już nieporównywalnie mniejsze.

Efekty rzeczowe modernizacji dróg powiatowych w 2018 r. w postaci:

- 13,2 km przebudowanych/rozbudowanych dróg,
- 3,8 km wybudowanych chodników,
- 0,9 km wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych;
- 12,6 km wyremontowanych dróg powiatowych

prezentują szczegółowo poniższe dwie tabele:

Tabela 39. Długość przebudowanych/rozbudowanych odcinków dróg i wybudowanych chodników w 2018r.

Lp.	Nr drogi	Przebieg	Długość przebudowanych/rozbudow. odcinków dróg (w m)	Długość wybudowanych chodników (w m)	Długość wybudow. ciągów pieszo-rowerowych (w m)
1.	3548W	Iłża-Wólka Gonciarska	1 893,91	-	-
2.	3566W	Konary-Mniszek	1 600,00	955,00	-

²² Wykaz dróg powiatowych wraz z mapą ich sieci: <https://pzd-radom.finn.pl/bipkod/005> - przyp. red.

3.	3515W	Jedlińsk-Bartodzieje-Wola Goryńska-Łukawa-Głowaczów	220	121,42	-
4.	3524W	Jedlnia Letn.-Czarna	2 901,00	983,60	-
5.	3336W	Wieniawa-Przytyk-Jedlińsk	3 940,00	-	-
6.	3564W	Radom-Augustów	795,30	795,30	-
7.	3531W	Kuczki-Kazimierówka-Skaryszew	917,00	659,05	-
8.	3554W	Seredzice-Iłża	-	200	-
9.	3539W	Radom-Gębarzów-Polany	917,00	70,00	917,00
Razem:			13 184,21	3 784,37	917,00

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu.

Tabela 40. Długość wyremontowanych odcinków dróg w 2018 r.

Lp.	Nr drogi	Przebieg	Długość wyremontowanego odcinka drogi (w m)
1.	3529W	Kiedrzyń-Małęczyn do drogi nr 9	1 120,00
2.	3539W	Radom-Gębarzów- Polany	2 435,00
3.	3501W	Wrzeszczów-Wrzos- Domanów	1 800,00
4.	3334W	Wir-Goszczewice- Przytyk	636,00
5.	3506W	Jankowice-Gulin- Zakrzew	2 200,00
6.	3552W	Jasieniec Iłżecki Górny-Maziarze- Jasieniec Iłżecki Dolny-Jasieniec Iłżecki Górny	235,00
7.	3530W	Klwatka Król.- Bogusławice- Skaryszew	1 510,00
8.	3545W	Wierzbica-Polany- Krzyżanowice	1 030,00
9.	3505W	Jaszowice-Wacławów- Sławno	1 595,00
Razem:			12 561,00

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu.

Ponadto jesienią 2018 r. powiat rozpoczął realizację największego w swojej historii projektu związanego z poprawą stanu infrastruktury drogowej, a ściślej z rozbudową dwóch dróg powiatowych w gm. Zakrzew: Młódnice-Jarosławice-Cerekiew-Radom oraz Taczów-Taczówek-Milejowice wraz z budową ścieżek rowerowych o łącznej długości 12 km, w tym w ciągu drogi Młódnice-Jarosławice-Cerekiew-Radom - 7,8 km oraz Taczów-Taczówek-Milejowice - 4,2 km. Wybudowane zostaną także chodniki o długości 1 km, z których korzystać będą piesi i rowerzyści.

Projekt pn. „Rozwój infrastruktury w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie Gminy Miasta Radomia oraz Powiatu Radomskiego” wdrażany jest w partnerstwie z Gminą Miasta Radomia, przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Wartość całkowita powiatowych inwestycji drogowych ujętych w całości przedsięwzięcia wynosi (po przetargu) 34,1 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa – 24,5 mln zł. Gros realizacji zakresu rzeczowego i finansowego projektu przypada na rok 2019, dlatego wyczerpująca informacja o wykonaniu przedsięwzięcia znajdzie się w następnym raporcie o stanie powiatu.

Ww. projekt wpisuje się w szerszą „Koncepcję budowy ścieżek rowerowych w powiecie radomskim”, opracowaną w 2015 r. Na realizację założeń tej koncepcji w 2018 r. złożyło się również wybudowanie ciągu pieszo-rowerowego długości 917 m w pasie drogi powiatowej Radom-Gębarzów-Polany.

3.3. Ład środowiskowy

3.3.1. Ochrona środowiska, leśnictwo

Mimo braku informacji za 2018 r. (najbardziej aktualne dane nie są jeszcze dostępne), poniższa tabela dobrze obrazuje tendencje w obszarze ochrony środowiska i leśnictwa, zaś „zmiana wartości wskaźnika” (patrz: kol. 7) prezentuje wynik analizy porównawczej:

Tabela 41. Charakterystyka i wielkości wskaźników oddziałujących na ochronę środowiska naturalnego.

Wskaźnik	Jednostka miary	2010	2012	2014	2016	Zmiana wartości wskaźnika
1	2	3	4	5	6	7=6-3
Długość czynnej sieci wodociągowej	km	1822	1880,9	1891,3	1909,3	87,3
Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	33057	34467	36252	37306	4249
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³ *	4123,1	4453,9	4246,8	4864,7	741,6
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	121683	123856	136511	137316	15633
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	420,1	522,3	560,2	637,6	217,5

Wskaźnik	Jednostka miary	2010	2012	2014	2016	Zmiana wartości wskaźnika
1	2	3	4	5	6	7=6-3
Połączenia kanalizacji prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	8014	9689	10487	11855	3841
Ścieki odprowadzone	dam ³ *	2007	1991	2195	2711	704
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	47291	53016	57240	59536	12245
Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	szt.	12	11	11	11	-1
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	dam ³ *	55192	57164	58682	62467	7275
Liczba zbiorników bezodpływowych (szamb)	szt.	19833	19254	19301	19385	-448
Liczba oczyszczalni przydomowych	szt.	464	964	1680	1801	1337
Odpady z gospodarstw domowych ogółem	Mg**	11032,41	12927,18	14766,72	16898,49	5866,08
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg/M/rok	55,7	64,1	82	100	44,3
Powierzchnia parku krajobrazowego	ha	16198,78	16198,78	16198,78	16198,78	0
Powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu	ha	16650,0	16650,0	16650,0	16650,0	0
Powierzchnia lasów	ha	41 185	41 790	41805,0	41801,4	616,39
Lesistość powierzchni powiatu	%	26,4	26,7	26,8	26,8	0,4

*1 dam³ (dekametr³) = 1 000 m³

**1 Mg (megagram) = 1 tona.

Źródło: opracowanie własne za: Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018–2021 z perspektywą do roku 2025, GUS, WIOŚ.

Uzupełniając powyższe szczegółowe dane o kilka ogólnych konstatacji charakteryzujących stan środowiska naturalnego w powiecie radomskim, w ślad za informacjami WIOŚ odnoszącymi się do roku 2017²³ (dane za rok 2018 przedstawione zostaną w czerwcu br.) można stwierdzić, że

- **czystość wód powierzchniowych:** ogólny stan czystości rzek powiatu radomskiego, badany w oparciu o pomiary klasy elementów fizykochemicznych, stanu/potencjału ekologicznego oraz chemicznego na rz. Pacynce, Mlecznej i Radomce, jest zły;
- **ścieki:** na terenie powiatu radomskiego funkcjonuje łącznie 28 oczyszczalni ścieków (nie tylko komunalnych), odprowadzających je głównie do rzek: Radomki, Zagożdżonki i Ilżanki (bezpośrednio lub poprzez dopływy). Największą ilość ścieków komunalnych odprowadzano z oczyszczalni komunalnej dla miasta Pionki

²³ Informacja o stanie środowiska naturalnego w powiecie radomskim za 2017 rok, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Delegatura w Radomiu, załącznik do uchwały nr 321/XXXIV/2018 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 15 czerwca 2018r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie do informacji przedłożonej przez Kierownika Delegatury w Radomiu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, <https://www.spradom.finn.pl/rok-20181>.

(1 900,00 dam³). Łączna ilość oczyszczonych ścieków w 2017 r. na terenie powiatu radomskiego wyniosła 3.673,74 dam³ (wzrost o 15% w stosunku do roku 2016), z czego zdecydowana większość (ponad 97%) to ścieki komunalne;

- **hałas:** w 2017 r. nie prowadzono pomiarów hałasu drogowego. Badania hałasu przemysłowego w 4 zakładach nie wykazały przekroczeń dopuszczalnego poziomu. W 2017 r. 3 podmioty gospodarcze przesłały wyniki automonitoringu hałasu, które również wskazują na nieprzekraczanie dopuszczalnych norm;
- **czystość powietrza:** wyniki badań stanu czystości powietrza dla strefy mazowieckiej, do której należy powiat radomski, wykazują przekroczenia poziomu dopuszczalnego w odniesieniu do pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM₂₅, benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀ oraz ozonu;
- **gospodarka odpadami:** deklarowane przez wszystkie gminy powiatu radomskiego uzyskane poziomy ograniczenia: masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania (z wyjątkiem gmin Jedlnia Letnisko i Wierzbica), poziom recyklingu niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziom recyklingu materiałów budowlanych i rozbiórkowych były zgodne z wartościami założonymi na 2017 r.²⁴

3.4. Ład instytucjonalny

3.4.1. Finanse powiatu – analiza strukturalno-porównawcza

W latach 2007-2018 **dochody ogółem** budżetu wzrosły o 93,5%, czyli prawie się podwoiły. Głównym stymulatorem tego procesu była rosnąca subwencja ogólna z budżetu państwa (część oświatowa, wyrównawcza i równoważąca), która stanowi ok. 40% ogółu dochodów powiatowego budżetu. W analizowanym okresie zwiększyła się ona z 29,9 mln zł do 58,7 mln zł, czyli wzrastała w podobnym tempie jak dochody ogółem. Wynikało to m.in. z rosnącego zakresu zadań realizowanych przez powiat, a także ich kosztów, z uwzględnieniem inflacji.

Systematycznie zwiększały się również **dochody własne** powiatu (z 19,150 mln zł w 2007 r. do 44,443 mln zł w 2018 r.), choć ustawowe możliwości ich pozyskiwania są wciąż daleko mniejsze od potrzeb i oczekiwań samorządów powiatowych. Dynamika wzrostu wyrażona w liczbach bezwzględnych (o 132,1%) była wprawdzie wyraźnie wyższa niż dochodów ogółem, ale już udział dochodów własnych w dochodach ogółem powiatu, choć wykazuje tendencję wzrostową, to jednak zwiększa się nieznacznie i bardzo powoli. W latach 2007-2018 odsetek ich zwiększył się zaledwie o 5 p.p., przekraczając w 2018 r. poziom 30%.

Zwiększonym dochodom ogółem budżetu towarzyszył wzrost **wydatków**. Przyrastały one jeszcze szybciej niż dochody, bo o 98,7%. Zwraca uwagę też stosunkowo wysoka stopa inwestycji. W ostatnich dwóch latach utrzymuje się na poziomie blisko 20%.

²⁴ Zob.: ibidem, s. 2-12 i 16.

Tabela 42. Podstawowe wskaźniki budżetu powiatu na 2018 r. oraz ich zestawienie z wybranymi latami: 2007, 2013 i 2018 (wykonanie)

Rok Wskaźnik budżetowy	2007	2013	2017	2018
Dochody ogółem (w mln zł)	76,205	124,360	136,874	147,468
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (w %)	25,1	24,6	28,7	30,1
Wydatki ogółem (w mln zł)	72,965	119,235	135,839	144,988
Deficyt budżetowy (w mln zł)	-	-	-	-
Nadwyżka budżetowa (w mln zł)	3,240	5,125	1,035	2,480
Kredyty (w mln zł)	2,410	5,000	2,700	10,000
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %)	16,8	11,2	19,0	19,9

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Poniżej struktura wydatków powiatowego budżetu na 2018 r. oraz porównanie do lat: 2007, 2013 i 2018, z uwzględnieniem procentowego udziału nakładów na poszczególne działy w wydatkach ogółem:

Tabela 43. Nakłady (zrealizowane) w wybranych (głównych) działach budżetu oraz ich udział w wydatkach ogółem

Dział budżetu	Wydatki (w mln zł)	% w wydatkach ogółem	Wydatki (w mln zł)	% w wydatkach ogółem	Wydatki (w mln zł)	% w wydatkach ogółem	Wydatki (w mln zł)	% w wydatkach ogółem
	Rok 2007		Rok 2013		Rok 2017		Rok 2018	
Transport i łączność (drogi)	9,594	13,1	15,841	13,3	33,135	24,4	40,762	28,1
Administracja publiczna	10,429	14,3	15,320	12,8	17,370	12,8	18,218	12,6
Oświata i wychowanie	15,174	20,8	19,645	16,5	19,662	14,5	21,444	14,8
Ochrona zdrowia	11,020	15,1	23,645	19,8	15,531	11,4	14,305	9,9
Pomoc społeczna	14,159	19,4	22,134	18,6	18,562	13,7	19,162	13,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	7,746	10,6	15,271	12,8	15,811	11,6	16,697	11,5
Wydatki ogółem (w mln zł)	72,965	-	119,235	-	135,839	-	144,988	-

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

Jak widać struktura wydatków budżetowych ulegała wyraźnej fluktuacji. W latach 2017-2018 wyraźną dominantę tworzą wydatki na transport i łączność, czyli w praktyce nakłady na: przebudowy, rozbudowy oraz bieżące utrzymanie dróg powiatowych. Co czwarta złotówka wydatkowana w tym czasie z budżetu przeznaczana była na ten właśnie dział, a jego procentowy udział w wydatkach budżetu w latach 2007-2018 uległ podwojeniu (w liczbach bezwzględnych nakłady wzrosły nawet ponad czterokrotnie!).

W latach wcześniejszych natomiast wprowadzie nakłady na drogi również stanowiły istotną pozycję w budżecie, ale proporcje rozkładały się zgoła inaczej. Punkt ciężkości strony wydatkowej przesunięty był na obszar infrastruktury społecznej, tzn. oświatę i wychowanie, pomoc społeczną, ochronę zdrowia. W przypadku tej pierwszej istotne znaczenie miała liczba uczniów kształcących się w powiatowych szkołach ponadgimnazjalnych – ze względu na trendy demograficzne znacznie wyższa niż obecnie.

Ww. tendencje znajdują odbicie także w strukturze wydatków majątkowych²⁵, którą prezentuje poniżej zestawienie oraz wykres. Wprowadzie, zważywszy na specyfikę poszczególnych działów, inwestycje drogowe praktycznie zawsze będą dominować, to zmianę rozłożenia strukturalnych proporcji daje się zauważyć również w tym przypadku, choć z pewnością ewolucja nie jest tak wyrazista, jak w odniesieniu do wydatków ogółem. Należy przy tym uwzględnić także fakt, że znaczne nakłady inwestycyjne na modernizację infrastruktury społecznej, w szczególności szkół, powiat angażował jeszcze przed rokiem 2007.

Tabela 44. Wydatki majątkowe (wykonanie) w wybranych (głównych) działach budżetu oraz ich udział w wydatkach majątkowych ogółem

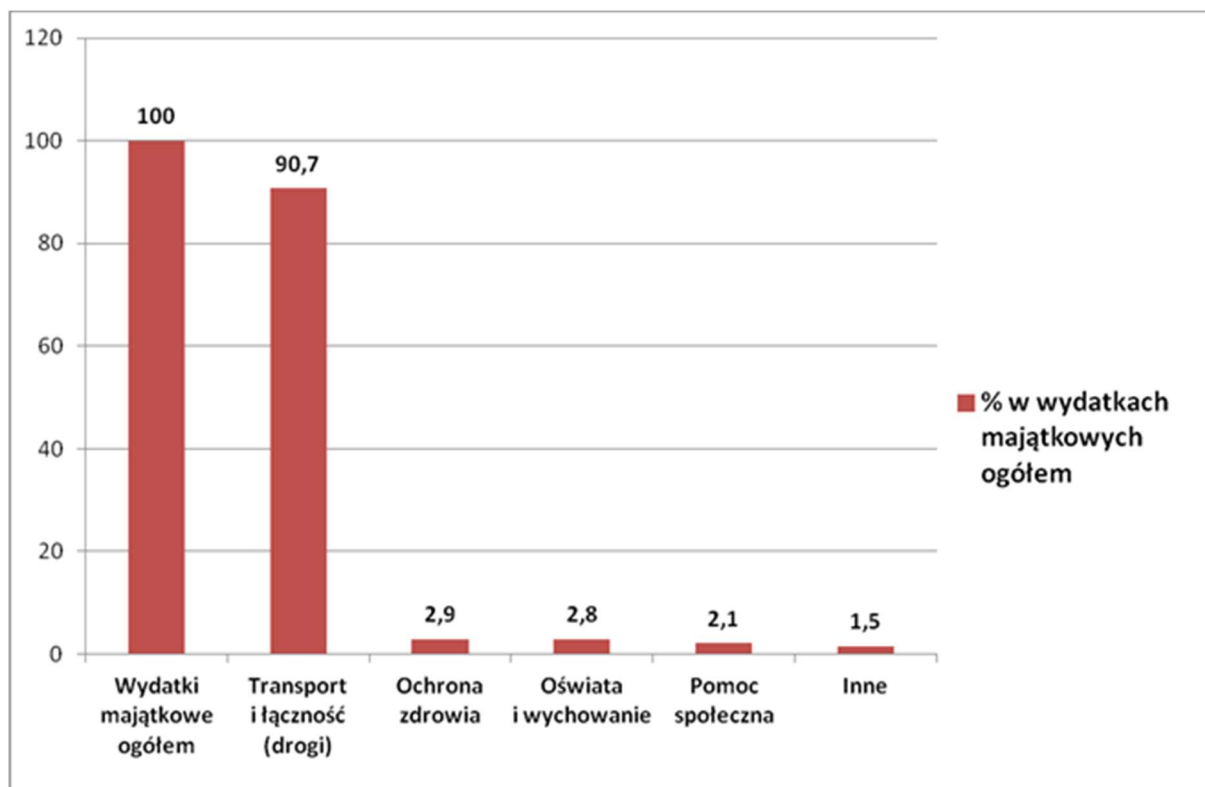
Dział budżetu*	Nakłady (w mln zł)	% w wydatkach majątkow. ogółem	Nakłady (w mln zł)	% w wydatkach majątkow. ogółem	Nakłady (w mln zł)	% w wydatkach majątkow. ogółem	Nakłady (w mln zł)	% w wydatkach majątkow. ogółem
	Rok 2007		Rok 2013		Rok 2017		Rok 2018	
Transport i łączność (drogi)	6,620	54,1	9,895	74,1	23,462	90,8	26,171	90,7
Oświata i wychowanie	0,058	0,5	0,884	6,1	0,023	0,1	0,798	2,8
Ochrona zdrowia	2,566	21,0	0,475	3,3	0,116	0,4	0,848	2,9
Pomoc społeczna	1,412	11,5	1,075	7,4	0,459	1,8	0,605	2,1
Wydatki ogółem (w mln zł)	12,241	-	13,349	-	25,832	-	28,852	-

*Udział wydatków inwestycyjnych na administrację w wydatkach majątkowych ogółem, z wyjątkiem roku 2007, nie przekraczał 1%, dlatego ten dział pominięty został w powyższym zestawieniu.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

²⁵ Wydatki powiatu na zadania inwestycyjne, np. w drogownictwie lub edukacji, realizowane przez jednostki budżetowe powiatu, jak PZDP lub szkoły, oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji realizowanych przez inne jednostki, np. powiatowe SPZZOZ (ochrona zdrowia) lub samorządy gminne z terenu powiatu. Wydatki majątkowe to zatem wydatki inwestycyjne oraz dotacje na inwestycje – przyp. red.

Wykres 8. Odsetek wydatków majątkowych w ramach poszczególnych działów budżetu w wydatkach majątkowych ogółem w 2018 r.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

3.4.2. Administracja samorządowa

a) zatrudnienie w powiecie radomskim

W 2018 r. łączny stan zatrudnienia w jednostkach powiatu radomskiego kształtował się następująco:

Tabela 45. Zatrudnienie w jednostkach powiatu radomskiego wg stanu na 31.12.2018 r.

Lp.	Jednostka powiatu	Liczba osób	Liczba etatów
1.	Starostwo Powiatowe w Radomiu	211	207,20
1.	Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu	246	243,75
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu	23	21,5
3.	Dom Pomocy Społecznej w Jedlance	90	84,25
4.	Dom Pomocy Społecznej w Krzyżanowicach	81	74,87
5.	Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy	88	82
6.	Środowisk. Dom Pomocy Samopomocy w Jedlance	10	8,25
7.	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital w Iłży	203	198,25

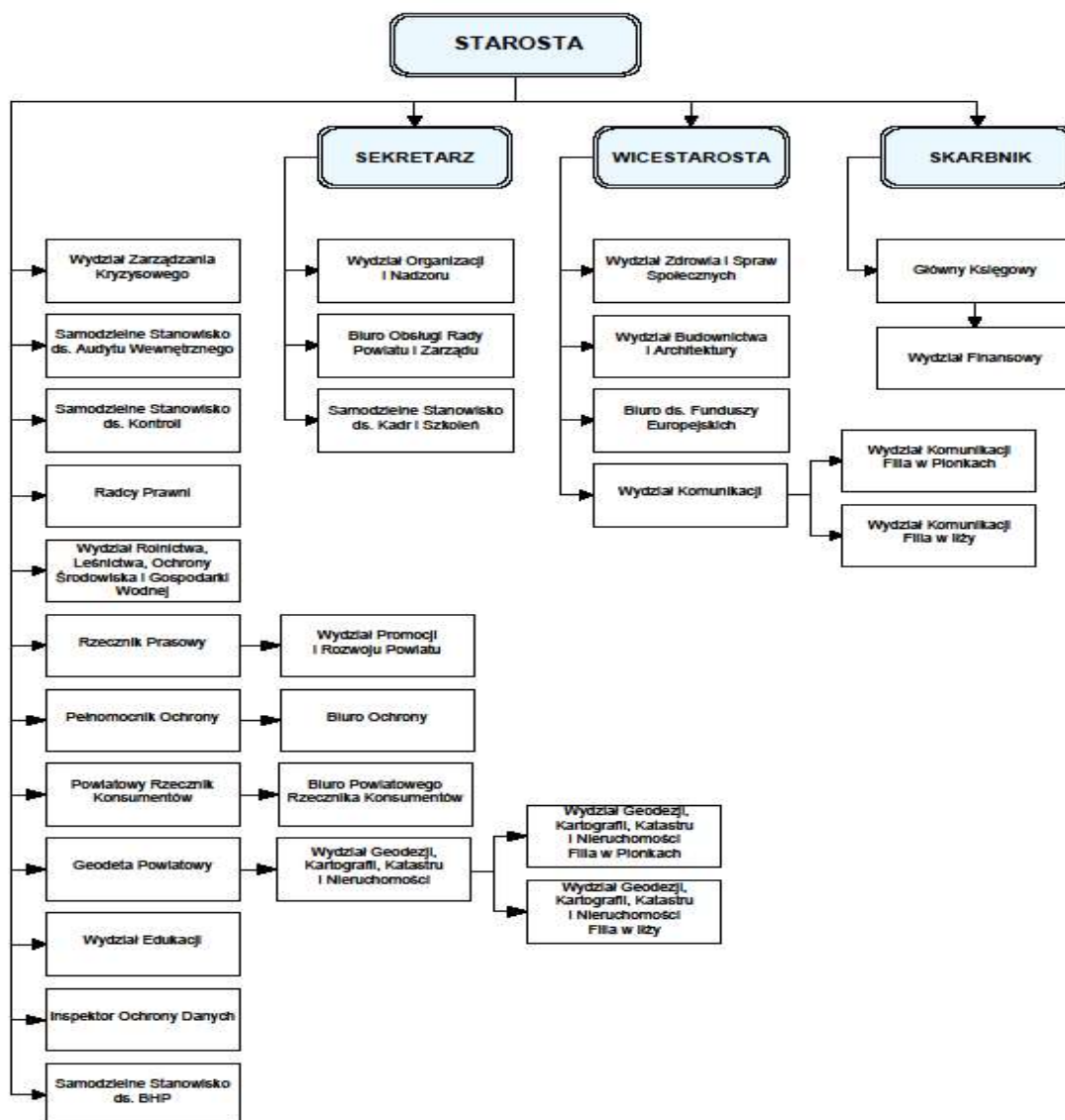
Lp.	Jednostka powiatu	Liczba osób	Liczba etatów
8.	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach	231	225,70
9.	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Iłży	30	24,23
10.	Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Pionkach	25	18,82
11.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Bohaterów Ziemi Łżeckiej w Chwałowicach	40	25,95
12.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Iłży	46	42,1
13.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Marii Curie Skłodowskiej w Pionkach	73	71,53
14.	Zespół Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach	75	71,54
15.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczych w Wierzbicy	32	27,34
16.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iłży	9	6,85
17.	Poradnia Psychologiczno-Pedagog. w Pionkach	10	7,80
18.	Poradnia Psychologiczno-Pedagog. w Radomiu	16	12,46
19.	Międzypowiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu z/s w Iłży	9	6,33
20.	Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu	36	35,5
21.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu	10	8,5
Ogółem:		1 594	1 504,72

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu, jednostki organizacyjne powiatu.

b) organizacja Starostwa Powiatowego w Radomiu

Trudno w tym miejscu prezentować schematy organizacyjne 25 jednostek, włącznie ze służbami, inspekcjami i strażami (patrz: pkt 1.2. niniejszego *Raportu...*) funkcjonującymi w ramach powiatu. Zważywszy jednak na fakt, że Starostwo Powiatowe w Radomiu zajmuje szczególne miejsce w jego strukturze, będąc najważniejszym komponentem administracji zespolonej w powiecie, poniżej organizacja tej właśnie jednostki:

Wykres 9. Schemat organizacyjny Starostwa Powiatowego w Radomiu

Źródło: Regulamin organizacyjny Starostwa Powiatowego w Radomiu.

c) decyzje administracyjne i postanowienia

Charakterystykę i strukturę aktów administracyjnych wydanych w 2018 r. przez właściwy organ prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 46. Akty administracyjne w powiecie radomskim

Lp.	Zakres spraw	Decyzje administracyjne (w szt.)			Postanowienia administracyjne (w szt.)		
		wydane	zaskarżone	uchylone	wydane	zaskarżone	uchylone
1.	Komunikacja, w tym dot.:	56 112	24	4	8	0	0
	rejestracji pojazdów	47 821	2	2	8	0	0
	praw jazdy (wydawania, zatrzymywania)	8 291	22	2	0	0	0

Lp.	Zakres spraw	Decyzje administracyjne (w szt.)			Postanowienia administracyjne (w szt.)		
		wydane	zaskarżone	uchylone	wydane	zaskarżone	uchylone
2.	Zarządzanie drogami powiatowymi , w tym dot.:	828	4	0	353	0	0
	lokalizacji urządzeń infrastruktury techn. w pasie drogowym	223	1	0	0	0	0
	lokalizacji zjazdów	210	3	0	0	0	0
	zajęcia pasa drogowego	393	0	0	0	0	0
	reklam w pasie drogowym	2	0	0	0	0	0
	opinii projektów decyzji o warunkach zabudowy	0	0		353	0	0
3.	Zarządzanie ruchem na drogach powiatowych i gminnych , w tym dot.:	37	0	0	21	0	0
	przejazdów pojazdów nienormatywnych	33	0	0	0	0	0
	wykorzystania dróg w sposób szczególny	4	0	0	21	0	0
4.	Budownictwo , w tym dot.:	2 499	11	2	651	0	0
	pozwoleń na budowę	2 378	10	1	651	0	0
	zgłoszeń (decyzji sprzeciwu)	121	1	1			
5.	Geodezja, nieruchomości, kataster , w tym dot.:	1 554	7	4	1 766	9	0
	gospodarki gruntami rolnymi i ochrony gruntów	1 154	2	1	1 677	6	0
	gospodarki nieruchomościami nierolnymi	238	3	1	83	3	0
	katastru	116	1	1	2	0	0
	klasyfikacji użytków gruntowych oraz modernizacji gruntów	46	1	1	4	0	0
6.	Rolnictwo, leśnictwo, ochrona środowiska, gospodarka wodna, w tym dot.:	200	1	1	0	0	0
	przetrzymania charta	1	0	0	0	0	0
	zmiany lasu na użytek rolny	13	0	0	0	0	0
	zadrzewień	99	0	0	0	0	0
	przekwalifikowania gruntu rolnego na grunt leśny(PROW)	17	0	0	0	0	0
	geologii	32	0	0	0	0	0
	gospodarki wodnej	4	0	0	0	0	0
	gospodarki odpadami	15	0	0	0	0	0
	ochrony powietrza i ochrony przed hałasem	19	1	1	0	0	0
7.	Zdrowie i sprawy społeczne , w tym dot.:	11	0	0	0	0	0
	sprowadzenia zwłok z zagranicy	11	0	0	0	0	0
8.	Promocja zatrudnienia i instytucje rynku pracy , w tym dot. np.:	56 232	160	38	506	0	0

Lp.	Zakres spraw	Decyzje administracyjne (w szt.)			Postanowienia administracyjne (w szt.)		
		wydane	zaskarżone	uchylone	wydane	zaskarżone	uchylone
	uznania za osobę bezrobotną z prawem i bez prawa do zasiłku	22 386	158	37	375	0	0
	utruty statusu bezrobotnego z prawem i bez prawa do zasiłku	23 829				0	0
	przyznania, utraty, zawieszenia i wznowienia stypendiów i dodatków aktywizacyjnych	5 711				0	0
	nabycia i utraty prawa do zasiłku w trakcie posiadania statusu bezrobotnego	3 749				0	0
	obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia	557	2	1	131	0	0
9.	Rodzina i pomoc społeczna, w tym dot.:	926	0	0	79	0	0
	przyznania dodatku wychowawczego	153	0	0	79	0	0
	przyznania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych	367	0	0	0	0	0
	zwalnianie rodziców biologicznych z odpłatności	103	0	0	0	0	0
	umieszczenia osoby w DPS i odpłatności	295	0	0	0	0	0
	uczestnictwa w ŚDS	8	0	0	0	0	0
	Edukacja, w tym dot.:	349	0	0	0	0	0
10.	skreślenia z listy uczniów	2	0	0	0	0	0
	zwolnienia uczniów z zajęć wychowania fizycznego	59	0	0	0	0	0
	zwolnienia z opłat za posiłki	4	0	0	0	0	0
	potrzeby kształcenia specjalnego	219	0	0	0	0	0
	potrzeby nauczania indywidualnego oraz zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	65	0	0	0	0	0
11.	Rozwój powiatu, w tym dot.:	36	0	0	13	0	0
	planowania i zagospodarowania przestrzennego	0	0	0	13	0	0
	ewidencji Starosty Radomskiego organizacji pozarządowych: stowarzyszeń kultury, kultury fizycznej nieprowadzących działalności gospodarczej oraz uczniowskich klubów sportowych	36	0	0	0	0	0

Lp.	Zakres spraw	Decyzje administracyjne (w szt.)			Postanowienia administracyjne (w szt.)		
		wydane	zaskarżone	uchylone	wydane	zaskarżone	uchylone
12.	Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności	2 279	331	49	15	0	0
Ogółem:		121 063	538	98	3 412	9	0

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu, jednostki organizacyjne powiatu radomskiego.

Jak wynika z przedstawionych danych w 2018 r. w powiecie radomskim wydano łącznie 124 475 aktów administracyjnych. Spośród 121 063 decyzji administracyjnych 538, tj. 0,4%, zostało zaskarżonych przez stronę, przy czym organ drugiej instancji uchylił do ponownego rozpatrzenia tylko 98, czyli zaledwie 0,08% ogółu wydanych decyzji. W przypadku 3 412 postanowień administracyjnych zaskarżono 9, tj. 0,3% ogółu, ale żadne z nich nie zostało uchylone.

d) skargi na działalność organów i jednostek powiatu

Dane dotyczące liczby, przedmiotu oraz sposobu rozstrzygnięcia skarg (w rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego) na działalność organów i jednostek powiatu, które wpłynęły od mieszkańców w 2018 r., prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 47. Skargi na działalność jednostek powiatu

Lp.	Jednostka, której dotyczyła skarga	Skargi w rozumieniu KPA (w szt.)			Przedmiot skargi
		wpłynęło	zasadne	niezasadne	
1.	Starostwo Powiatowe w Radomiu – Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości	1	0	1	Przebieg drogi gruntowej – dostęp do działek
2.	Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu	2	1	1	Postępowanie pracownika
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	1	0	1	Nieprzekazanie przez PCPR środków PFRON na dofinansowanie imprezy sportowo-rekreacyjnej
4.	Dom Pomocy Społecznej w Jedlance	1	0	1	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu DPS
5.	Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy	1	0	1	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu DPS
6.	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ilży	3	1	2	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu SPZZOZ
7.	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach	1	0	1	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu SPZZOZ
Ogółem:		10	2	8	-

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu, jednostki organizacyjne powiatu radomskiego.

Jak wynika z powyższych danych w 2018 r. na działalność jednostek powiatu wpłynęło 10 skarg, z których 2 uznane zostały za zasadne, a 8 - za niezasadne.

e) orzekanie o niepełnosprawności

Orzeczenia o ustaleniu niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Jednostka funkcjonuje w strukturze organizacyjnej powiatu radomskiego, a ponadto obsługuje mieszkańców także 6 sąsiednich powiatów: białobrzeskiego, grójeckiego, kozienickiego, przysuskiego, szydlowieckiego i zwoleńskiego. Z racji choćby tylko liczby ludności zamieszkującej na terenie działania poszczególnych samorządów, wnioski mieszkańców powiatu radomskiego mają największy, bo 35-procentowy, udział w łącznej liczbie załatwianych spraw.

Podstawowe dane dotyczące powiatu radomskiego zawiera poniższe zestawienie:

Tabela 48. Wnioski rozstrzygane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2018 r.

Lp.	Wskaźnik	Powiat radomski	Ogółem
1.	Liczba złożonych wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności i niepełnosprawności (ogółem)	2 381	6 744
2.	Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności	2 279	6 406
3.	Liczba wydanych legitymacji uprawniających do zniżkowych przejazdów środkami komunikacji publicznej	396	916
4.	Liczba wydanych kart parkingowych uprawniających do parkowania pojazdów w miejscach wyznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami	330	732

Źródło: Sprawozdanie zbiorcze z realizacji zadań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu za rok 2018.

f) ochrona praw konsumentów

W 2018 r. do Powiatowego Rzecznika Konsumentów wpłynęło 808 spraw. Dotyczyły one udzielenia pomocy prawnej z obszaru: umów sprzedaży stacjonarnej, na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa, usług, umów o dzieło, umów telekomunikacyjnych, pocztowych i kurierskich, sektora energetycznego i wodnego, turystyki i rekreacji, urządzeń gospodarstwa domowego, artykułów wyposażenia domu, umów finansowych, transportowych, ubezpieczeniowych, związanych z opieką zdrowotną.

Rzecznik udzielał konsumentom pomocy w formie porad osobistych, pisemnych, telefonicznych. Ponadto podejmował interwencje pisemne u przedsiębiorców, prowadził uzgodnienia telefoniczne i mediacje na odległość na rzecz osób pokrzywdzonych. Stale współpracował m.in. z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumenta, Rzecznikiem Finansowym, Urzędem Komunikacji Elektronicznej, Urzędem Regulacji Energetyki, Państwową Inspekcją Handlową. Każda sprawa zgłoszona przez konsumenta wiązała się z interwencją na jego rzecz u przedsiębiorcy bądź przekazaniem indywidualnej porady prawnej, często pisemnej (odwołania od decyzji sprzedawcy, odstąpienia od zawieranych

umów, przygotowywanie wezwań przedsądowych, wniosków o pozasądowe rozstrzygnięcie sporu, pozwów sądowych). Pomoc rzecznika odnosiła pozytywny skutek, z wyjątkiem sporadycznych sytuacji, w których roszczenia konsumenta były ewidentnie nieuzasadnione. Rzecznik podejmował także szereg działań edukacyjnych na rzecz konsumentów dorosłych oraz młodzieży szkolnej. Ponadto współpracował z mediami, udzielając wywiadów i informacji na temat bieżących problemów konsumenckich.

3.4.3. Organizacje pozarządowe, partycypacja społeczna

Organizacje pozarządowe zarejestrowane w ewidencji Starosty Radomskiego wg stanu na koniec 2018 r.:

Tabela 49. Organizacje pozarządowe w ewidencji Starosty Radomskiego

Lp.	Typ i dziedzina aktywności organizacji pozarządowej	Liczba
1.	Uczniowskie Kluby Sportowe	56
2.	Kluby sportowe	57
3.	Stowarzyszenia kultury	28
4.	Ochotnicze straże pożarne	90
Razem:		231

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu.

O współpracy powiatu radomskiego z organizacjami pozarządowymi mowa jest też w pkt 2.2.7 i 3.1.6 niniejszego *Raportu*...

Wykaz przedsięwzięć powiatu radomskiego poddanych konsultacjom społecznym z mieszkańcami bądź ich reprezentacją zawiera poniższe zestawienie:

Tabela 50. Powiatowe przedsięwzięcia poddane konsultacjom społecznym w 2018 r.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia (programu, projektu, zadania inwestycyjnego itp.) konsultowanego z mieszkańcami lub ich reprezentacją	Zakres tematyczny przedsięwzięcia poddanego konsultacjom społecznym	Jednostka przeprowadzająca konsultacje społeczne
1.	Roczny program współpracy powiatu radomskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2018.	Współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu)
2.	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018–2021 z perspektywą do roku 2025	Ochrona środowiska	Starostwo Powiatowe (Wydział Roln., Leśnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej)
3.	Rozbudowa drogi powiatowej 3509W Gulin – Wsola - Wojciechów	Prezentacja projektowanych rozwiązań geometrycznych, lokalizacja istniejących zjazdów do nieruchomości położonych przy drodze	Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych (PZDP)

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia (programu, projektu, zadania inwestycyjnego itp.) konsultowanego z mieszkańcami lub ich reprezentacją	Zakres tematyczny przedsięwzięcia poddanego konsultacjom społecznym	Jednostka przeprowadzająca konsultacje społeczne
4.	Budowa drogi powiatowej nr 3336W Wieniawa - Przytyk - Jedlińsk	j.w.	PZDP
5.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3543W Bujak - Dzierzków	j.w.	PZDP
6.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3542W Wierzbica - Modrzejowice	j.w.	PZDP
7.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3560W Ruda Wielka - Dąbrówka Warszawska	j.w.	PZDP
8.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3506W Jankowice - Gulin - Zakrzew poprzez budowę chodnika	j.w.	PZDP
9.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3525W Słupica - Gózd poprzez budowę chodnika	j.w.	PZDP

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomiu, powiatowe jednostki organizacyjne.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawione w poprzednich częściach niniejszego *Raportu...* szczegółowe dane, analizy porównawcze oraz wnioski interpretujące prezentowane wskaźniki skłaniają do sformułowania w tym miejscu na ich podstawie kilku konkluzji. Wyznaczać będą one kierunki działań zarządu powiatu już w roku 2019, a także kolejnych, najbliższych latach. I tak:

- **modernizacja szpitala w Pionkach – priorytet i wyzwanie:** bezwzględny priorytet, lecz również wielkie wyzwanie i obciążenie dla budżetu, to modernizacja szpitala w Pionkach. Realizacja inwestycji, szacowanej łącznie na ok. 30 mln zł, potrwa ok. 3-4 lat, w zależności od tego, czy i w jakim wymiarze uda się pozyskiwać środki zewnętrzne. Przebiegnie szybciej i sprawniej przy wsparciu finansowym przede wszystkim budżetu państwa, o które zarząd energicznie zabiega w nadziei na przyznanie dotacji pomocowej. Potencjalnymi donatorami, choć, rzecz jasna, nie na aż tak dużą skalę, mogą być również gminy, zwłaszcza z terenu powiatu radomskiego. Aktualnie powiat radomski prowadzi rozmowy z przedstawicielami władz gminnych JST, których celem jest zawarcie stosownego porozumienia. Formalizowałoby ono zasady przyznawania SPZZOZ w Pionkach i Ilży ewentualnego wsparcia;
- **drogowe kontrakty z gminami:** konsekwencją konieczności realizacji tak dużego zadania inwestycyjnego, jak modernizacja szpitala w Pionkach, może być zmiana struktury oraz wielkości powiatowych wydatków inwestycyjnych. Polegałaby ona na wewnętrznych przesunięciach strumienia nakładów finansowych między działami budżetu właśnie na rzecz ochrony zdrowia. By chronić przed oszczędnościowymi „cięciami” w szczególności inwestycje drogowe, zarząd powiatu zamierza zachęcać i przekonywać samorządy gminne do współfinansowania przebudowy/rozbudowy dróg powiatowych biegnących przez teren danej gminy. Takie zaangażowanie będzie brane pod uwagę przy określaniu planów i harmonogramów modernizacji powiatowej infrastruktury drogowej. Szczegółowe zasady i warunki tego typu współpracy staną się przedmiotem konsultacji i uzgodnień prowadzonych między władzami powiatu oraz zainteresowanych gmin;
- **zdobywanie środków zewnętrznych – „powiatową racją stanu”:** skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na różne cele, nie tylko na inwestycje w obszarze ochrony zdrowia czy drogownictwa, urasta zatem do rangi „powiatowej racji stanu”. Oprócz budżetu państwa, samorządów wojewódzkiego oraz gminnych, źródłem ich mogą być fundusze UE. Rzecz w tym jednak, że unijna perspektywa finansowa 2014-2020 dobiega końca, zaś wielkość alokacji środków europejskich i poziom dostępności do niej w latach 2021-2027 nie są jeszcze dokładnie znane. Niezależnie od tego, jak ostatecznie ukształtują się warunki zewnętrzne korzystania z tego typu środków pomocowych, wiadomo już teraz, że w latach 2019-2020 – czyli w okresie, gdy bieżąca perspektywa programowania funduszy UE dobiega końca (a wraz z nią możliwości pozyskiwania środków, bo alokacja ich jest już na wyczerpaniu), natomiast nowa ruszy w praktyce na dobre zapewne

nie wcześniej niż w 2022 r. - budżet powiatu zdany będzie właściwie wyłącznie na zasilanie z zewnątrz tylko w oparciu środki krajowe. Z pewnością nie ułatwi to finansowania powiatowych inwestycji w najbliższych latach;

- **inwestycje priorytetowe:** konfrontacja z trudnym i wymagającym otoczeniem zewnętrznym nie może oznaczać rezygnacji z podejmowania poważnych wyzwań inwestycyjnych. W portfolio przedsięwzięć kluczowych na rok 2019 i lata kolejne poczesne miejsce zajmuje wspomniana wyżej gruntowna modernizacja SPZZOZ w Pionkach, w tym budowa pawilonów szpitalnych przy ul. Niepodległości z myślą o lokalizacji w nich oddziału chirurgicznego z pododdziałem ginekologicznym, bloku operacyjnego, a w nieco dalszej perspektywie – także oddziału wewnętrznego i rehabilitacji. Drugi priorytetowy obszar inwestowania to przebudowa/rozbudowa infrastruktury drogowej. Sztandarowe zadanie, współfinansowane ze środków europejskich, związane jest zakończeniem w 2019 r. rozbudowy dwóch dróg powiatowych: Młódnice-Jarosławice-Cerekiew-Radom oraz Taczów-Taczówek-Milejowce wraz z budową ścieżek rowerowych. Powiat już zabiega lub wkrótce aplikować będzie także o wsparcie ze źródeł krajowych, w tym przypadku z Funduszu Dróg Samorządowych, realizacji w latach 2019-2020 kilku innych ważnych inwestycji, takich jak modernizacja tras: Wieniawa-Przytyk-Jedlińsk (w gm. Jedlińsk i Przytyk), Kuczki-Kazimierówka-Skaryszew (w gm. Gózd), Jedlińsk-Batodzeje-Łukawa-Głowaczów (w gm. Jedlińsk, Jastrzębia), Wierzbica-Modrzejowice (w gm. Wierzbica), Gulin-Wsola-Wojciechów (w gm. Jedlińsk);
- **optymalizacja powiatowych struktur:** podjęcie próby wykorzystania istniejących możliwości w celu racjonalizacji systemu organizacji powiatowych struktur to kolejny kierunkowy wyznacznik prac zarządu. Ocena jakości funkcjonowania zarówno starostwa, jak i jednostek organizacyjnych przeprowadzona zostanie w oparciu o dogłębną analizę wyników działalności z lat poprzednich, w tym społecznego zapotrzebowania na ich ofertę, a także trendów przyszłościowych. Ten swoisty przegląd zarządzania powinien przynieść odpowiedź na generalne pytanie: gdzie szukać i jak efektywniej wykorzystywać drzemiący potencjał, także z myślą o oszczędnym gospodarowaniu zasobami finansowymi powiatu, w tym redukowaniu zbędnych wydatków? Z niniejszego *Raportu...* jasno wynika, że rezerwy tkwią choćby w organizacji sieci placówek edukacyjno-oświatowych. Dane statystyczne dowodnie wykazują, że np. liczba uczniów oraz rekrutacja do niektórych szkół jest nikła, a zapotrzebowanie na świadczone usługi edukacyjne – niewielkie. Dotyczy to m.in. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chwałowicach czy też Międzypowiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu z/s w Iłży. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku bardzo niskiego tzw. obłożenia łóżek na niektórych oddziałach szpitalnych. Ginekologia i położnictwo w Pionkach jest tego szczególnie dobitnym przykładem. Weryfikacja systemu powiatowych struktur stanie się zatem skutecznym instrumentem zwiększania efektywności i użyteczności instytucjonalnej organizacji samorządu;
- **nowa strategia rozwoju powiatu:** na poziomie natomiast już nie struktur, ale powiatowych strategii i programów, lata 2020-2021 powinny zaowocować

opracowaniem oraz uchwaleniem nowej strategii zrównoważonego rozwoju powiatu. Zastąpi ona dotychczasową, której horyzont sięga 2020 r. Nowa strategia będzie zgodna z obowiązującymi strategiami i programami krajowymi, w tym także z zapisami dokumentów programowych regulujących zasady wdrażania funduszy unijnych już w perspektywie budżetowej UE na lata 2021-2027. Ponadto zarząd dokona przeglądu powiatowych programów tak, by ich zapisy uwzględniały i były komplementarne wobec nowej strategii rozwoju powiatu;

- **za wzmocnieniem fundamentów powiatowego budżetu:** wprowadzie zmiany w systemie dochodów JST to kwestia rozstrzygnięć na szczęblu Rządu RP i wprowadzenia zmodyfikowanych regulacji ustawowych, to zarząd będzie wspierał inicjatywy na rzecz wzmocnienia fundamentów powiatowych budżetów poprzez systemowe zwiększenie udziałów samorządu w podatkach dochodowych PIT i CIT, a tym samym poziomu dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu powiatu;
- **kooperacja i partnerstwo z gminami:** w interesie samorządów lokalnych działających na terenie powiatu radomskiego leży współpraca oraz zawiązywanie partnerstw na rzecz realizacji wspólnych przedsięwzięć. Wobec wciąż nazbyt niskiego, jak się wydaje, „współczynnika kooperatywności”, powiat występować będzie do gmin z propozycjami wspólnych przedsięwzięć, pozostając otwarty zarazem na partnerskie inicjatywy zgłaszane przez samorządy gminne. Kontakty powiatowo-gminne aktywizowane będą zarówno w formule dwu-, jak i wielostronnej. Dogodną płaszczyznę dla takiej współpracy teoretycznie stwarzać powinno również Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego. Niestety, nadzieje, że pełnić będzie ono rolę służebną wobec JST, inspirować i kreować wspólne przedsięwzięcia na różnych polach, pozostają wciąż niespełnione. Znaczących, wymiernych efektów aktywności stowarzyszenia brak, co czyni wątpliwą zasadność dalszego uczestnictwa w tej organizacji, zwłaszcza że partycypacja kosztuje, bo wiąże się z nią konieczność uiszczania składek członkowskich;
- **powiatowe nieruchomości pod inwestycje:** możliwości wpływania na rozwój gospodarczy samorząd powiatowy ma mocno ograniczone, co nie znaczy, by aktywności również w tej dziedzinie nie intensyfikować. Dlatego też, oprócz budowania i ugruntowywania przyjaznej atmosfery wokół biznesu, m.in. poprzez organizowanie imprez promujących oraz honorujących lokalne firmy, produkty i marki, zarząd podejmie działania służące bardziej skutecznemu zachęcaniu rodzimych przedsiębiorców do rozwijania działalności gospodarczej, zaś w przypadku inwestorów z zewnątrz – lokowaniu kapitału na terenie powiatu. Proces ten postępować będzie głównie w oparciu o przeznaczanie powiatowych nieruchomości na cele inwestycyjne. Na tego typu ofertę mogą złożyć się działki w Pionkach (przy ul. M. Garszwo) oraz Chwałowicach (przy CKZiU), a także inne grunty i obiekty pozostające w zasobie majątku powiatu.

Bibliografia

1. Analiza stanu bezpieczeństwa obszaru miasta Radomia i powiatu radomskiego w zakresie ochrony przeciwpożarowej w 2018 r., <https://www.spradom.finn.pl/rok-20192>.
2. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r., Dz.U. 1994 nr 124 poz. 607.
3. Informacja o realizacji Rocznej Programu Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi w 2018 r.”, załącznik do uchwały nr 55/VI/2019 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 marca 2019 r., <https://www.spradom.finn.pl/bipkod/029>.
4. Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Radomiu w 2018 r., <https://www.spradom.finn.pl/rok-20192>.
5. Łuczyszyn A., Nowe kierunki rozwoju lokalnego ze szczególnym uwzględnieniem peryferyjnych ośrodków w metropoliach, CedeWu Sp. Z o.o., Warszawa 2013.
6. Plan Zrównoważonego Rozwoju Transportu Publicznego dla Powiatu Radomskiego przyjęty uchwałą nr 298/XXXIII/2013 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 1 października 2013 r.; aktualizacja planu przyjęta uchwałą nr 79/X/2015 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 października 2015 r.
7. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2018 przyjęty uchwałą nr 322/XXXVII/2014 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 24 stycznia 2014 r.
8. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 przyjęty uchwałą nr 269/XXX/2017 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 22 grudnia 2017 r.
9. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2018 przyjęta uchwałą nr 323/XXXVII/2014 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 24 stycznia 2014 r.
10. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Radomskim na lata 2016-2020 przyjęty uchwałą nr 106/XIII/2016 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 29 stycznia 2016 r.
11. Powiatowy Program Ochrony Zabytków na lata 2016-2019 przyjęty uchwałą nr 89/XI/2015 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 27 listopada 2015 r.
12. Program Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego w 2018 r. (roczny) przyjęty uchwałą nr 254/XXIX/Rady Powiatu w Radomiu z dnia 30 listopada 2017 r.
13. Program Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego przyjęty uchwałą nr 138/XV/2004 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 12 stycznia 2004 r.
14. Raport o stanie gminy - założenia (opracowanie Związku Miast Polskich), <http://www.zmp.poznan.pl>.
15. Regulski J., Samorząd terytorialny, [w:] ABC samorządu terytorialnego. Poradnik nie tylko dla radnych, (red.) B. Imiołczyk, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, http://www.frdl.org.pl/pliki/frdl/document/publikacjeFRDL/Poradnik%20dla%20radnych_ABC_samorządu.pdf.

16. Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu powiatu radomskiego za 2018 rok, stanowiące załącznik do uchwały nr 62/2019 Zarządu Powiatu Radomskiego z dnia 26 marca 2019 r., <https://www.spradom.finn.pl/rok-2019>.
17. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy za 2018 r., <https://www.spradom.finn.pl/rok-20192>.
18. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 r. przyjęta uchwałą nr 192/XIX/2008 Rady Powiatu w Radomiu z dnia 19 maja 2008 r.
19. Sztando A., Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego [w:] Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101, Wrocław 2010.
20. Sześciło D., Raport o stanie samorządu terytorialnego, Fundacja im. Stefana Batorego (Forum Idei), <http://www.batory.org.pl>.
21. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U.2019 poz. 511 t.j.).
22. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity), Dz. U. z 2018 r. poz. 1307.

Spis tabel

Tabela 1 Słownik pojęć	8
Tabela 2 Wyszczególnienie zadań zarządu powiatu	9
Tabela 3 Wykaz jednostek organizacyjnych powiatu radomskiego	11
Tabela 4 Powiat radomski - położenie, obszar, ludność, gospodarka	12
Tabela 5 Budżet powiatu - plan i wykonanie w 2018 r.	13
Tabela 6 Wieloletnia prognoza finansowa wg stanu na 31.12.2018: dług, koszt obsługi, rozchody ...	15
Tabela 7 Zasób mienia powiatu i jego wartość	16
Tabela 8 Wzrost/spadek wartości inwentarzowej mienia powiatu w 2018 r.	16
Tabela 9 Zestawienie i struktura (wg ładów polityki zrównoważonego rozwoju) powiatowych strategii oraz programów wdrażanych w 2018 r.	18
Tabela 10 Efekty wdrażania Programu Współpracy Powiatu Radomskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2018 r.	28
Tabela 11 Cele i kierunki interwencji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego	29
Tabela 12 Statystyka i struktura uchwał Rady Powiatu w Radomiu wg ładów polityki zrównoważonego rozwoju przyjętych w 2018 r.	32
Tabela 13 Uchwały Rady Powiatu w Radomiu przyjęte w 2018 r. (wg ładów polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego oraz obszarów zagadnień)	33
Tabela 14 Stopa bezrobocia w powiecie radomskim w 2018 r. i porównanie z latami 2007,2010,2013,2017.	41
Tabela 15 Sytuacja na rynku pracy w świetle wybranych wskaźników - rok 2018 do 2017.	41
Tabela 16 Projekty i programy aktywizujące bezrobotnych wdrażane przez PUP w Radomiu w 2018 r.	43
Tabela 17 Wykaz placówek edukacyjnych prowadzonych przez powiat radomski w roku szkolnym 2018/2019	45
Tabela 18 Liczba uczniów i nauczycieli w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez powiat radomski w roku szkolnym 2018/2019.	45

Tabela 19 Liczba uczniów w latach 2007-2018 - porównanie.....	46
Tabela 20 Zdawalność egzaminów maturalnych w roku szkolnym 2017/2018.....	47
Tabela 21 Wyniki egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów kończących technika w roku szkolnym 2017/2018.....	48
Tabela 22 Wyniki egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów kończących szkoły branżowe/zasadnicze szkoły zawodowe w roku szkolnym 2017/2018.....	49
Tabela 23 Wyniki egzaminów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez dorosłych w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego - kwalifikacyjnych kursach zawodowych.....	49
Tabela 24 Finansowanie placówek edukacyjno-oświatowych w 2018 r.....	50
Tabela 25 Łóżka oraz zatrudnienie personelu medycznego w SPZZOZ w Iłży i Pionkach.	51
Tabela 26 Placówki opieki społecznej prowadzone przez powiat radomski wraz z liczbą miejsc i ich faktycznym wykorzystaniem.....	54
Tabela 27 Wydatki na prowadzenie powiatowych placówek pomocy społecznej - porównanie lat 2017 i 2018.....	55
Tabela 28 Przestępstwa i ich wykrywalność - porównanie lat 2007, 2013 i 2018.....	56
Tabela 29 Wypadki drogowe - porównanie lat: 2007, 2013 i 2018.	56
Tabela 30 Statystyka interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej.....	57
Tabela 31 Statystyka imprez kulturalnych powiatowych oraz zleconych w 2018 r.....	58
Tabela 32 Imprezy z obszaru kultury i dziedzictwa narodowego organizowane przez powiat w 2018 r.....	58
Tabela 33 Imprezy z obszaru kultury i dziedzictwa narodowego organizowane przez stowarzyszenia jako zadania publiczne zlecone przez powiat w drodze konkursu w 2018 r.	59
Tabela 34 Podmioty organizujące i liczba imprez sportowo-rekreacyjnych w 2018 r.....	60
Tabela 35 Imprezy sportowe organizowane przez stowarzyszenia jako zadania publiczne zlecone przez powiat w drodze konkursu.....	60
Tabela 36 Liczba i struktura podmiotów gospodarczych według rodzajów działalności	62
Tabela 37 Liczba pracujących i struktura zatrudnienia według sektorów ekonomicznych	64
Tabela 38 Długość przebudowanych/rozbudowanych odcinków dróg powiatowych w 2018 r. i latach: 2007, 2010, 2013.	65
Tabela 39 Długość przebudowanych/rozbudowanych odcinków dróg i wybudowanych chodników w 2018 r.....	65
Tabela 40 Długość wyremontowanych odcinków dróg w 2018 r.	66
Tabela 41 Charakterystyka i wielkości wskaźników oddziałujących na ochronę środowiska naturalnego.	67
Tabela 42 Podstawowe wskaźniki budżetu powiatu na 2018 r. oraz ich zestawienie z wybranymi latami: 2007, 2013 i 2018 (wykonanie).....	70
Tabela 43 Nakłady (zrealizowane) w wybranych (głównych) działach budżetu oraz ich udział w wydatkach ogółem.....	70
Tabela 44 Wydatki majątkowe (wykonanie) w wybranych (głównych) działach budżetu oraz ich udział w wydatkach majątkowych ogółem.....	71
Tabela 45 Zatrudnienie w jednostkach powiatu radomskiego wg stanu na 31.12.2018 r.	72
Tabela 46 Akty administracyjne w powiecie radomskim	74
Tabela 47 Skargi na działalność jednostek powiatu.....	77
Tabela 48 Wnioski rozstrzygane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2018 r.	78
Tabela 49 Organizacje pozarządowe w ewidencji Starosty Radomskiego	79
Tabela 50 Powiatowe przedsięwzięcia poddane konsultacjom społecznym w 2018 r.....	79

Spis wykresów

Wykres 1. Schemat organizacyjny powiatu radomskiego.....	11
Wykres 2. Pacjenci i świadczenia zdrowotne w SPZZOZ- Szpital w Iłży i w Pionkach.	52
Wykres 3. Wykorzystanie łóżek na oddziałach szpitalnych w Iłży i w Pionkach.	53
Wykres 4. Wydatki na Inwestycje i remonty bieżące w SPZZOZ - Szpital w Iłży oraz w Pionkach.	54
Wykres 5. Charakterystyka zdarzeń drogowych w 2018 r.....	56
Wykres 6. Podmioty gospodarcze na 1 000 mieszkańców w powiecie radomskim oraz wybranych powiatach woj. mazowieckiego w latach 2007-2017	63
Wykres 7. Dochody podatkowe budżetów powiatowych na mieszkańca (wskaźnik P) w powiecie radomskim i innych wybranych powiatach woj. mazowieckiego	64
Wykres 8. Odsetek wydatków majątkowych w ramach poszczególnych działów budżetu w wydatkach majątkowych ogółem w 2018 r.	72
Wykres 9. Schemat organizacyjny Starostwa Powiatowego w Radomiu	74